

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan, 38
8400 OOSTENDE

4de jaargang, nr. 4, januari 1975

ZEER BELANGRIJKE UITNODIGING

Het bestuur van de Heemkundige kring "De Plate" heeft de eer ALLE LEDEN uit te nodigen op de jaarlijkse

STATUTAIRE ALGEMENE VERGADERING

welke doorgaat op dinsdag 28 januari 1975, te 20u30 stipt, in de conferentiezaal van het stadhuis te Oostende.

Dagorde

1. Toespraak door de Voorzitter.
2. Goedkeuring van de notulen van de algemene vergadering 1974.
3. Jaarverslag 1974 door de secretaris.
4. Financieel verslag.
Goedkeuring van de rekeningen en ontlasting van het financieel beheer voor het dienstjaar 1974.
5. Benoeming van kommissarissen voor 1976.
6. Benoeming van beheerders.

Zijn uittredend en herkiesbaar :

de heren	A. Van Iseghem.	Voorzitter.
	F. Boehme.	Beheerder.
	J. Klausling.	Beheerder.
	E. Smissaert.	Beheerder.
mevrouw	J. Valkenborg.	Beheerder.

Mevrouw De Taeye wordt door het bestuur voorgesteld als beheerder. Leden die wensen hun kandidatuur te stellen worden verzocht dit schriftelijk te doen, op het adres van de secretaris, J.B. Dreesen, Rode Kruisstraat, 4 - 8400 Oostende.

7. Vaststelling van de bijdragen voor 1976.
8. Wijziging van de statuten (zie bijlage).
9. Verscheidene.
Leden die een of meerdere punten wensen te bespreken worden verzocht de raad van beheer hiervan in kennis te brengen voor 20 januari 1975.
10. Verkoop- en ruilavond : uitsluitend voorbehouden aan de leden. (zie laatste blad)
Opgelet ! Enkel leden mogen aan de vergadering deelnemen. De lidkaart wordt bij de ingang vereist. Echtgenoten en inwonende kinderen mogen het lid vergezellen.
Nieuwe leden of leden die nog niet in de regel zijn met hun lidgeld, kunnen dit aan de ingang regelen.

J.B.D.

De Hoofdman en alle leden van het Bestuur wensen de leden van de Heemkundige Kring "De Plate" een gelukkig en voorspoedig Nieuwjaar en hopen dat zij de meeste activiteiten van de Kring in 1975 zullen mogen medemaken.

VEILING EN LIDGELDEN

Op bladzijde 10 lezen we een lijst van zaken die na de statutaire vergadering van 28 januari a.s. zullen geveild worden. Waarschijnlijk zullen er nog enkele andere voorwerpen bijkomen, zodat voor de liefhebbers waakzaamheid geboden is. Let echter wel op dat U dan uw lidkaart van 1975 in uw bezit hebt, anders dient U onverwijld uw lidgeld over te schrijven op naam van De Plate rek. 750-9109554-54 of 384-0051822-11

IN HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum "De Plate" is open iedere zaterdag van 10 tot 12 u. Leden hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart. Een nieuwe kast werd in de zaal Ary Sleeks ingericht om de maatschappijborden tentoon te stellen. In die kast kan men 76 borden uit Oostende en 8 uit de kuststreek bewonderen. Deze verzameling is éniġ en is zeker een grote aanwinst geworden.

BOEKEN OVER OOSTENDE

We kunnen zeggen dat 1974 voor Oostende op gebied van boekpublicaties een vruchtbaar jaar geworden is. Zo verschenen in dat voorbije jaar :

- Foto-album over Oostende, uitgegeven door de Dienst voor Toerisme.
- F.Edebau : James Ensor; etsen
- G. en R. Desnerck : Vlaamse visserij en vissersvaartuigen.
Deel I : De Havens
- K. Jonckheere : Waar plant ik mijn ezel ?
- O. Vilain : Langs de Oostendse kateien (Kleine Oostendse histories, 2)

In 1975 zijn aangekondigd :

- G. en R. Desnerck : Vlaamse visserij en vissersvaartuigen :
Deel II.
- Ostendiana II (uitgave V.V.F. in samenwerking De Plate)
- W. Major : Geschiedenis van de luchtvaart te Oostende.
- J.-J. Crokaert : De Oostendse Compagnie

Dit laatste werk is echter een luxe-uitgave, enkel op 500 ex. gedrukt en dat bij intekening 3000 fr. kost. (uitg. N.V. De Schorpioen, Ringlaan, 1820 Strombeek-Bever).

We vinden het jammer dat als er historische publicaties op de markt komen men er bibliofiele uitgaven van maakt, waar de gewone mens niet meer aan kan, want niets belet er iemand met de tijd een werk van 40.000, 50.000 of waarom niet van 100.000 fr. per deel te publiceren. Nu zolang men dan niet verlangt dat Openbare Besturen voor een gedeelte van die som moeten opdraaien is dat onze zaak niet. Alleen jammer voor de heemkundige, die niet het slachtoffer mag worden zoals het met de postzegelliefhebbers geworden is.

Op woensdag 27 november, tijdens het programma van BRT Limburg : "het zal je plaat maar wezen" werd gevraagd naar het boek "Sint-Hubertus, patroon der jagers in woord en beeld" dat onvindbaar was. Jef Klausning had dit toevallig in zijn boekenkast staan, stelde zich in verbinding met de vrager die "luitenant en greffier" is van de Sint-Huijbrechtsgilde te Sint-Antonius Brecht, de Heer Jos Geenen. Het boek was ter beschikking van de gilde, maar moest afgehaald worden op het eindejaarsfeest op 27 december ingericht door V.V.F., samen met De Plate en Ter Ceure.

Zo kwam het dat op die bewuste avond vier dames en vier heren in aloude gildekledij uit de Antwerpse Kempen hun intrede deden op dit feestje om te verbroederen met onze kring, V.V.F. en Ter Ceure.

Wat is nu die Sint-Huijbrechtsgilde ?
Luitenant en greffier Jos Geenen deelt hierover het volgende mede.

De vroeger bestaande Sint-Huijbrechtsgilden zijn ontstaan uit een noodzaak. Toen in 1700-1720 in de Antwerpse kempen de bossen werden aangeplant en de landbouw werd aangelegd, ondervond men zeer veel last van mussen en mollen. Met toelating van de overheid verenigde men zich in een jagersgilde tot bestrijding van dit schadelijk gedier. Aldus kregen die gilden snel de naam van "Mussegild".

In 1949 werd de Sint-Huijbrechtsgilde van Sint-Antonius-Brecht omgevormd tot een handbooggilde om het voortbestaan te waarborgen. Nog éénmaal per jaar wordt het aloud gebruik in ere gehouden. Op de maandagvoormiddag van het teerfeest moet elke gildebroeder binnenbrengen : 2 mussenkoppen of 2 voorste molpoten, zoniet wordt een boete van 20 fr geheven per niet-afgegeven stuk.

De Sint-Huijbrechtsgilde van Sint-Antonius-Brecht is de enige, oorspronkelijke nog bestaande "Mussegilde" van al deze jagersgilden welke hebben bestaan van Hoogstraten tot Zandhoven en van Schilde tot Vlimmeren.

Zo kon Oostende intiem verbroederen met de rijke kempische folklore.

J.K.

Uit de : ALMANACH van MILANEN.
Voor het Jaer ons Heere Jesu-Christi
M.D.C.C.C.IX.
Gecalculeert op den Meridiaen van Gend.
door Mr. DANIEL MONTANUS.

KRONYKE

Van het voornaemste dat'er voorgevallen is sedert de maend November 1807 -----

In den nagt van den 14 tot den 15 January 1808, had men in de departementen van de Schelde en Leye, alsook in Zeeland, eenen hevigen storm en watervloed, de steden van Sluys en Sas-van-Gend, Terneuze, Oostende, Vlissingen en Goes, hebben onder water gestaen, als ook een groot getal Polders. De schaede aen de landeryen, huyzen, kaeyen, dyken, koopmansgoederen enz, is zeer groot. Een groot getal vee is verdronken, ook hebben by dezen droeven voorval verscheyde menschen het leven verloren.

J.D.

V O N D S T M E L D I N G

RESTEN VAN OOSTENDSE VESTINGSMUREN

In de KAREL JANSSENSLAAN, tegenover het LEOPOLDPARK, tussen het oud leegstaand huis nr. 27, SNEEUWWITJE genaamd, en een nieuw gebouw nr 23, MADOUR werd het bestaande huis afgebroken en de grondvesten uitgediept voor een nieuwbouw. Bij deze grondwerken kwam in de rechterachterhoek van het vrijgemaakte perceel een zware bakstenen muur bloot.

VASTSTELLING

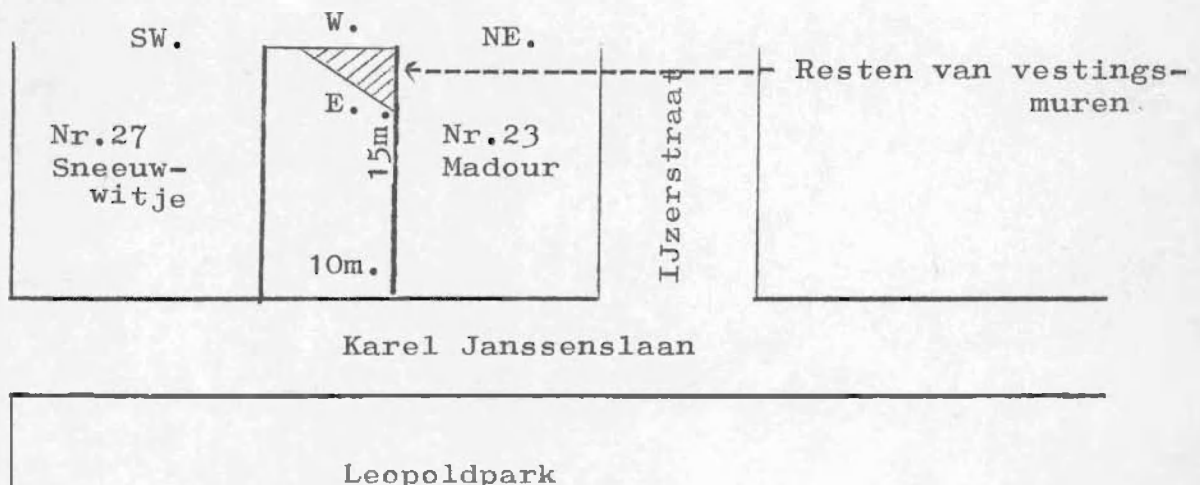
De muur steekt met zijn bovenste vlak 0,50 m. boven het straatniveau uit. Zijn minimumhoogte is drie meter. Dit was het zichtbare gedeelte na uitdelving van een gat van 1 meter diepte. Waarschijnlijk steekt de muur nog dieper wat echter niet verder gecontroleerd werd. Het zichtbare stuk muur is OOST-WEST gericht, waarbij het Oostelijk uiteind onder huis nr. 23 verbouwd werd en het Westelijk deel onder de huizenblok richting Van Iseghemlaan verdwijnt. De muur is drie meter breed. De zichtbare opstaande kant van de muur bestaat uit $1\frac{1}{2}$ tot 2 lagen gemetselde kleine donkerrode bakstenen, terwijl in het overige van de breedte zwaardere gele en rode bakstenen (moefen?) voorkomen. Dit laatste was waarschijnlijk afkomstig van afbraakmateriaal.

VERONDERSTELLING

Het gaat hier om een van de vele vestingsmuren die in speerpuntvorm waren uitgebouwd ter bescherming van de Westpoort, en waarvan de punt wees naar een richting die lag tussen het huidige LEOPOLD I-plein en de Koningsstraat.

In dezelfde richting maar enkele meters Zuidelijker, ligt het laatste zichtbare stuk Oostendse vestingsmuur in het Leopoldpark. Het is het gedeelte over het bruggetje, waarop een leeuwenfiguur rust. Deze vestingsmuren werden opgetrokken omstreeks 1830-1839.

SITUATIESCHETS

HAZEGRAS EN H. HART

1909 werd in de Nieuwlandstraat de H. Hartschool geopend. Deze school kwam later onder de Sint-Jansparochie. Op 10 september 1923 werd een nieuwe school voor de parochie van het H. Hart geopend in de Stuiverstraat, geleid door Broeders Davinus, Dimesius en Hubertus. Deze school moest plaats ruimen voor de vrije vakschool en werd overgeplaatst naar de Karel van de Woestijnestraat in het "Cenakel".

In 1912 werd door de familie Vanderheyde-Jean op het Haze-gras een nieuwe school gebouwd die op 16 september van hetzelfde jaar geopend werd onder leiding van Broeder Suitbertus (later Vincentiusschool).

De katholieke Volksbond zocht plaats en uitbreiding. Het klooster van de broeders werd met pasen 1913 overgebracht naar het Haze-gras. De Vincentiusschool bleef maar het klooster werd vervangen door de gebouwen van de Volksbond.

WERELDOORLOG I

Bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog vluchtten de broeders naar Holland. De meeste bleven er, enkele keerden terug.

Intussen had de bezetter de scholen opgeëist om als magazijn of kazerne te worden ingericht. De Broeders moesten bijgevolg hun plan trekken.

De H. Hartschool werd tijdelijk ondergebracht in de borstelfabriek van de firma Houley. De visserskinderen vonden een onderkomen in de Jozef II straat, in het huis van Mr. Les-crauwaet, waar nu de winkel is van de Heer Vervaecke. Broeder Suitbertus trok met zijn leerlingen naar de Volksbond. Die school telde op dat ogenblik 500 leerlingen en werd bediend door 12 leerkrachten waarvan 2 zusters, 1 broeder van Liefde en 1 Broeder van de Congregaten van Daele.

Na de oorlog werden de oude scholen heropend.

Nieuwe scholen : de H. Hartschool (1923) en op 28 april 1924 werd de school op de Vuurtorenwijk overgenomen van de Broeders van Daele door de Broeders van Liefde.

(vervolgt)

J. KLAUSING.

ON VIVAIT COMME DES CHIENS

Arrivé sur les bancs, on se mettait à la pêche. Tout le monde pêchait, même le capitaine. Et de juin à septembre, avec le soleil de minuit, l'équipage se divisait en trois bordées : six heures sur le pont, trois heures à dormir, dans les "cabanes" du poste. Chaque homme surveillait sept lignes. Leur langage d'Islandais n'est même pas un patois de leur pays. Ils avaient adopté les mots des Ostendais, les premiers qui montèrent là-haut. La ligne de plomb était passée dans un MEC, un morceau de bois troué planté par dessus la lisse. La ligne filait par un trou. On lui imprimait un mouvement incessant de va et vient.

La morue aspirait l'hameçon. Il fallait la hâler à la force du poignet ...

On CROPPAIT (kroppen =koppen) les morues ; on leur coupait la tête. On la FLEQUAIT (vlekken) : on la coupait en deux (in de lengte) On retirait le foie, pour l'huile, et la ROGUE (de rogge of kuit) qu'on revendrait comme appât pour la pêche de la sardine. Quand le tonnelier avait mal bouclé les barils - qui faisaient 142 kilos - la morue PECLOSAIT (pekelloos) : elle se desséchait.

Les lignes coupaient les mains : on la tenait avec des MANIGOTS (?) par dessus les COLEWANTES (kollewanten)- des mitaines. On avait une demi-heure pour SCAFFER (schaffen) - manger des têtes de morue bouillies avec des pommes de terre, le SOTCHE (zootje) qu'on servait dans la BENDRE (ben) - un panier d'osier - sur la SCAPTABLE (schaftafel), la table du poste d'équipage.

Les maux les plus répandus dans les équipages étaient les FLEURS (fleris-pleurésie) et les PUNAISES D'ISLANDE, ulcérations et anthrax que provoquaient le sel, la nourriture, le manque de sommeil, la saleté, la misère

R.V.

EIGENAARDIGE GEBRUIKEN

Onlangs een eigenaardig, ietwat luguber verhaal gehoord : met zeer geloofswaardige getuigen, waaronder de persoon in kwestie en met eigen ogen het resultaat gezien.

Een dame had last van wratten op haar hand en kon ze niet kwijtraken. Kennissen vertelden haar dat ze die kon kwijtraken zo ze met haar wratten streek over de hand van een pas overleden familielid : die zou de wratten meenemen in zijn graf.

Een oude oom overleed, de dame ging de overledene bezoeken en deed wat haar aangeraden was.

Resultaat : de wratten zijn verdwenen.

J.K.

STOKVIS

=====

Onlangs lag er nog eens "STOKVIS" in het uitstalraam van een welbeklante viswinkel. De prijs was 60 Fr de halve kilo, alles gaat met zijn tijd mee, voornamelijk de prijzen. Nu is dat op zichzelf geen uitzonderlijk feit. Opmerkelijk is echter dat waar een dertigtal jaren geleden de "gekookte stokvis met een boter- of mostaardsausje" nog wekelijks kost was in de meeste huisgezinnen, hij tegenwoordig om zozeggens van onze tafel verdwenen is. Wat oorspronkelijk onder de naam "STOKVIS" op de markt kwam, was in werkelijkheid kabeljauw, die na eerst van kop, ingewand en ruggegraat te zijn ontdaan, aan stokken onder afdaken te drogen werd gehangen tot volledige uitdroging. Deze bewerking komt van de Lofodeneilanden, doch werd later uitgebreid tot andere streken van Noorwegen en werd ook overgenomen door IJsland.

Gesneden kabeljauw zoals die meestal in Noorwegen en op de zuidwestkust van Zweden, gezouten en op de klippen gedroogd werd heette KLIPVIS (Bakeljauw te Oostende) In tijden van voedselschaarste werd hij gebruikt ter vervanging van stokvis. Tegenwoordig word ook veel LENG en nog meer KOOLVIS gedroogd en/of gezouten als Stok- of Klipvis op de markt gebracht. Ook werd het buiten drogen veelal vervangen door kunstmatige middelen.

Stokvis wordt voor consumptie gereed gemaakt door hem murw te slaan (stokvis beuken) en na hem in water geweekt te hebben gekookt gegeten, zoals voordien reeds gezegd met een boter- of mostaardsausje. Stokvis- en klipvis zijn niet te verwarren met wat men vroeger MOLUWE, ABBERDAAN of LABBERDAAN noemde. Deze namen duiden eertijds de normaal tijdens een "vaart ter zoute" gevangen en ingezouten kabeljauw aan. LANDORIUM daarentegen was de kabeljauw die de laatste dagen van een reis gevangen werd en juist genoeg gezouten werd om hem in de haven te brengen (wat we tegenwoordig de vis van de laatste trek zouden noemen).

Ook mag niet uit het oog verloren worden dat STOKVIS ook de nederlandse benaming is voor de vissen van de soort MERLUCCIOUS, (Engels HAKE-Frans MERLUS), die vroeger veel tot stokvis gedroogd werden. Teneinde de stokvis niet helemaal naar de folklore te verwijzen, brengen we nog even een vroeger in de marine gebruikelijke bereidingswijze naar het voorplan. :

Klop in een diep bord een rauw ei los, maak hierin enige gekookte aardappelen fijn, vermeng dit met gekookte stokvis, gebakken uien en droge rijst. Voeg er wat fijngehakte augurken, kerrie en mostaardsaus aan toe en verdun het geheel met wat stokvisnat. Smakelijk.

J.B. Dreesen.

"LE PORT D'OSTENDE"

Bij het verschijnen van "Le dictionnaire des noms propres" van Robert, die men in Frankrijk de grote encyclopédie van Robert heet, waren we benieuwd wat er over Oostende in te lezen stond.

Bij de tekst die ook niet helemaal meer "à jour" is, drukt men een kleurfoto af van "Le port d'Ostendé". En weet U wat die foto voorstelt ? Het Hazegras ! Met alle huizen met hun donkerrode gevels en in de verte de Hazegras-kerk. Op de voorgrond kan men twee stukken mast van een yacht onderscheiden.

Nu dat hebben we inmiddels ook weer bijgeleerd.

De vliegende krat

Het toestel dat zij zo aandachtig bekeken was een klassieke Voisin tweedekker. Dit door de gebroeders Voisin te Billancourt (Parijs) gebouwde toestel had een spanwijdte van 10 m. en een koorde van 2m. De beide vleugels lagen 1,5 m. boven elkaar en waren aan elkaar verbonden met 16 verspannen bamboestijlen. Langs weerszijden van de vleugels was de ruimte tussen de buitenste en de 2 m. meer naar binnen gelegen stijlen met linnen bespannen om bij het uitvoeren van een bocht het slippen van het vliegtuig op een vleugel te beletten en de dwarsstabiliteit te bevorderen.

Op de onderste vleugel was een 4,5 m. lange en 60 cm. hoge met linnen beklede stuurschuit gemonteerd, die met stalen beslagen aan de vleugelliggers was bevestigd. Achteraan dit schuitje bemerkte men een 80 kg. wegende Gnome motor van 50 Pk., die een metalen duw-schroef Voisin 1.100 r.m.p. verzekerde en het vliegtuig een snelheid van ongeveer 50 km./u. bezorgde.

Voor de motor was een zitplaats voor de piloot ingebouwd en gans vooraan had men een scharnierend, horizontaal hoogteroer geplaatst. Onder de zitplaats van de piloot had men een met fietswielen uitgerust verend onderstel bevestigd en een niet verend neuswiel onder het vooreinde van het stuurschuitje, om het over de kop slaan van de tweedekker te verhinderen.

De staart van het vliegtuig zag eruit als een rechthoekige doos zonder bodem noch deksel. De draagvlakken waren 2 bij 2 m. groot en lagen 1 m. uit elkaar. De verticale vlakken, waar men tussenin een scharnierend richtingsroer had gemonteerd, waren eveneens zoals de vleugels met gecaoutchouced linnen "Continental" bekleed en fungeerden als stabiliserende kielvlakken. Hierop stond nog in zwarte verf het getal 20 geschilderd, het deelnemersnummer dat Paulhan tijdens de vliegweek te Reims kreeg toegewezen. Dit staartstuk rustte op twee wieltjes met luchtbanden en was verbonden aan het vlieg-schuitje door een stel verspannen houten stijlen bevestigd aan de achterliggers van de beide vleugels. Vooraan op het stuurschuitje stond langs weerszijden vermeld dat dit toestel toebehoorde aan de "Société d'Aviation".

De meeste piloten beschouwden de Voisin toen als gemakkelijk te besturen en het was daardoor aanvankelijk nogal populair bij talrijke "aeroplanisten". De besturing bleef heel elementair en eenvoudig. In wat wij nu de cockpit zouden noemen, stond een kolom waarop men een autostuurwiel had gemonteerd. Als men de kolom voor- of achterwaarts trok, bewoog het hoogteroer en ging het vliegtuig dalen of stijgen. Door het draaien aan het stuurwiel scharnierde het in de staart bevestigde richtingsroer (1,5 m. op 80 cm.) en kon het toestel draaien. Maar de piloot moest steeds met schokjes wijde bochten uitvoeren, want het staartroer verwekte een neiging tot afglijden op een vleugel en de verticale vlakken vertraagden dermate de snelheid, dat het toestel weldra zijn draagkracht verloor en zonder reddingskans neerstortte. Het bezat nog geen rolroeren om de besturing rondom de langsas te vereenvoudigen, maar het was zeer stabiel in rechte vlucht. Daarom vloog men aanvankelijk slechts in rechte lijn en nog lang beschouwde men het uitvoeren van bochten met een vliegtuig als een uitzonderlijke prestatie, waaraan men de vaardigheid van de piloot kon herkennen. Daar de Gnome motor tegen de wijzerzin van een uurwerk draaide, voerden de piloten meestal hun bochten uit naar links om het gyroscopisch effect van de motor uit te buiten. Volledig vliegklaar woog het vliegtuig 550 kg en het toestel kon bij windstil weer een maximumsnelheid van 55 km/u. halen.

(vervolgt)

"We maken het al jaren mee. Al te veel van wat typisch is voor ons land, ons volk, onze levenswijze, hebben we met toenemende snelheid zien verdwijnen. De kathedraal staat er nog wel. Het stadhuis ook. Maar zoveel levenskernen, eigen trant en sfeer is vernield of blijft verminkt achter." Met deze woorden luidde de Minister van Nederlandse Cultuur de actie in die erop gericht is ons verleden een toekomst te geven.

Onder de mom van "Vooruitgang" vernietigen private bouwondernemingen, verkavelaars en promoters, gedreven door een respectloze drang naar financiële voordelen op korte termijn, de eens zo rijke, verscheiden en volkseigen architectuur van onze Europese steden en dorpen. Eeuwenoude bomen moeten verdwijnen voor de steeds maar breder wordende verkeersstroom. Mooie pleintjes moeten wijken voor de parkings. Enig mooie hoekjes worden gedegradeerd tot autokerkhoven. Het landschap wordt stelselmatig verminkt. Het zich vertrouwd voelen met de eigen omgeving wordt verstoord en werkt de vervreemding, ontworteling en vereenzaming van de mens in de hand. Daartegen moest er een reactie komen. En we voelen het ook steeds meer aan, niet de betere financiële situatie en het groter comfort alleen zijn in staat een werkelijk moderne sociale vooruitgang te verwezenlijken. Waarden waar we lang overheen hebben gekeken worden opnieuw als onmisbaar beschouwd voor de kwaliteit van ieders leven : Niet langer wordt de zorg voor een monument of een landschap doodgeverfd als een vage droom van mensen die heimwee hebben naar het verleden. Het is de zaak, de verantwoordelijkheid van iedereen in de samenleving.

Maar hoe ver staan we met die zorg ? In Vlaanderen zijn er circa 1.400 gebouwen wettelijk beschermd (daarvan staan er 8-zegge en schrijve ACHT- in Groot-Oostende)

Het aantal te beschermen gebouwen moet geraamd worden op plus minus 25.000. Het wordt dan ook hoog tijd dat we er iets aan gaan doen.

Wat kunt U doen ? Geef ons die dingen op waarvan U denkt dat ze voor bescherming in aanmerking komen. Dat hoeven niet alleen bekende monumenten te zijn, maar elk gebouw of omgeving met enige historische, archeologische of architecturale waarde, hoe verwaarloosd, verbouwd of verknoeid dat het ook is. Laat ons weten welk de storende elementen zijn die op uw leefmilieu inwerken. Stel U hierbij de vraag of het doorgaand verkeer op die plaats noodzakelijk is ; waarom die groenpartij moet verdwijnen voor een parking ; of die ontsierende antennes nog noodzakelijk zijn ; waarom zoveel mooie hoekjes moeten ontsierd worden met reclame ; waarom een beter straatverlichting altijd synoniem moet zijn met het vervangen van de verlichtingspalen ; waarom hoogbouw op de meest ondoordachte wijze manier wordt ingeplant.

De leuze van "Bouwkundig Erfgoed" is "Steek een hartje toe". Steek je hartje toe om nog te redden wat te redden is. Maak een einde aan de vernielzucht die er op gericht is ons leefmilieu onleefbaar te maken. Signaleer ons alles waarvan U denkt dat het moet bewaard blijven en wij zullen uw stem laten doorklinken bij de stedelijke, provinciale en nationale besturen.

J.B. Dreesen
Lid werkgroep
"Bouwkundig Erfgoed"

1. J. Verstappen : Zo leefden onze vissers
2. Programma "Festival van het visserslied" (1959)
3. M. Servais : La Compagnie d'Ostende (1962)
4. Aanplakbrief G. Vanheste : Carnaval 1932
5. C. Loontjens : Le fort Napoléon (zeer zeldzaam !)
6. Geschiedenis van het Militair Hospitaal te Oostende (1963)
7. A. Hans : De haven van Oostende
8. W. De Brock : De koopvaart op de Belgische kust (1955)
9. Hommage à Henri Vandeputte (1961)
10. Ary Sleeks : Van een christen zonder God.
11. Gravure "Garde d'Artillerie" (Daniels-Dubar, Ostende)
12. Litho "Ostende - Les Bassins" (in kader)
13. 2 foto's Antony (roeiwedstrijden 1924)
14. Gravure Griffet : Nieuwpoort 1769
15. Gravure Griffet : Oostende en omgeving in 1769
16. Foto Antony (Zinnia 1926)
17. Foto Antony (Zinnia 1927)
18. Foto van Kaarters in oud station (in kader)
19. Jaarboek geschied- en oudheidkundige Genootschap van Roeselare (1961)
20. Maatschappijbord Sint-Sebastiaan Roeselare
21. " " " Oudenaarde
22. " " " Gent
23. " " Sint-Joris" Brugge
24. Bord Nat. Bond der Wipschutters
25. 5 grote gravures "Bains d'Ostende" (Daniels-Dubar)
26. Catalogue "Exposition de Marines" avec préface d'Ensor
- 27 en 28 Kleine litho's "Bains d'Ostende" (Daniels-Dubar) (29 verschillende)
29. Plan van Oostende in 1791 (uit Bowens)
- 30; 12 prentkaarten Oostende
31. 6 prentkaarten Heist
32. 2 " Duinbergen
33. 1 " Veurne
34. 2 " Koksijde
35. 3 " Westende
36. 3 " Nieuwpoort
37. 1 " De Haan
38. 6 " De Panne
39. 3 " Bredene
40. 15 " Blankenberge
41. 2 " Zeebrugge
42. 't Beertje 1945-1974 (30 delen)
43. 't Manneke uit de Mane 1964-1974 (11 delen)
44. 3 platen Blankenberge en Heist (uit album)
45. E. Vlietinck : Het oude Oostende en zijn driejarige Belegering (1897) (zeer zeldzaam)
46. E. Vlietinck : Idem (volledig tot blz. 290 ; blz. 291-317 ontbreken)
- 47.
- 48.
- 49.
- 50.

Voorgestelde STATUUTWIJZIGINGEN

Art. 1. Schrappen en vervangen door

De vereniging zonder winstoogmerk neemt de benaming van Oostendse Heemkundige Kring "De Plate". De maatschappelijke zetel is gevestigd te Oostende, Heemmuseum "De Plate".

Art. 3 Schrappen en vervangen door.

De vereniging heeft tot doel :
de studie en de belangstelling tot de folklore, volkskunde, heemkunde en lokale geschiedenis te bevorderen, dit door het geven van lezingen, het inrichten van studie- en debatavonden, de publicatie van een tijdschrift, het steunen van initiatieven in verband met het gestelde doel, de contactname met gelijkaardige kringen, het inrichten en instandhouden van een heemmuseum, het inrichten van studiereizen, het verzamelen van alle mogelijke gegevens met betrekking tot het gestelde doel.

Art. 4 Schrappen en vervangen door.

De vereniging bestaat uit effectieve en aangesloten leden. Het aantal effectieve leden is beperkt tot 50 en zal een minimum van 3 leden bedragen. De bijdrage is bepaald op minstens 100 fr.

Art. 5 Schrappen en vervangen door.

Het aantal leden is onbeperkt met een minimum van drie.

Art. 6 6de lijn laatste woord.

Inplaats van comité lezen raad van beheer

Art. 9 Schrappen en vervangen door

De vereniging wordt beheerd door een raad samengesteld uit tenminste 3 en ten hoogste 12 leden, herkozen voor de helft ieder jaar, door een algemene vergadering. Deze leden moeten van Belgische nationaliteit zijn en in België woonachtig.

Art. 10 laatste lijn

in plaats van beheerraad lezen raad van beheer

Art. 11. 5de lijn

schrappen de schatbewaarder of bijvoegen na secretaris of de penningmeester

11de lijn

schrappen en schatbewaarder bijvoegen of penningmeester.

Art. 12. Schrappen en vervangen door.

De raad van beheer kiest tussen zijn leden een voorzitter, een ondervoorzitter, een secretaris en een penningmeester. Alle vergaderingen worden voorgezeten door de voorzitter of bij zijn afwezigheid door de ondervoorzitter.

Art 13. Schrappen en vervangen door.

De raad van beheer vergadert op schriftelijke of mondelinge uitnodiging van de voorzitter of de sekretaris. De beslissing van de raad van beheer wordt genomen bij eenvoudige meerderheid van stemmen ; bij staking van stemmen is die van de voorzitter of zijn plaatsvervanger beslissend. De helft van de leden moet aanwezig zijn om rechtsgeldige beslissingen te treffen.

Art 14. Schrappen en vervangen door.

De algemene vergadering bestaat uit de effectieve leden. Ze worden bijeengeroepen op verzoek van de raad van beheer of wanneer de helft der effectieve leden er de vraag voor doet, door middel van het tijdschrift, gewone brief of kaart die de agenda vermeldt en tenminste 8 dagen vooraf aan de leden wordt verzonden. De algemene statutaire vergadering heeft eenmaal in het jaar plaats in de loop van de eerste semester.

Art 15. Schrappen en vervangen door.

De beslissingen worden genomen bij eenvoudige meerderheid van stemmen, tenzij de statuten of de wet er anders over beschikken. Ieder lid beschikt over één stem ; hij kan zich laten vertegenwoordigen door een mandataris naar zijn keuze ; op voorwaarde dat die zelf effectief lid is van de vereniging en drager van een geschreven volmacht. Een gevolmachtigde kan slechts houder zijn van één volmacht. De algemene vergadering kan bij een meerderheid van twee derden van de aanwezige of vertegenwoordigde effectieve leden de statuten van de vereniging wijzigen.

Art 16. para c en e schrappen en vervangen door.

para c. Verkiezing, benoemingen ontslag beheerders.

para e. Uitsluitend leden op voorstel raad van beheer.

Art. 17. Schrappen en vervangen door.

De algemene vergadering wordt door de voorzitter en bij zijn afwezigheid door de ondervoorzitter voorgezeten.

Art. 18. Schrappen en vervangen door.

De notulen van de algemene vergadering worden opgemaakt door de sekretaris en door hem en de voorzitter en de ondervoorzitter ondertekend.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN

Rogierlaan, 38

8400 OOSTENDE

4de jaargang, nr. 5, februari 1975

UITNODIGING TOT DE BUITENGEWONE ALGEMENE VERGADERING

Alle leden worden dringend opgeroepen tot de buitengewone algemene vergadering welke op dinsdag 25 februari 1975 om 19u30 in de toneelzaal van het Feest- en Cultuurpaleis doorgaat.

Dagorde : Enig punt : Wijziging statuten (zie bijlage in "De Plate" van januari j.l.).

Na de vergadering heeft de voordracht plaats van Armand Pien (zie de uitnodiging welke hieronder volgt).

U I T N O D I G I N G

Het bestuur van de Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de eerste voordracht van het nieuwe jaar, die zal doorgaan op

dinsdag 25 februari 1975

te 20u30, in de toneelzaal van het Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein, Oostende.

Het onderwerp : W E E R S V O O R S P E L L I N G N U.

De spreker : A R M A N D P I E N.

Er zijn weinig dingen die meer op de mens inwerken dan het weer. Het weer goed of slecht conditioneert zijn humeur en zijn gedrag, regelt zijn arbeidsritme, ordoneert op het land de opbrengst en op zee de vangst. Het weer bepaalde in sommige omstandigheden de loop van de geschiedenis.

Het weer en de daarbij horende weersvoorspelling heeft dan ook door de eeuwen heen een geheimzinnige aantrekkingskracht op de mens uitgeoefend. Hiervan zijn in volks- en heemkunde een massa voorbeelden aan te halen. Vroeger haalde de man op de straat, op het veld of op zee zijn weersvoorspelling uit een reeks weerspreuken die hem uit een ver verleden waren nagekomen. Nu gebeurt dit door zorgvuldig verzamelde gegevens die ons doorheen een computer een totaalbeeld brengen van het gebeuren dat zoveel invloed op ons heeft. Die gegevens worden ons om de twee dagen op het TV-scherm doorgespeeld door een bekende personaliteit van onze nationale BRT. Armand Pien voorstellen is dan ook water naar de zee dragen. Maar niet alleen is hij een gekende TV-vedette, maar eerst en vooral een wetenschapsman en daarbij een uitstekend voordrachtgever. Kom U daarvan overtuigen op deze voor Oostende enige avond. Hoe het met het weer en de weersvoorspelling tegenwoordig in zijn werk is komt hij ons op 25 februari aanstaande uit de doeken doen. Zoals altijd is de toegang kosteloos en vrij en zijn ook de niet-leden van harte welkom. Iedereen op deze avond op post in let, wel op de TONEELZAAL van het Feest- en Cultuurpaleis.

BEHEERRAAD

De algemene statutaire vergadering van 25 januari j.l. gaf volgende uitslag bij de verkiezingen van de Beheerraad.
Uittredend en herverkiesbaar : A. Van Iseghem, Fernand Boehme, Jozef Klausling, Emiel Smissaert en Jeanne Valkenborg.
Nieuwe kandidaten : N. De Taeye-Snyckers en Leon Hollevoet.
Daar er niet meer kandidaten dan plaatsen waren, werden alle kandidaten bij handgeklap verkozen.

VEILING

De veiling kende dit jaar een onverhoopt succes. Enkele prijzen die behaald werden : Vlietinck : Het oude Oostende en zijn driejarige belegering : 7000 Fr. Hetzelfde werk, doch geschonden en onvolledig : 2000 Fr. C. Loontjens : Le fort Napoléon : 1700 Fr. Plan uit boek Bowens : 1500 Fr.
Zoals men ziet kan men voor de vierde veiling, welke in januari 1976 zal plaats hebben, het beste verwachten.

MOTIE DOOR DE ALGEMENE VERGADERING GESTEMD

De Oostendse Heemkundige kring "De Plate" in algemene vergadering bijeen op 28 januari 1975 vraagt de tussenkomst van de werkgroep "BOUWKUNDIG ERFGOED" bij de hoogste instanties om een einde te maken aan de afbraakwoede die sedert 30 jaar onze stad teistert. Zij vraagt een bijzondere aandacht voor de Koninklijke Galerijen, die ondanks alle geruststellingen van hogerhand met verminking of verdwijning bedreigd worden.
Zij vraagt dat de projecten met betrekking tot dit enig kunstwerk uit de glorie tijd van Oostende geschrapt worden en dat de Koninklijke Galerijen in hun oorspronkelijke staat bewaard blijven en dat ze voor verdere verwaarlozing zouden behoed worden.

Zij vraagt dat de werkgroep onverwijld stappen zou aanwenden bij de Koninklijke Commissie voor Monument- en Landschapszorg opdat de Koninklijke Galerijen integraal zoals ze in 1905 gebouwd werden geklasserd zouden worden.

BOUWKUNDIG ERFGOED "Red Oostende"-actie

Wil u er meer over weten, kom dan naar de filmvertoning die doorgaat op
maandag 10 maart 1975 te 20 uur

in de Conferentiezaal van het stadhuis.

Op het programma "EEN TOEKOMST VOOR ONS VERLEDEN." (film) gevolgd door een discussie.

Toegang vrij.

Wij rekenen stellig op onze leden.

KAKEN en KELEN

Nog zo'n delicatessse uit de visserskeuken die in zijn oorspronkelijke vorm verloren ging. Het gaat hier om de K A K E N, de zg. wangen uit de kop van de kabeljauw, ook wel K I B B E L E N genoemd. Het zijn de spieren tussen de bovenkaak en oog.

De K E L E N daarentegen is het visvlees van de onderkaak. Dit heeft de reputatie veel fletser te zijn dan de kaken en wordt dan ook minder gegeerd.

Onze oude IJslandkolders sneden vroeger de Kaksjes en Keeltjes uit de kabeljauwskoppen, gedeeltelijk voor onmiddellijke consumptie waarna de rest in een apart vat werd ingezouten. Kaksjes en keeltjes was dan ook een schotel die bijna dagelijks op de boordmenu stond. Zij werden gebakken in vistraan. Het eigenaardige van die baktraan was dat het schip een uur boven de wind naar het goedje stonk, maar dat de vis er helemaal niet naar smaakte. De ingezouten kaksjes en keeltjes werden aan de wal verkocht voor drinkgeld. Later, toen de zoutevaart reeds tot het verleden behoorde en de dagelijkse menu al wat gevarieerder was geworden bleef de schotel, licht gewijzigd in de bereidingsvorm, bestaan. Zo gingen voor de oorlog de vissers die op Spanje, Portugal en Marokko voeren voor de afreis naar de pakhuizen van de "Pescator" achter een "benne" kabeljauwskoppen. In de opreis werden dan de kaksjes en keeltjes uitgesneden en licht gebakken, met de deksel op de pot.

Groter, maar even heerlijk zijn de kaken van de tonijn, maar dan gebakken "a la plancha" dwz op de hete plaat met toevoeging van wat olijfolie en een fijngesnipperd teentje look.

Tegenwoordig worden de KAKEN EN KELEN met been en al uit de kop gesneden en in sommige viswinkels te koop aangeboden. Prijs ongeveer 30 fr het kilo. 2 kg. kaksjes geven ongeveer $\frac{3}{4}$ kg. van het fijnste visvlees, waarmee U in een "koede plat" alle eer zult halen. 20 minuten laten koken met een telloor in de pot, kwestie van het visvlees bij elkaar te houden en er de beentjes gemakkelijk uit te halen.

Smakelijk.

J.B. Dreesen.

"NUT en VERMAAK" Koninklijke Toneelkring te Oostende

nodigt U vriendelijk uit tot een oergezellige toneelavond die door-
gaat op

zaterdag en zondag 1 en 2 maart 1975

op het programma DE LANGE DEEMSTERING van Athelbricht Little.

regie : Albert Menu.

doek : normaal uur.

Een kasseisteen en enkele planken.

Al ben ik een stadsbewoner toch bezitten we een grote tuin. Voor ons plezier en onze maag, kweken we daar wat groenten. Al het onkruid wordt op een "vuilhoop" gegooid en voor de winter bedekt met wat aarde.

Tijdens het uithalen van die aarde stootte ik op een halve meter diepte op een kasseisteen en verder nog wat planken. Het grondvlak van de kasseisteen is een vierkant met 14 cm. zijde. De hoogte bedraagt 12 cm. Aan de zijden hangt er precies een soort cement waarin nog schelpstukken zitten. De vorm stemt niet overeen met onze huidige kasseistenen, noch die van de straat noch die van de voetpaden.

De planken vertonen voegen en zijn nagenoeg helemaal vergaan. Slechts een stuk van ongeveer een meter lang en een cm. dik is nog tamelijk stevig. Hoe dat daar terecht gekomen is weet ik niet. In de grondakte is niets terug te vinden van een woning of wat ook. Mijn vader denkt dat, toen grootvader de grond kocht in 1920, daar een steenbakkerij haar kleigronden had.

Wij wonen in de Plantenstraat (Tennis) juist naast de bierdepot Devos. De straat is bebouwd geworden rond de jaren 1920. Enkele jaren terug heeft men daar een huis afgebroken dat aan de tuin grensde. Ik twijfel er echter sterk aan dat die kasseisteen daar dan terecht gekomen is. De vorm stemt niet overeen met de huidige kasseistenen in de straat en de gevonden steen zat trouwens veel te diep.

Wie kan ons helpen dit raadseltje op te lossen ?

Standaert Ronny
Plantenstraat, 34
8400 OOSTENDE

"De Plate" doet een oproep aan de oudere leden die de omgeving van de huidige Plantenstraat goed gekend hebben om aan dit kasseiraadseltje een oplossing te geven. Alle mogelijke veronderstellingen zijn goed. Zend ze ons.

CHARLES GIRAULT

De Koninklijke Galerijen, waarover nu in de laatste tijd veel spraak is, werden in 1905-1906 gebouwd volgens de plannen van de Franse architect Charles Girault.

Deze bouwkundige had de Prijs Van Rome behaald en werd door Koning Leopold II voor dit reusachtig werk aangeduid.

Charles Girault was geboren in 1851 en stierf in 1932. Hij was de bouwmeester geweest van de tentoonstellingszaal "Le Petit Palais" nabij het Champs-Élysées. Ook de crypte Pasteur in het Instituut Pasteur te Parijs en de tribune van Longchamp zijn volgens zijn plannen gebouwd geworden.

O.V.

DE VRIJE VISSERIJSCHOOL EN PASTOR PYPE

Deze school was de laatste die, na de tweede Wereldoorlog, nog te Oostende bediend werd door de Broeders van Liefde.

In 1887 had Broeder Norbertus de visserskinderen reeds in één klas ondergebracht in de Vincentiusschool. Paster Pype, toen nog onderpastoor in de Kapucijnenkerk liep met plannen rond om een dergelijke visserijschool op te richten.

Hiertoe was hij aangemoedigd geweest onder meer door een besluit van de Provinciale Raad (20 juli 1888). Samen met Broeder Norbertus besloot Paster Pype de school te beginnen.

Ze kende op korte tijd een grote bloei, werd zeer gunstig beoordeeld door de overheid en verkreeg bekendheid in het buitenland.

In 1899 was de toeloop zodanig dat moest uitgezien worden naar nieuwe en groter lokalen.

Reeds in 1891 werden praktische lessen gegeven in behandeling van de "donkey" stoomspil voor inhalen van het net aan boord van zeilschepen. In 1906 werden lessen gegeven over ontplofingsmotoren, wat aanzienlijk bijbracht tot de toepassing van deze drijfkracht in de visserij en naderhand tot de grote bloei van de visserij.

Naast de school, richtte Paster Pype een laboratorium op voor onderzoek van de zee (samen met Prof. G. GILSON) en werd een rijk voorzien museum samengesteld.

Dit museum met bibliotheek werd onlangs verkocht aan ... Antwerpen !

De visserijschool bleef onder de leiding van de Broeders van Liefde tot 1950, toen de laatste Broeder Annobert, die sinds 1.1.1923 aan de school zijn beste krachten had besteed, samen met Broeder Ezechiël onze stad verliet, daar zij overgeplaatst waren naar een school in Oost-Vlaanderen.

Jef Klausling.

OUDE DRAAIORGELS TE OOSTENDE

Twee jaar geleden, ter gelegenheid van de "Oostendsche bruiloft" op het Pauluspleintje en de Grote Markt (jammerlijk uitgeregend ...) en de braderie op de "boulevard" was er het draaiorgel te bewonderen dat vroeger nog gestaan had in de zaal "Mon Plaisir" op de Torhoutsteenweg.

Het orgel behoort toe aan de firma HOOGHUYS, thans wonende te Zeebrugge. Te Zeebrugge bevindt zich nog een ander oud oostends draaiorgel, namelijk de "HOOGHUYS CONDOR".

Het werd in 1910 te Geeraardsbergen gebouwd door Leon Hooghuys voor rekening van Paul Beauprez, uitbater van de zaal "De Zonnebloem" op het Hazegras te Oostende. Het was een orkestorgel met 85 toetsen.

In 1919 werd het orgel eigendom van Th. Versyp, uitbater van de zaal "Eldorado" op de Vismarkt te Brugge.

In 1923 werd het orgel uitgebreid tot 97 toetsen voor rekening van Em. Maeseman uit Elverdinge. Tijdens de volgende krisisjaren werd het opgeborgen in een garage te Ieper en nadien ontdekt door Charles Hooghuys, zoon van Louis. Het werd geheel gerestaureerd en uitgebreid tot 100 toetsen.

Het orgel bevindt zich thans te Zeebrugge. Voor wie het zich mocht interesseren, er is een fonoplaat DECCA LPD 221-X 345 op de markt met een uitstekend repertorium van dit orgel.

Wie kan er nog meer vertellen over oude danszalen en draaiorgels te Oostende ? Allez, oude oostendenaars, ge moet nu niet meer beschaamd zijn om te vertellen waar ge met uw eerste lief in de tijd hebt gedanst.

Jef Klausing.

WEERSPREUKEN UIT DE OUDE DOOS

- Den kouden Vorst, Benouwt de Borst.
- In Februarius is het Weder genegen, Tot Sneeuw en Regen.
- De hedendaegsche Maertsche-buyen, Zullen de Doode-klok doen luyen.
- In Aprilis is 't Weder niet gesint, Dan eens Regen, dan eens Windt.
- By helder Zonne-schyn en goeden Herfst, Siet toe dat gy de Boomvrucht derft, Op dat gy niet uw'Broek en verft.
- In October-tyd wat Zonne-schyn, Avanceert den Ougst van Wyn.
- Vuyl weder sonder Zonne-schyn, Zal broeyen Gicht en Flerecyn.
- Nevel in den morgen-stond, Voor oude lieden niet gezond.
- Boreas zal hem laeten hooren, en menig Schip ten gronde booren.

Den 20 Januarius 1772.

JAN DEMOL.

Johan WINKLER (1840-1916), een Nederlands taalkundige, bracht in 1882 of 1883 een bezoek aan Brugge, Kortrijk en Oostende. Zijn indrukken schreef hij neer in het opstel "Land, volk en taal in West-Vlaanderen", opgenomen in het boek "Oud Nederland" ('s-Gravenhage, Charles Ewings, 1888). Zijn bezoek aan Oostende wordt hier in verkorte versie getrouw weergegeven.

E.S.

... Het heerlike, het schoone, het behagelike, het vroolike, het levendige Oostende ! Noord-Nederland heeft geene enkele plaats die met Oostende vergeleken worden kan. In hooftsaak, ja, is Oostende eene badplaats en visschersplaats als Scheveningen. Maar Scheveningen en Oostende mogen op éénen dag niet genoemd worden, zoo groot is het onderscheid. Oostende is als de koningin onder alle badplaatsen aan de Noordzee, en Scheveningen maakt, by Oostende vergeleken, eene armzalige vertooning. Scheveningen heeft niets dat halen kan by den geheel eenigen "Zeedijk" van Oostende. En de villa's op de scheveningsche duinen, de koffi- en eethuizen aldaar, met de gasthoven ingesloten, zijn bescheidene "optrekjes", zijn herbergjes, vergeleken by de prachtige gebouwen, die te Oostende aan den Zeedijk staan.

Oostende is eene stad van ruim 18.000 inwoners, en volkomen als Scheveningen, in het duin gelegen en aan het strand. De stad heeft een zeer nieuwerwetsch voorkomen, ook door hare regelmatige, elkanderen in rechte lynen snydende straten, haar ruim vierkant marktplein, en het volkomen gemis aan oude gebouwen. Ik zag te Oostende geen enkel huis dat my ouder toescheen als 100 of 150 jaren, met uitzondering van de hoofdkerk, die er als eene groote dorpskerk uitziet, en van den toren, enkel maar den toren van het raadhuis, die zyne bruinrode muren gelukkig nog onbesmet en onbesmeerd heeft behouden, tusschen al die wit-gepleisterde, formeel en karakterlooze huizen.

... Het glanspunt van Oostende is de "Zeedijk" en het strand. Die zoogenoemde Zeedijk wordt geformeerd door de uiterste ry duinen

.../...

aan den zeekant, die de eigenlike stad van het strand scheidt. Deze duinry is over eene lengte van anderhalf kilometer en eene breedte van dertig meter geslecht, dat is : afgeplat en effen gemaakt, en bevloerd met zeer groote, vierkante, blaue steenplaten. Naar de landzyde wordt deze dijk of dam, die tien meter hoog is, omzoomd door schoone, groote gebouen, in gesloten ry, huis aan huis, gasthoven, koffi- en ververschingshuizen en dergelijke inrichtingen, de eene al weelderiger als de andere, prachtige winkels vol kostbare waren, byzondere woonhuizen, enz. Deze gebouen zijn allen in schoone bouorde, velen in vlaamschen herboorte-stijl opgetrokken. Aan het zuidwestelike einde van den dijk verheft zich het badhuis, met overgroote weelde ingericht, als een uit der mate groot paviljoen ; en daar nevens de schoone villa van den koning der Belgen, in zwitserschen stijl geboud.

Zuidwestwaarts van den dijk is ook het tot badplaats ingerichte strand, dat hier veel breeder is als aan den hollandschen wal ; wel eens zoo breed. De dijk loopt aan de zeezyde, waar hy geheel met basaltblokken bedekt is, glooiend af. Drie zware basaltsteen zeebrekers strekken zich, rechthoekig van den dijk wykende en dien beschuttende, verre in zee uit. Als het flood is, bespoelt de zee den voet van den dijk, en by eene frissche bries breken de golven tegen de glooiing. Het schouwspel dat die breede en vlakke Zeedijk, van vroolike, welgekleede wandelaars wemelende, dat die schoone gebouen opleveren, dat breede strand vol badgasten, badkoetsen, tentjes, enz, die heerlike zee, in den zonneshijn blinkende en flikkerende, en veelal verlevendigd door talryke visschersvaartuigen en door stoombooten, is geheel eenig schoon.

(vervolgt)

Louis Paulhan had dit toestel in 1907 in een krantenwedstrijd voor modelbouw van vliegtuigen gewonnen. Maar hij beschikte niet over voldoende geld om een motor ervoor te kopen en hij zag zich verplicht om zijn toestel in een ruimte op te bergen. Pas in 1909 kon hij enkele vrienden ervan overtuigen om hun spaarcenten bijeen te leggen om bij de gebroeders Laurent en Gustave Seguin de eerste bruikbare Gnome motor aan te schaffen. Zij stichtten toen de "Société d'Aviation", reviseerden de ondertussen twee jaar oude Voisin, installeerden de 50 PK motor Gnome en schreven het vliegtuig in om aan de vliegfeesten deel te nemen. Louis Paulhan leerde ermee vliegen, M. Roger kreeg de functie van directeur en impressario en Miscarolle fungeerde als mecanicien. Het gewonnen geld zouden ze dan onder elkaar verdelen. Toe de "Société d'Aviation" naar Oostende kwam, bevond Henri Brégi zich eveneens in hun gezelschap. Hij was een Frans ingenieur en gekend autorenner, die zich te Doornik voorlopig bij Paulhan had aangesloten om de knepen van het beroep van "opvlieger" aan te leren en in afwachting dat de firma Voisin hem zijn bestelde toestel zou leveren. (Hij behaalde het vliegbrevet nr.26 op 21 december 1909 en vertrok kort daarop naar Zuid-Amerika) Als tegenprestatie hielp hij Miscarolle bij het onderhoud en het op punt stellen van het vliegtuig.

De eerste proef. In amper drie uur knutselden Miscarolle en Brégi, geholpen door de garagehouders Willieme de Voisin van Paulhan in elkaar. Na de laatste controles duwden zij, geholpen door enkele leden van de A.C.O.L. het vliegtuig "Octavie nr 3" genoemd, naar het strand. Omstreeks 18 uur stond het ter hoogte van de Luikstraat startklaar op het harde zand. Een dichte menigte omringde het toestel en de enkele aanwezige politiemannen slaagden er niet in om de opdringerige nieuwsgierigen op een veilige afstand van het vliegtuig te houden. Trouwens zij zelf waren zodanig benieuwd in het mechanisch tuig, dat zij, zich van geen gevaar bewust, zich alleen bekommerden om hun bevoorrechte plaats vooraan te behouden.

Na zovele ontgoochelingen hoopten de badgasten eindelijk eens een echte vlucht te kunnen bijwonen. Velen onder de aanwezigen wachtten reeds sedert juni in Oostende om het ongelooflijke met eigen ogen te zien en zij vonden het dan ook zeer normaal dat zij van nabij het wonderding mochten bewonderen.

(vervolgt)

W. MAJOR

1975 JAAR VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED.

Het meest bedreigde Oostendse monument van het jaar,
de KONINKLIJKE GALERIJEN.

De Koninklijke Galerijen werden tussen 1904 en 1906 gebouwd naar de plannen van de beroemde Franse architect Charles Girault (1851-1932) die ook de bouwmeester was van het "Petit Palais", aan de Champs Elysees te Parijs. De 700.000 fr. die oorspronkelijk bestemd waren voor de bouw bleken onvoldoende en de kostprijs die uiteindelijk op liep tot 1.500.000 fr. werd door Leopold II bijgepast met als enige voorwaarde dat hij en zijn opvolgers het terras boven de Galerij mogen blijven gebruiken. Vele steden in ons land houden in bepaalde wijken hun typische sfeer. In Oostende werd veel van het typische sedert lang weggebombardeerd en wat overbleef afgebroken. Waarom zou Oostende op dit gedeelte van de Zeedijk haar sfeer van 1900 niet mogen behouden?

1975 JAAR VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED.

Het meest bedreigde Oostendse monument van het jaar,
de KONINKLIJKE GALERIJEN.

De Koninklijke Galerijen werden tussen 1904 en 1906 gebouwd naar de plannen van de beroemde Franse architect Charles Girault (1851-1932) die ook de bouwmeester was van het "Petit Palais", aan de Champs Elysees te Parijs.

De 700.000 fr. die oorspronkelijk bestemd waren voor de bouw bleken onvoldoende en de kostprijs die uiteindelijk op liep tot 1.500.000 fr. werd door Leopold II bijgepast met als enige voorwaarde dat hij en zijn opvolgers het terras boven de Galerij mogen blijven gebruiken.

Vele steden in ons land houden in bepaalde wijken hun typische sfeer. In Oostende werd veel van het typische sedert lang weggebombardeerd en wat overbleef afgebroken.

Waarom zou Oostende op dit gedeelte van de Zeedijk haar sfeer van 1900 niet mogen behouden?

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w.
"De Plate"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan, 38
8400 OOSTENDE

4^e jaargang, nr. 6, maart 1975

U I T N O D I G I N G

* * * * *

Het bestuur van de Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht die zal doorgaan op:

dinsdag 25 maart 1975

te 20u30 in de lokalen van de V.V.F. Oostende, Kan Dr L.Colenstraat, 6 te Oostende.

Het onderwerp : HET VOLKSLEVEN IN ONZE POLDERS.

De spreekster : Magda CAFMEYER.

Mejuffrouw Magda Cafmeyer is een eminente folkloriste die een uitzonderlijke kennis heeft van het volksleven in onze Poldersstreek. Haar verzameling volksspreuken, gezegden, gebruiken en gewoonten uit onze contreien is enig.

Haar bijdragen verschijnen regelmatig in de volkskundige almanak 't BEERTJE alsook in BIEKORF. Ook publiceerde zij enkele boeken in verband met volkskunde en folklore. In 1970 verscheen van haar hand VAN ASWOENSDAG TOT LICHTMIS.

Deze lezing is dan ook voor al diegenen begaan met de volkskunde en folklore van onze streek een "must".

Zoals altijd is de toegang kosteloos en vrij en zijn ook niet-leden van harte welkom.

J.B.D.

WANNEER IS HET MUSEUM OPEN ?

Iedere zaterdag voormiddag van 10 tot 12 u. is het heemkundige Museum toegankelijk.

Ter gelegenheid van het Paasverlof is het Museum geopend van zaterdag 29 maart tot zondag 6 april telkens van 10 tot 12 u. en van 15 tot 17 u. (de dinsdag niet).

Leden van "De Plate" hebben op vertoon van hun lidkaart 1975 gratis toegang.

De openingsdagen met Pinsteren en gedurende het groot verlof zal in ons volgend nummer bekend gemaakt worden, want let op

ER VOLGT NOG EEN ZEVENDE NUMMER VAN "DE PLATE" IN HET BEGIN VAN APRIL.

TIJDSCHRIFT "DE PLATE"

Sommige van onze leden die laattijdig hun lidgeld betaalden, beklagen er zich thans over dat ze de eerste nummers van de jaargang 1974-75 niet ontvingen. Wie meent dat hij een of twee nummers te kort heeft mag zich rechtstreeks schriftelijk wenden tot O. Vilain, Rogierlaan, 38 - Oostende. Indien mogelijk worden dan zo spoedig mogelijk de achterstallige nummers toegezonden.

In de toekomst zal dit echter maar enkel meer gelden voor de voorbije maand.

Wie heden een of meer nummers van vroegere jaargangen wenst te bekomen kan deze bestellen mits storting van 25 Fr per nummer. Jammer genoeg zijn alle nummers niet meer voorhanden. Zijn voorlopig nog beschikbaar :

1e Jaargang	(1971-72)	nrs 2,4,5,6
2e	"	(1972-73) nrs 1,2,3
3e	"	(1973-74) nrs 1,2,3,4,6,7
4e	"	(1974-75) nrs 1,2,5,6

Stortingen dienen te gebeuren op rek. "De Plate" 750-9109554-54 (An-Hyp, Oostende) of 384-0051822-11 (Bank van Brussel-Oostende).

ONZE BOEKENKAST

"De Plate" heeft steeds enkele werken in dépôt. Leden die een exemplaar wensen te bestellen, kunnen dit steeds doen mits overschrijving van het overeenkomend bedrag op een der hierboven medegedeelde rek. nummers. Volgende titels zijn beschikbaar :

Raf Seys : Edward Vlietinck	25 Fr
Ary Sleeks: Paas- en Kerstklommen	80 Fr
Ary Sleeks: Oude koeien uit de sloot	80 Fr
O. Vilain : Langs 't hard zand	195 Fr
O. Vilain : Langs de Oostendse kateien	195 Fr
Deschepper: Geschiedenis van de Sint-Jansparochie	250 Fr
R. Desnerck : Oostends woordenboek	750 Fr
Oostendiana II (pas verschenen, oplage beperkt)	350 Fr

SUCCESS VOOR HET MUSEUM

Wegens het feit dat voor de verschillende scholen van Oostende een prijskamp werd uitgeschreven voor tekeningen in verband met oud-Oostende, heeft het Heemkundig Museum zich in de jongste weken bijna dagelijks mogen verheugen in de grote belangstelling die de jongeren voor de geschiedenis van 't oud Oostende betonen. Geregeld kwamen leerkrachten met hun klas een geleid bezoek brengen.

KENT U ZE NOG ?

Na het succes dat de reeks "In oude prentkaarten" heeft gekend zijn dezelfde uitgevers op het idee gekomen een nieuwe reeks uit te geven welke nu heet "Kent U ze nog?". Oude foto's van groepen worden de kijker ten aanschouwe gegeven. Onlangs verscheen reeds "Kent U ze nog de Heistenaars?". Binnenkort volgt Oostende. We wachten met ongeduld op de foto's die Yv. Vyncke samenbracht. Velen zullen een glimlach of een traan weten opwellen als ze daarin bekenden van vóór '40 zullen ontdekken.

ONS VOLKSLEVEN

Door de Waalse Culturele Vereniging CACEF uit Namen (P.C. 000-0181654-70) werd een geïllustreerde brochure over "Ons Volksleven" gepubliceerd. Prijs : 80 Fr. De auteur is Roger Pinon.

Deze publicatie beoogt op bondige wijze een overzicht te geven van wat men onder folklore dient te begrijpen.

JEUGDHERINNERINGEN

Een gezellig praatje over voorbije jaren en grappige voorvalletjes, brengt soms herinneringen uit de kinderjaren en plaatsen U terug in een bepaalde sfeer.

Zo was het met het volgende liedje dat, voor zover mij bekend is, gezongen werd door de meisjes bij het touwtje springen :

In de klaare maone die 't wilt verstaon
Dan de joenge meisjes mê de knechtjes goan
Jeftjen is zo joenk va jaoren
Voe mê Mietje te willen vaoren

Een, twee, drie, hand in hand	tingelingeling al op z'n fraans
Vrijen, vrijen is plezant	of wo dan die joenge meisjes mê
	de knechtjes gaon

Natuurlijk was de naamverwisseling zeer gemakkelijk en werd ook de tekst aangepast volgens de fantasie van het ogenblik. Weet iemand hierover meer te vertellen of kent men varianten op dit kinderlied ? Dat en ook andere liedjes zijn welkom op het secretariaat van DE PLATE.

Roger Zeebroek

PRIMITIEVE VISSERIJ TE OOSTENDE ?

Prof. Dr. A. von Brandt, internationaal bekend om zijn studies over visserijmethodes over de gehele wereld, vooral bij de primitieve volkeren, heeft het in zijn boek "Fish Catching Methods of the World", hoofdstuk 25 over schepnetten, ophaalnetten en viswielen. Tussen de verschillende illustraties en beschrijvingen van deze soorten vistuigen in de Filippijnen, Thailand, Maleisië, China, Taiwan, Alaska, Rusland, Italie, Indie, Japan, prijkt een foto van het staketsel van Oostende met de bekende kruisnetten. Hierbij de vermelding dat hier een typische soort kruisnetten, namelijk : vaststaande, wordt voorgesteld. Hiermede worden de liefhebbers die een kruisnet huren op ons staketsel meteen gerangschikt bij de primitieve vissers van de wereld ! Vermelden we hierbij dat de voorgestelde vistuigen uit Rusland, Japan en de Verenigde Staten als industriële visserij vermeld worden.

J.K.

KINDERARBEID IN DE VISSERIJ IN 1905

In 1905 werd door de Minister van Nijverheid en Arbeid een onderzoek ingesteld naar de tewerkstelling in de zeevisserij. In dat jaar waren te Oostende 1070 vissers aangeworven waarvan 11 minder dan 12 jaar, 46 van 12 tot 14 jaar, 72 van 14 tot 16 jaar. In het totaal waren voor onze kust 2.336 vissers ingeschreven waarvan 15 van minder dan 12 jaar, 86 tussen 12 en 14 jaar en 165 tussen 14 en 16 jaar.

Op 748 vissersfamilies te Oostende waren er 65 zonder kinderen, 187 met één of twee kinderen, 209 met drie of vier kinderen, 153 met vijf of zes kinderen en 134 met meer dan zes kinderen.

J.K.

VONDSTMELDING : "POTSCHERVEN UIT DE XVIIe EEUW ?"

Naar aanleiding van afbraak- en wederopbouwwerken op het perceel gelegen Nieuwstraat nr. 17 te Oostende, en tijdens de uitvoering der grondwerken op 13.02.1974 die wij beroepshalve bijwoonden, werd onze aandacht getrokken door een hoeveelheid potscherven die opgegraven werden.

Een zorgvuldig nazicht, voor zover dit tot de mogelijkheden behoorde, van de eerder onoverzichtelijke massa aarde, steenbrokken en andere afval, gaf als resultaat 300 scherven (op de kop af).

Het merendeel van deze scherven werd aangetroffen op een diepte van $\pm$ 250 cm. onder het voetpadpeil in een soort afvalput, en op $\pm$ 1500 cm. uit de rooilijn en $\pm$ 150 cm. uit de grensscheiding met het gebouw nr. 15.

Het betreft scherven van geglazuurd aardewerk in hoofdzakelijk bruine tonen. Alle stukken werden zorgvuldig gewassen en gesorteerd ; 25 voorwerpen konden voor meer dan de helft gerekonstrueerd worden. Het zijn eetpotten (al beweren sommige kwatongen dat het nachtspiegels zouden zijn), schalen, schotels, kruiden- of thépot, drinkbeker en vetpotten. Deze verzameling is momenteel tentoongesteld in de lokalen van de V.V.F., Kan. Dr. L. Colensstraat, 6 te Oostende.

Een exakte ouderdomsbepaling en verdere identifikatie van de gevonden stukken is uiteraard specialistenwerk ; toch menen wij deze voorwerpen voorlopig te kunnen situeren in de eerste helft der XVIIe eeuw. Op de schilderijen van Jan STEEN, Nikolaas MAES, Gerard DOU, David TENIERS Jr. en Adriaan BROUWER (allen geboren in deze periode) staan dergelijke eenvoudige, maar niettemin zeer sierlijke, volkse gebruiksvoorwerpen ten overvloede afgebeeld.

Arch. L. HOLLEVOET

Een kasseisteen en enkele planken

In verband met de vondstmelding "Een kasseisteen en enkele planken" die in het februarinumnummer verscheen kan ik het volgende melden :

De gronden tussen de Prinsenlaan en de Torhoutsteenweg werden voor de eerste wereldoorlog uitgebakken tot op een diepte van ongeveer 2 meter. Dit gebeurde door een steenbakkerij die gelegen was in het vierkant dat momenteel begrensd wordt door Gerst-, Riet-, Tarwe- en Leffingestraat. Waarschijnlijk betrof het hier de steenbakkerij van Kesteloot. Toen men in de twintigerjaren dit gedeelte ging bebouwen werden deze gronden voorafgaandelijk aangevuld, tot op de gewenste hoogte. De gevonden kasseisteen en planken werden dan ook waarschijnlijk van elders aangevoerd, zodat de herkomst moeilijk te achterhalen is.

A. Herrling.

Bredene.

Ja, Oostende, als badplaats, mist de scheveningsche boschjes en de onmiddellijke nabyheid van eene stad als ons eenig 's-Gravenhage. Maar de stad Oostende zelve biedt toch eenige vergoeding. Het is eene vroolike, levendige stad, en het heeft ook een aangenaam wandelpark, terwijl de omstreken geenszins van natuurschoon ontbloot zijn.

Maar - wat alle vergelyking met Scheveningen den bodem inslaat - Oostende heeft eene haven! Eene fraaie haven, die zich tusschen een paar houtene havenhoofden, beiden omstreeks duizend schreden lang, verre in zee uitstrekt, en die zich, met hare ruime dokken en kommen, diep landwaarts in voortset, langs den geheelen oostkant der stad en verder. Aan de stadzyde heeft de haven eene breede kade, met drukbezochte herbergen en met winkelhuizen bezet. De haven zelve en alles wat daar toe behoort, is in den besten staat en wordt in keurige orde onderhouden.

Eene visschersplaats is Oostende, eene visschersplaats zoo als wy er geene hebben in Noord-Nederland. Het getal visschersvaartuigen die te Oostende t'huis behooren, is omstreeks honderd en zestig. Buiten-dien maken fransche en engelsche visschers zeer veelvuldig gebruik van de oostender haven en van de groote gemakken die zy aanbiedt. Want de visch kan uit de schepen, die de haven binnenkomen en dan aan de kade worden gemeerd, onmiddellik gebracht worden naar de vischmarkt, die zich daar aan de haven bevindt. En als ze hier geveild en verkocht is, 't welk terstond geschiedt by openbaren afslag, onmiddellik verzonden worden langs den spoorweg, die daartoe met eene afsonderlike halle zich tot aan de vischmarkt uitstrekt.

... Vlaamsch, Fransch, Engelsch, ook Rijnlandsch-Nederduitsch van keulsche, dusseldorper en akensche vischopkoopers, klinkt van alle kanten ; maar Vlaamsch heeft verre weg den boventoon, en dat deed mijn nederlandsch harte goed. En welk een Vlaamsch ! welk een schoon Vlaamsch ! Het Vlaamsch van Oostende (Blankenberge, enz.) staat volkomen in de zelfde verhouding tot de vlaamsche streekspraken die binnen in het west-vlaamsche land gesproken worden, als het zoogenoemde Strand-Hollandsch (de spreektaal der scheveningsche, katwijksche, zandvochtsche visschers) staat tot het Haagsch, het Leidsch, het Haarlemsch. De zelfde gerekte en zeer zangerige wyze van spreken, de zelfde klankrijkdom, vooral ook in de breed uitgesprokene twee- en drieklanken, daar als hier. En daarby zuiver Vlaamsch, onverbasterd

.../...

Nederlandsch in formen en zinbou, echt Oud-Vlaamsch, zoo als het Strand-Hollandsch echt Oud-Hollandsch is, zuiver, en onbesmet met al de bastaardwoorden die de stedelingen in hunne taal mengen. Ook het uitmynen der visch op het ruime, ronde plein dat door de fraaie, welingerichte vischmarkt wordt omgeven, door stedelijke ambtenaren, geschiedt in het Vlaamsch, en wel in goed Oostendsch-Vlaamsch. "Twintig fräänk! negentiene! achttiene! zeventiene! zästiene! vichtiene! vèèrtiene, dertiene, twoalve, äälve!" zoo roept de uitmyner, en "miin!" schreeuwen de vischwyven, "miin!" als waren we midden in de friesche gouen, te Leeuwarden, Groningen of Emden op de vischmarkt. 't Was een lust voor myne ooren, dat schoone Vlaamsch te hooren.

Ik liep de kerk voorby, en zag daar -een balkhangertje, een fraai gesneden scheepke, met volledig zeil en treil, zoo als onze zee-lieden in hunne ledige uren ook wel zoo keurig netjes maken, en in hunne huizen aan de balken hangen, tot pronk.

Dit echt nederlandsche balkhangerke, zoo volkomen passende in zulk eene visschersplaats als Oostende is, hing buiten aan de kerk, boven de hoofddeur. Wellicht heeft het oudtijds in de kerk gehangen. Althans in Noord-Nederland ziet men die scheepkes nog in de kerk van menig visschersdorp aan de balken hangen ; te Haarlem zelfs nog drie zeer fraaie, de bekende Damiaatjes, in Sint Bavo's kerke. Kortom, Oostende is eene echt nederlandsche visschersplaats, trots al het oppervlakkige fransche verguldsel dat zy als weelderige badplaats ten toon spreidt. Ik en leerde geen plaats kennen in de zuidelijke gewesten, stad noch dorp, die duidelijker het nederlandsche oorbeeld vertoont, als juist dit schoone, dit lustig tierende, dit eenige Oostende. Voor eenen echten Noord-Nederlander is 't een lust daar eenigen tijd door te brengen. Hy zal er meer nederlandsch, meer vaderlandsch gezind van daan komen, als hy er heen ging.

ANTIkwARIAATSPRIJZEN

In een catalogus van een Antwerpse antikwariaatszaak lezen we volgende prijzen :

V. Foutry : Merkwaardige bladzijden uit de geschiedenis van Oostende (1938) : 500 Fr

N. Laude : La Compagnie d'Ostende et son activité coloniale au Bengale (1944) : 950 Fr

A. Verbouwe : Iconografie van het Arrondissement Oostende : 2000 Fr

M. Waterschoot : De Vlaamsche kustvlakte (1939) : 1500 Fr

Amper twee jaar geleden werd op de veiling van "De Plate" een Verbouwe verkocht voor 500 Fr. Het werd aan die prijs ingesteld en verkocht. Er scheen toen bij onze leden geen belangstelling te bestaan voor dit zeldzame en enkel op 350 exemplaren gedrukte boek.

KAREL JONCKHEERE

Bij de uitgeverij Orion verscheen in de reeks "Ontmoetingen" een nieuwe literaire monografie. Bert Decorte had het genoeg als nummer 100 in die reeks "Karel Jonckheeren ; benadering van zijn persoon en zijn geschriften" te mogen schrijven.

We kunnen eenieder deze interessante monografie warm aanbevelen. (prijs 60 Fr.).

WALVISSSEN

Het vermogen van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (Vautierstraat, 1040 Brussel) heeft een bijzonder nummer van zijn Bulletin gewijd aan de walvissen.

W.M.A. De Smet (Antwerpen) stelde een rijk gedocumenteerde "Inventaris van de walvisachtigen (Cetacea) van de Vlaamse Kust en de Schelde" op. Het omvat niet minder dan 156 blz. en 4 pltn b.t.

Nooit voorheen werd dit onderwerp, welke zeer interessant is voor onze kust, zo diepgaand behandeld.

Voor zover de voorraad strijkt, kan men het nog bestellen bij hogervermeld adres. Prijs : 250 Fr (P.R. 000-0091681-16). Vermelden "Bulletin, deel 50/I (Biologie).

"DE PLATE" zoekt ...

We herhalen onze vraag van twee jaar geleden : "De Plate" zoekt te verkrijgen een ouderwetse ijsroomkar (met afdakje, e.d.) zoals men deze tussen 1900 en 1950 overal kon zien.

JAMES ENSOR

Door Herwig Verleyen, Langepijpestraat, 35, 8100 Torhout werd "James Ensor; een levensschets" gepubliceerd.

Deze kleine monografie kan bij de auteur besteld worden, mits overschrijving van 75 Fr. op P.R. 000-1029566-08 van Herwig Verleyen.

OSTENDIANA II

De lang verwachte "Ostendiana II" is zojuist van de pers gekomen. Degenen die bij "De Plate" ingetekend hebben, zullen voorzover dit reeds niet gebeurd is, hun exemplaar thuis besteld krijgen.

We kunnen niet genoeg Eddy Van Haverbeke die voor de uitgave instond en er bestendig moest over waken dat de meute medewerkers tijdig hun bijdrage inleverden en hun verbeterde kopij terugstuurden, van ganser harte feliciteren.

"Ostendiana II" is zeker opnieuw een prachtwerk geworden dat binnenkort evenals "Oostendiana I", gezien hun beperkte oplage, door velen zal gezocht worden.

Wie houden ze voor de gek ?

Het was echter reeds valavond en een stevige bries deed de omstaanders rillen. Een lichte nevel kwam uit zee opzetten. Het heeft ons dan ook niet te verwonderen dat Brégi, de leerling piloot, in dergelijke ongunstige omstandigheden er zelfs niet aan dacht om een proefvlucht uit te voeren. Hij wilde alleen controleren of de motor het deed en verder niets. Na enkele vruchteloze pogingen kon Miscarolle de motor op gang slingeren en verrukt luisterden de aanwezigen naar de harde knallen van de roterende vliegtuigmotor. Kort daarop sneed Brégi tevredengesteld de gastoevoer af en omstreeks 19 uur begon men het vliegtuig terug naar de veilige loods te duwen.

Het publiek, dat helemaal niet begreep waarom Brégi niet wilde vliegen veranderde op slag in een vijandige, dreigende massa. De politie had weldra alle moeite van de wereld om de woedende mensen enigszins in toom te houden. Vuisten werden geheven en meer dan een verwensing werd de Fransen toegeschreeuwd. Maar het werd spoedig volledig donker en ten zeerste ontgoocheld dat het ditmaal weer bij wat motorgeronk en vage beloften was gebleven, dropen de verbolgen Oostendenaars en badgasten uiteindelijk af.

De eerste vlucht

's Anderendaags omstreeks zes uur, terwijl de morgenmist nog alles in een wazige geheimzinnigheid hulde, opende Brégi de poort van de hangar. In alle stilte duwden de mecaniciens en enkele vrijwilligers het op zijn fietswielen wiegelende vliegtuig langs de Luikstraat en de gevel van het "Sacré Coeur" -gebouw naar het strand.

Slechts enkele vroege wandelaars, arbeiders en een paar officiëlen en reporters woonden het mysterieuze gedoe bij. Om kwart voor zeven stond de Octavie nr. 3 weer startklaar. Toen de zon de mistflarden enigszins had verdampt, bond Brégi vlug een reddingsgordel rond zijn borst, nam plaats in de vliegstoel, draaide zijn pet achterste voren en gaf het sein aan Miscarolle om de motor te starten. Met een zwaai slingerde de mecanicien de Gnome op gang en verliet inderhaast zijn levensgevaarlijke positie bij de glinsterende propeller. Eindelijk had de piloot een onbelemmerde startbaan en ideaal vliegweer. De gastoevoer wijd open wachtte Brégi tot de motor zijn maximum toerental had bereikt. Hij hield de arm recht boven zijn hoofd en zwaaide die plots voorwaarts, het teken dat de helpers de staart van het vliegtuig moesten loslaten om het vliegtuig te laten vertrekken. Onmiddellijk rolde de Octavie nr. 3 vooruit en na een korte aanloop steeg Brégi in de lucht. Op amper 11 m. hoogte zette de "vliegende krat" koers naar het Kursaal, voerde een indrukwekkende bocht uit boven zee, keerde terug naar zijn startplaats en lukte een parel van een landing.

De piloot had volgens de officiëlen 2'15" en 3/5 gevlogen over een afstand van 1.750 m. Net iets tekort om de 5.000 fr op zak te kunnen steken. Dit was trouwens ook van bij de aanvang de bedoeling, want Paulhan was immers de vedette. Deze vlucht moest alleen maar het publiek naar het strand lokken. En weldra zag de dijk en het strand dan ook zwart van het volk. Geen plaatsje kon men nog bemachtigen. Het was met moeite dat de heren konden voelen of hun portefeuille nog niet was verdwenen.

Voor de kust kruisten visserssloepen en sleepboten en rijkswachters te paard begonnen de toeschouwers die zich op het strand bevonden weg te dringen.

Terwijl de heren het zweet van onder hun stroöien hoeden veegden zochten de opgetuigde dames : "O, mon Dieu, quel jour!"

Omstreeks 10 uur verscheen Paulhan, sportpet op het hoofd en een dikke trui met rolkraag onder het linnen jasje. De show kon beginnen.

SNERT

=====

In zijn "LES MORUTIERS DE FLANDRE" (Editions de la Flandre littéraire 1929) beschrijft E.A. Gerbosch de zeden en gewoonten van de vissers op onze kust in de tweede helft van de vorige eeuw. In het hoofdstuk "L'ordinaire du bord" (Het eten aan boord) schrijft hij het volgende : ... Pas souvent, car il fallait se montrer parcimonieux de la viande, le "SNERT" faisait son apparition. Cette excellente purée aux pois ou aux haricots préparée au lard salé-suprême ressource des longs-courriers - était saluée par les grognement de joie de l'équipage. Imaginez-vous le supplice de Tantale de ces hommes humanit la bonne odeur de soupe mijotant sur le poêle ; l'appétit terriblement excité par le labeur du large ...

SNERT was de scheepsnaam van de erwten- of bonensoep die eertijds aan boord van de vissersschepen reeds van bij de bereiding het water in de mond deed komen. Het was een volledige maaltijd waarvan de voornaamste bestanddelen erwten of bonen, pekelspek, ajuin, aardappelen en de niet te vergeten knolselder waren. Oorspronkelijk kwam de bereidingswijze van de koopvaardij, maar net als in visserij ruimde deze volle, degelijke erwtensoep de plaats voor een meer verfijnde maar dan nog niet altijd betere keuken. De enige plaats waar nu nog regelmatig SNERT op de menu staat is de Nederlandse Marine.

Maar om het recept niet helemaal te vergeten, even een iets modernere bereidingswijze voor een koude winterdag.

Week 400 gr. split- of hele erwten gedurende 24 u. in water, Breng ze daarna aan de kook met het weekwater. Voeg 2 gewassen varkenspoten en een 10 gr. zout or bij en laat alles in circa 3 uur gaar koken ; 3 gesnipperde ajuinen, 4 gesnipperde preien, 1 kleine in blokjes gesneden selderijknol, 1 bosje fijngesneden bladselderij, 4 in blokjes gesneden aardappelen en 250 gr. verse worst (saucijsjes) aan toevoegen. De soep (onder nu en dan roeren) nog circa een half uur laten doorkoken tot zij gelijkmatig gebonden is en het vlees gemakkelijk van het been loslaat. De worst en de varkenspoten kunnen op een afzonderlijke schotel bij de soep opgediend worden.

Smakelijk.

J.B.DREESEN

NOG OVER CHARLES GIRAULT

Vorige maand deden we een warme oproep opdat de Koninklijke Galerijen van Oostende integraal zouden bewaard blijven. Inmiddels is "De Plate" niet bij de pakken blijven zitten en heeft naar de hogere overheid een schrijven gericht opdat dit gebouw als monument zou geklasseerd worden.

Inmiddels vernamen we dat het Franse "Ministère de la Culture" stappen heeft aangewend opdat het "Petit Palais" welke eveneens door Charles Girault ontworpen werd en sinds 1902 voor de stad Parijs als tentoonstellingszaal dient als nationaal monument zou geklasseerd worden.

Terloops weet U dat het Museum van Midden-Afrika te Tervuren (het vroegere Congo-Museum) en de Triomfboog aan het Jubelpark te Brussel eveneens door dezelfde grote Franse bouwmeester zijn getekend ?

O.V.

Nog een bedreigd Oostends monument.
het STATION.

Het Oostends STATION, beter gekend als de "ZAISTOASJE", werd tussen 1911 en 1913 gebouwd in vervanging van het KAAISTATION dat aldaar in 1882 een plaats kreeg. Op 1 augustus 1913 werd het voor het publiek opengesteld. De voornaamste bouwmaterialen zijn blauwsteen van Soignies, witsteen van Euville en rode graniet, op de gevel ziet men verschillende A monogrammen die op de regeringsperiode van Koning Albert I wijzen.

Bestaan er soms plannen in verband met het STATION?

Neen, zegt men. Maar toch is er iets. Men wil gewoon het station uit de stadskern krijgen om parkeer-ruimte te maken voor de vrachtwagens met oplegger die dagelijks van en naar Engeland moeten.

Een vraag. Waarom kunnen deze vrachtwagens met oplegger geen parkeerruimte krijgen op de plaats waar men het station wil bouwen. En dat men er meteen een moteltje voor de chauffeurs bijzet?

Waarom moeten duizenden pendelaars en tienduizenden toeristen, dagelijks een dubbele bijkomende verplaatsing doen om hun trein te halen?

Waarom mag Oostende ook dit monument niet behouden?

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN

Rogierlaan, 38
8400 OOSTENDE

4^e jaargang, nr. 7, april 1975

Aangezien dit het laatste nummer is van ons tijdschrift voor het winterseizoen 1974-1975 zien we ons gedwongen vooral door de hoge posttarieven de activiteiten voor de drie volgende maanden op deze bladzijde samen te vatten. Een raad, NOTEER ZORGVULDIG DE DATA EN HOUDT ZE VRIJ.

=====:

A. A P R I L - A C T I V I T E I T.

Uitnodiging

Het bestuur van de Heemkundige kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht gevolgd door een debat die doorgaat op

dinsdag 29 april 1975

te 20u30 in de lokalen van de V.V.F. Oostende, Kan. Dr. L. Colenstraat, 6 te Oostende, rechtover de Volksbond.

Het onderwerp : DE WATERWEGEN ROND OOSTENDE.

De spreker : Maurits C O O R N A E R T.

De heer Maurits Coornaert is een van de vooraanstaande geschiedkundigen voor onze kuststreek en de polders. Zijn werken over UITKERKE en SINT PIETERS OP DEN DIJK, zijn talrijke bijdragen in diverse tijdschriften getuigen van een bijzondere goede kennis van het onderwerp en een nooit aflatende ijver in het speuren en onderzoeken van de meest exacte bronnen.

Zoals altijd is de toegang kosteloos en vrij en zijn ook niet leden van harte welkom.

B. M E I - A C T I V I T E I T.

Uitnodiging

In deze meimaand hebben wij de eer en het genoegen U uit te nodigen op de STUDIE en DEBATAVOND die doorgaat op :

dinsdag 27 mei 1975

te 20u30 in de lokalen van de V.V.F. Oostende. K. Dr Colensstr, 6 T/S

Het onderwerp : DE WIJKEN VAN OOSTENDE

Coördinatie : JAN DREESEN

Het doel van deze studieavond is zoveel mogelijk gegevens over de huidige maar meer nog de vroegere wijken van Groot Oostende te verzamelen. Over de Oude Vuurtorenwijk en de Mosselhoek werd door onze vrienden van Ter Ceure reeds menig interessant blaadje gepubliceerd, De Beaucourt waagde zich aan een veronderstelling in verband met het Blauw Kasteel, maar er blijven zoveel andere wijken die vroeger bestaan hebben en waarvan tot nogtoe geen enkele vermelding gepubliceerd werd. Wij denken als vb. aan de Butterpit, het Kroontje, de Hoge Barriere en nog anderen. We doen dan ook een hartige oproep aan alle Oud- en Nieuw Oostende kenners om op deze avond hun steentje bij te dragen aan deze studie. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook de luisteraars van harte welkom.

En om ons seizoen 1974-1975 in alle schoonheid te eindigen nodigen wij U van harte uit op onze UITSTAP die zal doorgaan op

en die ons onder de kundige leiding van de STREEKKENNER bij uitstek, onze vriend ROLAND VAN DE MAELE naar de FINTELE brengt, gevolgd door een enige wandeling door de Broekagiën van de Noordpolder. Na een bezoek aan de historische kerk van Oostvleteren en de volledig geres-taureerde en in werking zijnde Molen van dit dorp picnicken we met karnemelk of soep en "Boerestuten" aan de molen.

In de namiddag brengen we een bezoek aan het museum van BACHTEN DE KUPE en de bezienswaardigheden van IZENBERGE, het Westvlaams Bokrijk in spé. We besluiten de avond met een kort bezoek aan Beauvoorde waar we ons in de DRIEKONINGEN soete het avondmaal laten opdienen. Praktische schikkingen ; vertrek 15 juni 1975 om 8u30 voor het lokaal van de V.V.F. in de Kan. Dr. Colensstraat.

Het museumbezoek wordt door "De Plate" betaald.

Inschrijvingen op bijgevoegd formulier te zenden aan de secretaris J.B.Dreesen. - Rode Kruisstraat, 4 - 8400 Oostende, vóór 1 juni 1975, samen met de storting van een voorschot ten bedrage van 200 Fr op postrekening nr. 5077.53 van J.B. DREESSEN-Oostende. De afrekening zal op de bus gebeuren.

Wij hopen stellig op uw aanwezigheid en beloven U nu reeds een enige dag. Ook niet leden zijn van harte welkom.

Om deze tocht te kunnen organiseren moeten wij op minstens 40 deelnemers kunnen rekenen.

69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Met het Sinksenverlof van zaterdag 17 mei tot en met 25 mei, telkens van 10 tot 12 u. en van 15 tot 17 u. (dinsdag 20 mei niet).

Gedurende het zomerverlof van 28 juni tot 29 september, iedere dag van 10 tot 12 u. en van 15 tot 17 u., met uitzondering van de dinsdagen.

Vergeet niet : op vertoon van uw lidkaart 1975 hebt U gratis toegang tot het museum.

Maak tevens propaganda voor het Heemkundig Museum, want teveel stads-
genoten weten hun weg nog niet naar het Feest- en Kultuurpaleis. Veel
toeristen zijn ook in de historie van Oostende geïnteresseerd, daar-
om is het onze aller plicht hen de nodige informaties te kunnen ver-
schaffen betreffende de openingsuren.

De aktieve Heemkring van Bredene heeft haar nieuw Jaarboek 1974 onder haar leden verdeeld. Zoals bij de vorige uitgaven is de inhoud opnieuw zeer gevarieerd en vindt eenieder er zijn gading in. Twee bijdragen zullen de Oostendse heemkundigen zeker met veel genoegen lezen, nl. "Haast U, de tram is daar : historiek van de tramlijnen te Bredene" en "Herinneringen aan de oude Vismijn rond de eerste Wereldoorlog (1900-1920)".

Wie daarin belang stelt -de uitgave is echter beperkt- kan deze bestellen mits storting van 150 fr. op postrek. 547808 van Julia De-fever, 8401 Bredene.

NIEUWE L.P.

Na de drie langspeelplaten die in de jongste tijd van de persen kwamen en waarin men Oostendse liedjes en kluchtjes kon horen, zal een nieuwe speelplaat uitgegeven worden met zeemans- en vissersliedjes van Jo Deensen. Een paar liederen zijn echter bij de zijne gevoegd, o.a. "Matroos vaarwel" en "Aan de Geirnoastrap".
Verwacht tegen Sinksen.

KINDERTEKENINGEN

Door het Stadsbestuur van Oostende werd een tekenwedstrijd voor de schoolkinderen ingericht met als thema "Oud Oostende" voor de leerlingen van het lager en bewaarschoolonderwijs en "Honderd jaar Kur-saal" voor de leerlingen van het secundair onderwijs.

De bekroonde werken zullen van 17 tot en met 26 mei a.s. tentoongesteld worden in het Feest- en Kultuurpaleis.

Circa duizend kinderen hebben in dat verband een bezoek gebracht aan het Heemkundig Museum zodat we vermoeden dat we hier en daar wel iets van ons museum in die tekeningen zal teruggevonden worden.

OSTENDIANA II

Het tweede "jaarboek van Vlaamse Vereniging voor Familiekunde (Afdeling Oostende en Kuststreek), uitgegeven in samenwerking met "De Plate", heeft het verwachte succes gekend. Bijna alle exemplaren waren ondertekend.

"De Plate" heeft echter nog enkele exemplaren over, die kunnen besteld worden tegen 375 fr per exemplaar. Het is onnodig om nog "Ostendiana I" te vragen. Met de beste wil van de wereld kunnen wij U daaraan niet meer helpen. En zeggen dat toen men bij de inteke-ning van deel I men slechts 200 fr. diende te betalen, er zoveel waren die twijfelden of die meenden dat ze al de tijd hadden, maar er zijn inmiddels reeds twee jaar verlopen. Dus wacht nu ook niet te lang met deel II.

DE BUSKRUITONTPLOFFING TE OOSTENDE OP 19 SEPTEMBER 1826

Zo luidt de titel van de bijdrage van Hoofdman Ernest De Taeye, welke in "Ostendiana II" posthuum verschenen is. Het is met ontroering dat we dit brokje Oostendse geschiedenis van wijlen Hoofdman De Taeye hebben gelezen. Het is dank zij onze ijverige Secretaris Jan Dreesen dat dit tot stand gekomen is. Hij vond het jammer dat de Hoofdman niets onder publicatie-vorm voor de toekomst had vastgelegd. Toen de Hoofdman zwaar ziek was durfde vriend Jan bij hem voorzichtig aandringen om zijn tekst over de buskruitontploffing te mogen krijgen. De Hoofdman wilde echter dit later nog wat verder uitwerken. Jan drong verder aan en stelde voor hem daarin bij te staan. Dat was voldoende opdat Hoofdman De Taeye het voorstel aanvaardde ... maar het toch vlug alleen afwerkte ! Toen hij de tekst overhandigde aan Jan Dreesen, die nog niet zo heel lang secretaris van "De Plate" was geworden, zegde hij nog : "Zo 't gaat toch nog eens kunnen verschijnen!". Want hijzelf vermoedde wel het ergste met zichzelf.

1. BESTUUR

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1974

de heer Van Iseghem	Voorzitter
de heer Omer Vilain	Ondervoorzitter
de heer Jan Dreesen	Secretaris
de heer Gilbert Vermeersch	Penningmeester

Mevrouwen De Taeye en Valkenborg en de heren Edebau, Boehme, Major, Smissaert, Klausling.

- Deelname aan vergaderingen

Er werden in de loop van het jaar 9 bestuursvergaderingen gehouden. De kring was vertegenwoordigd door minstens één lid van het bestuur op de 6 vergaderingen van de Kulturele Raad van Oostende, op de 2 vergaderingen van de werkgroep "Bouwkundig Erfgoed" en op de jaarvergadering van het "Manneke in de Mane" te Diksmuide. Drie bestuursleden vertegenwoordigden de Kring op de uitreiking van de Provinciale Prijzen voor geschiedenis te Brugge.

- Sekretariaat

Het sekretariaat van de kring verwerkte gedurende het jaar 489 stukken briefwisseling.

2. LEDEN

De kring telde op het einde van het jaar 288 leden. Dit is een verhoging van 48 leden ten overstaan van het jaar 1973.

- Necrologie

- Op 2 januari werd ons medelid Marcel Maes ten grave gedragen.
- In de maand mei ontviel ons de hoofdman, medestichter van de Kring en promotor van ons museum wijlen de Heer Ernest de Taeye.
- In het najaar stierf ons steunend lid de heer De Ramee.

- Lidmaatschapskaarten

Een nieuw model lidmaatschapskaarten werd opgemaakt dat vanaf 1975 in gebruik wordt genomen. Zorgden voor de ledenwerving en de inning van de lidgelden, mevrouw Valkenborg en de heer Vermeersch.

3. ACTIVITEITEN

- Op 29 januari had de Algemene statutaire vergadering plaats, gevolgd door de veiling, die onder de leiding van de heer Omer Vilain, een flink succes kende, er waren 36 leden aanwezig.
- Er werden 4 lezingen gegeven waarvan er drie betrekking hadden op Oostende, te weten :
 - Februari : Oostendse luchtvaartgeschiedenis door de heer Walter Major. 48 aanwezigen.
 - Oktober : De haven van Oostende door de heer Fernand Gevaert. 92 aanwezigen.
 - November : Oostendse luchtvaartgeschiedenis II door de heer W. Major. 42 aanwezigen.

Eén lezing was van Algemene aard en had betrekking op Moderne Folklore. Ze werd gegeven in de maand mei door de heer Omer Vilain. 74 aanwezigen.

- In de loop van de maand mei fungeerde de Kring als gastheer voor de jaarlijkse goudwedstrijd van de Heemkundige Kringen, van West-

Vlaanderen. Er waren 74 aanwezigen die na een bezoek aan het schoolschip de Mercator, een ontvangst op het stadhuis, mee aanzaten aan een banket, daarna een bezoek brachten aan het museum en de Statutaire vergadering gevolgd door een academische zitting bijwoonden.

- Ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van de Kring werd in het najaar een fotowedstrijd georganiseerd met als thema "Oostende in het jaar van de folklore". Er waren 8 deelnemers die 36 werken inzonden waarvan er 9 bekroond werden. De ingezonden werken werden op 9 en 10 november, samen met een fotoreeks "Oostende Vroeger en Nu", tentoongesteld in het Feest- en Cultuurpaleis. De tentoonstelling trok 500 bezoekers. Ter gelegenheid van de viering werd een receptie aangeboden voor 110 personen en zaten 62 leden en sympathisanten mee aan het banket, dat voor deze gelegenheid geoffreerd werd.
- In december organiseerde de Kring een muziek- en liederenavond onder het thema "Oostendse Kerst- en Nieuwjaars liedjes en gedichtjes". De animators waren de heren Klausling en Dreesen. Bij deze gelegenheid werd verbreed met de V.V.F. Afdeling Oostende en de Heemkundige Kring Ter Cuere. Er waren 92 aanwezigen. Een groep van 11 man van de St. Hubertusgilde van St. Antonius Brecht was op deze avond aanwezig.
- De geplande graafactie naar het Sint Isabella-ford moest ingevolge weersomstandigheden uitgesteld worden tot het voorjaar 1975.

4. MUSEUM

- Aanwinsten

Door de Kring werden 74 borden van Oostendse maatschappijen aangekocht, alsook een verzameling brieven en dokumenten met betrekking tot de luchtvaartgeschiedenis van Oostende. De bekroonde foto's van de, ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan, georganiseerde fotowedstrijd, werden op inventaris genomen.

Ook werden een reeks schenkingen aan de kring gedaan, te weten :

Doopkleed uit 1890

Collectie foto's door de Bank van Brussel

Vaandel en Pop van de Lustige Zigomare

Vaandel van de Veloclub de Zeemeeuw

Vaandel van de Vlaamse Vereniging voor Taal en Vaderland

2 Vaandels en een doedelzak van de Oostendse Schotten

Een nettenbreibak met spaander

Twee borden van Oostendse Maatschappijen.

- Bezoekers : 5.534 personen bezochten in de loop van het jaar 1974 het museum. Dit is ten overstaan van 1973 een verhoging van 2.099 eenheden.

Zorgden voor het museum : de heren Gilbert Vermeersch en Désiré van Duyvenbode, Mevr. De Taeye en de Heer A. Van Iseghem.

5. TIJDSCHRIFT

Het tijdschrift verscheen op de vooropgestelde data in jan, febr, maart, okt, nov. en dec. In de maand april werd een extra-nummer gedrukt ter gelegenheid van de Goudag van het Verbond.

In totaal werden 71 bladzijden tekst uitgegeven, gespreid over 7 nummers.

Zorgden voor het tijdschrift :

de heer Omer Vilain als hoofdredacteur en de heren Dreesen, Klausling, Major en Smislaert als redactieraad.

Jan DREESSEN, Sekretaris.

LAATSTE NUMMER

Dit is het laatste nummer van de 4de jaargang van "De Plate". De 5de jaargang wordt ingezet met het octobernummer. De lidgelden 1976 rechtgevend op de jaargang 1975-76 zullen vanaf september geïnd worden. Enkel leden intijds in regel met hun lidgeld ontvangen "De Plate". Wij moeten, wegens de stijgende kosten van papier, e.d. noodgedwongen tot deze maatregel overgaan. Het lidgeld 1976 zal minimum 150 fr bedragen als lid, steunend lid 300 fr. en beschermend lid 500 fr. Lidgelden kunnen vóór 1 oktober op volgende bankrekeningen gestort worden :

750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of
384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende).

GEBROEDERS DEGRAVE

Wie met aandacht het hoofdstuk over "De Gebroeders Degrave" in het boek "Langs de Oostendse kateien" van O. Vilain gelezen heeft en door dit uitzonderlijk broederpaar geboeid werd kan over hen een héél interessant werk lezen van Henri Jacquier "Piraterie dans le Pacifique". Het werd in 1973 door de uitgeverij "Nouvelles Editions Latines" te Parijs uitgegeven (Prijs 250 fr).

GEKLASSEERDE MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

Dikwijls worden wij de vraag gesteld welke de Oostendse monumenten zijn die geklasseerd werden.

Uit de lijst opgesteld door de Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg nemen we volgende informatie over :

OOSTENDE

Ingangsdeur met haar omlijsting van het huis gelegen Kerkstraat, 10	K.B. 8.2.46
Kerk van Onze-Lieve-Vrouw-ter-Duinen	K.B. 5.11.46
Toren van oude Sint-Petrus en Pauluskerk	K.B. 5.11.46
Oude Kapucienenkerk	K.B. 23.6.60
Sint-Petrus- en Pauluskerk	K.B. 30.12.60
Het "Oud Koninklijk Paleis" gelegen Langestraat, 69	K.B. 28.5.62
Het huis James Ensor, gelegen Vlaanderen- straat, 27	K.B. 18.1.74

Bij onze buurgemeenten vinden we vermeld :

BREDENE

Houten windmolen, Polderstraat	K.B. 4.4.44
--------------------------------	-------------

MIDDELKERKE

Gedeelte van de gemeenteweg, genaamd "Duineweg" dat door en langs het domein van Z.K.H. Prins Karel van België alsmede van de Koninklijke Schenking loopt	K.B. 5.5.59
--	-------------

VLIETINCK

De V.V.F. is er in gelukt van de familie van wijlen Edward Vlietinck de toestemming te bekomen om het zeer gezochte werk "Het oude Oostende en zijne driejarige Belegering (1601-1604)" welke in 1897 uitgegeven werd, in anastatische herdruk uit te geven. We zijn er van overtuigd dat heel wat liefhebbers zullen komen opdagen om op dit belangrijke werk in te tekenen.

Een exemplaar van dit werk werd onlangs nog voor de som van 7000 fr. geveild.

We zullen onze leden hierover verder op de hoogte houden.

Notulen van de statutaire algemene vergadering
=====

die plaats vond in de Conferentiezaal van het Stadhuis te Oostende op 28 januari 1975 om 20u30.

Er waren 42 aanwezigen.

De heer A. Van Iseghem, voorzitter, opent de vergadering om 20u40. Hij vraagt de leden een minuut stilte in acht te nemen ter herdenking van de overleden leden.

Hierna spreekt hij een korte gelegenheidstoespraak uit.

NOTULEN

1. Na de vraag van de voorzitter, of er opmerkingen waren in verband met, werden de notulen van de statutaire vergadering 1974 zonder commentaar goedgekeurd.
2. Jaarverslag 1974.
de heer J.B. Dreesen, secretaris, geeft voorlezing van het jaarverslag, dat met handgeklap werd goedgekeurd.
3. Financieel verslag.
de Heer G. Vermeersch, penningmeester, geeft voorlezing van het financieel verslag 1974. De Heren Depuydt en Janssen, commissarissen, die de rekeningen nazagen, verklaren deze in orde, waarna de algemene vergadering de rekeningen en ontlasting gaf voor het financieel beheer van het dienstjaar 1974. Hierna werd door de penningmeester de begroting 1975 voorgedragen die door de vergadering werd aangenomen.
4. Benoeming van commissarissen.
Met het akkoord van belanghebbenden werden de heren Depuydt en Janssen door de vergadering aangesteld als commissarissen voor het dienstjaar 1975.
5. Benoeming van beheerders.
Waren uittredend en herkiesbaar : A. Van Iseghem, F. Boehme, J. Klausling, E. Smissaert en J. Valkenborg.
De plaats van de heer De Taeye kwam vrij door overlijden.
Werd als kandidaat door de raad van beheer voorgesteld : Mevrouw N. De Taeye-Snijkers. Stelde zich kandidaat de heer L. Hollevoet. Daar niet meer kandidaten dan plaatsen waren, werden alle kandidaten bij handgeklap verkozen.
6. Vaststellen bedragen Lidmaatschap 1976.
Op voorstel van de raad van beheer en nadat de heer Vilain een overzicht gaf van de kosten die invloed hebben op de voorgestelde verhoging besloot de algemene vergadering de lidmaatschapsbijdrage met ingang van het dienstjaar 1976 te verhogen tot 150 Fr.
7. Wijziging van de statuten.
Daar de vergadering niet in aantal was om over een wijziging van de statuten te stemmen werd besloten een buitengewone algemene vergadering te houden in de maand februari, met als enig agendapunt de wijziging van de statuten.
Deze vergadering zal doorgaan op 25 februari 1975 om 19u30 in de toneelzaal van het Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein Oostende.

.../...

8. Verscheidene.

- a. Op voorstel van de heer O. Vilain sprak de vergadering zich uit voor een motie i.v.m. de Koninklijke Galerijen. In deze motie gericht aan de werkgroep "Bouwkundig Erfgoed" zal de klassering van dit monument gevraagd worden. De volgende tekst zal verzonden worden :

De Oostendse Heemkundige kring "De Plate" in algemene vergadering bijeen op 28 januari 1975 vraagt de tussenkomst van de werkgroep "BOUWKUNDIG ERFGOED" bij de hoogste instanties om een einde te maken aan de afbraakwoede die sedert 30 jaar onze stad teistert. Zij vraagt de bijzondere aandacht voor de Koninklijke Galerijen, die ondanks alle geruststellingen van hoogerhand met verminking of verdwijning bedreigd worden. Zij vraagt dat de projecten met betrekking tot dit enig Kunstwerk uit de glorie tijd van Oostende geschrapt worden en dat de Koninklijke Galerijen in hun oorspronkelijke staat bewaard blijven en dat ze verdere verwaarlozing zouden behoeft worden. Zij vraagt dat de werkgroep onverwijld stappen zou aanwenden bij de Koninklijke Commissie voor Monument- en Landschapzorg opdat de Koninklijke Galerijen integraal zoals ze in 1905 gebouwd werden geklasseerd zouden worden.

- b. Op een vraag betreffende het inrichten van tochten werd geantwoord dat het programma in de loop van de maand juni een tocht naar de Fintele in het vooruitzicht stelt.
- c. Een vraag betreffende een verbroederingsfeest met de Blankenbergse Heemkundige Kring zal door de raad van beheer besproken worden.

9. Veiling.

Onder leiding van de heer O. Vilain, ondervoorzitter, die als veilingsmeester fungeerde, werden een reeks aangekondigde en later binnengekomen stukken onder grote belangstelling geveild. Er werd in totaal voor meer dan 23.000 fr geveild, waarvan 10 % ten goede komt aan de kas van de kring.

10. De voorzitter besloot de algemene vergadering om 22u20.

J.B. Dreesen
Secretaris

A. Van Iseghem
Voorzitter

SMAKSJES

We zouden een SMAKSJE kunnen definieren als een hapje dat eertijds in alle (en tegenwoordig nog in enkele) Oostendse herbergen, voor rekening van de baas bij een punt of druppel geserveerd werd.

Vroeger kwamen hiervoor diverse zaken in aanmerking.

Wij citeren :

ZWIENEMUTSEN in stukjes gesneden met zout, GEKOOKTE LEVER in schelletjes met zout, WULLOKS, gekookt (natuurlijk!) wel dan niet uitgetrokken, in stukjes gesneden met zout of in een modernere versie met paprika. INGELEGDE HARING in filets (dat was dan al een extra verzorging) of gewoon in stukken gesneden, PASTEKOP, ZEEBESCHUIT of te KEGGEN, INGELEGDE ROGGEVLERKEN, of een greepje GARNALEN (dit in de tijd dat de garnalen nog niet als een onbetaalbare delicatessie beschouwd werden).

Het waren hoofdzakelijk de minder gezochte stukken uit de vlees- en vishandel, die hier afnemers vonden. Voor de consument kwam het er niet zozeer op aan zijn gastronomisch gevoel te strelen, maar eerder dat hij iets bij zijn pint te verwerken kreeg om hem op de been te houden.

Alles evolueerde, ook de SMAKSJES. De vorm en ook het volume veranderde. Het werd LOOKWORST of BOERENWORST in schijven gesneden met mostaard, vierkant gesneden KAASBROKJES met kruidenzout, SALAMI of CERVELA in schelletjes of soms gewoon maar een WATERBESCHUIT. De tegenwoordige cafébazen maken het zich gemakkelijk. In de meeste zaken wordt niets of hoogstens een klein schoteltje aardnootjes geserveerd. Soms krijgt de klant in plaats van een SMAKSJE een zondagse of maandagse pint. Maar dat begint al verdacht veel op verkoopspertakijken van een grootwarenhuis te gelijken.

Toch zijn er nog wel een paar, klassiekers zou ik ze haast noemen, die nog iets voor hun klanten over hebben. Zo serveert de Witte van de Kaai de donderdagmorgen in zijn A.B.C. nog ZWIENEMUTSEN. En Noel van de Bounty op het Westerkwartier durft nog wel eens met WULLOKS op tafel komen, terwijl in zaken lijk de James en de Falstaff cervela nog in zwang is. Van onbetaalde reclame gesproken.

J.B. Dreesen.

SIMATEER

Nu de jaarlijkse SIMATEER stoeten in Oostende weer achter de rug zijn (er zijn er tegenwoordig voor alle leeftijdsgroepen) loont het misschien de moeite om weer even het woord Simateer nader te bekijken. In zijn deeltje nr. 8 "Oude Oostendse feesten, gewoonten, gebruiken" blz. 38-39, tracht Ary Sleeks het woord Simateer te verklaren uit een Venetiaanse maritieme invloed.

Maritiem gezien is de invloed van Venetië nooit erg groot geweest op onze Noordzeekust. Maar wel de invloed van het Frans. Zo lijkt mij het woord Simateer verdacht veel op het Frans SAINT MARTIN.

Dit blijkt als men het woord uitspreekt in de vorm van SAINTMARTIN met een vernederlandsing van het SAIN. Van SIMARTIN naar Simateere is maar een kleine stap.

J.B. DREESSEN.

Vondstmelding

Batterij van de Graaf du Bucquoy

Het moet zowat een tiental jaren geleden zijn dat men een aanvang maakte met de verwezenlijking van een plan dat moest voldoen aan een toen reeds minstens tien jaar oude behoefte aan meer aanlegruimte voor de Oostendse vissersvaartuigen. Het plan bestond uit het bouwen van een tweede visserijdok tussen de vuurtoren en het fort "Napoleon", met aansluiting op het bestaande dok ter hoogte van de vuurtoren. Daar er vele jaren geen kredieten ter beschikking gesteld werden kon men slechts in 1973 beginnen met de eigenlijke bouwwerken. Daar er echter sinds lang een behoefte was aan zand voor de vele openbare en andere werken had men omstreeks 1962 besloten zand te laten weghalen op de plaats waar het nieuwe visserijdok zou moeten gegraven worden. Van de nood een deugd makend, zoals grootvader zegt, werden vele honderden vrachtwagens zand opgescheept en afgevoerd. Zo ontstond er een grote kuil tussen het fort en de werkhuizen van de firma Valcke.

In april 1970 vertelde confrater Roland Versluys ons dat een smid, een zekere Schokaert, hem een ganse verzameling oude munten getoond had, munten gevonden in en omheen de kuil. Volgens onze confrater waren het zestiende eeuwse Spaanse munten, daar er in die omgeving tijdens het "Beleg van Oostende" zich heel wat Spaanse versterkingen bevonden. Wij besloten de volgende zaterdag op expeditie te gaan naar "Lisjemores". Heel wat leden van de heemkring "Ter Cuere" werden opgetrommeld om uitgerust met schop en spade op jacht te gaan naar overblijfsels van Spinola's militaire bouwsels.

Op aanwijzing van de smid, die eerst zijn mooie verzameling munten getoond had, begonnen we te graven op de noord-glooiing van de kuil. Er werd op verschillende plaatsen gegraven. Alras werden twee "vindplaatsen" gemeld van allerhande scherven. Er werd verzameling geblazen en besloten om "systematisch" omheen de "vindplaatsen" te delven. Zodoende werden twee kanonemplacementen blootgelegd. De emplacements bestonden uit een vloer van moeffen, ongeveer 1,50 m. lang en 1m. breed. De moeffen waren niet gelegd volgens een bepaald patroon, doch slechts tegen elkaar geschoven zoals ze in de hand gekomen waren. In de onmiddellijke omgeving van de platforms werden een massa stukken pijpsteen, potscherven, moefferesten, kleine verroeste resten van metalen voorwerpen en een kanonbal van 5 kg. gevonden.

Een gedeelte van de scherven en de kanonbal worden bewaard in het heem van "Ter Cuere" en kunnen op vraag onderzocht worden.

Achteraf werd gepoogd op de kaarten van het "beleg" de vindplaatsen te situeren. Tussen een stel hypothesen vind ik "de Batterij van du Bucquoy" de meest waarschijnlijke.

F. Gevaert.

De stranding van de "Princesse Marie-José".

In aansluiting met het artikel van confrater J.P. Falise in "De Plate", 3e Jaargang, nr. 4, januari 1974, onder de titel "Een brok geschiedenis over de Oostendse mailboten" meen ik dat het interessant is het gebeuren een beetje meer toe te lichten, maar dan in het perspectief van het neven-gebeuren.

In de nacht van 14 op 15 augustus 1937 deed zich vóór Duinkerke een aanvaring voor tussen het s.s. "Princesse Marie-José" van de Oostende-Dover lijn en een Brits vrachtschip, de "Clan Mac Neil" van de Clan Lines.

De "Marie-José", bijgenaamd "de Blekken", liep een groot gat op ter hoogte van het damessalon. Daar het schip water maakte besloot de bevelvoerder van het schip, wijlen Cdt Georges Timmermans, het vaartuig aan de grond te zetten, om te beletten dat het schip totaal verloren zou gaan.

Wijlen Ingenieur Candaele van de Scheepsbouwdienst van het Zeewozen, was spoedig ter plaatse en besloot een voorlopige herstelling ter plaatse uit te voeren, om daarna het schip ter definitieve herstelling naar Antwerpen te slepen.

In de loop van de namiddag van de 15e augustus werd er een herstellploeg van de Scheepsbouwdienst, in de volksmond "de Genie Maritiem", uitgebokst, om het in het jargon uit te drukken.

De ploeg bestond uit o.m. Fluppe Hamilton, Tjeppen Jouret, Frans Eeckeman, Victor Lagast, Jef Delpiedsente, Tuur Dhollander, Henri Vandenberghé, Kamiel Rotsaert, Dies Eeckeman, Maurits Loy, George Loy, Jozef Levecq en Louis David.

Dat het uitboksen niets nieuws is blijkt uit het feit dat Tuurden-Hollander weggehaald werd van het strand, waar hij, als we hem mogen geloven, lag te zonnebaden.

De herstellingsinboedel, inclusief een smidsevuur, werd ingescheept op de Sleepboot Nr. 5, en de herstelexpeditie voer af uit Oostende om acht uur 's avonds. De ploeg had de raad gekregen eten mede te nemen voor 24 uur (wat dit ook moge zijn ?).

Omstreeks 01.00 werd de "Princesse Marie-José" bereikt en werd in alle stilte overgegaan tot het verschepen van het materieel, materiaal en herstellingsploeg. De anekdote gaat dat alles aan boord moest gesmokkeld worden om geen moeilijkheden te hebben met de Franse autoriteiten (vakbonden?). Om de schijn te redden werden evenwel drie Franse vakmannen van de Duinkerke afdeling van Beliard-Crighton belast met kleine neventaken. De mannen van de Scheepsbouw moesten zich voordoen als bemanningsleden indien er door de Franse autoriteiten navraag werd gedaan.

Tussen twee getijden in werden de verhakkelde huidplaten, gelegen onder het berghout, weggebrand en vervangen door drie staalplaten van 4 m. lang en 1,30 m. hoog. De platen werden op de romp gebout met tussenvoeging van pakking, om het geheel waterdicht te maken. De boutgaten werden niet geboord, maar gebrand om tijd te winnen.

.../...

Daar het gat in de romp tot praktisch aan de zandstrookgang liep mocht het schip niet vroegtijdig vlot komen, vóór dat alle voorlopige huidplaten waren aangebracht. Dit omdat men vreesde dat het schip zou doorknaken. De ganse duur van de herstelling werd door het boordpersoneel en de bijliggende sleepboten angstvallig gewaakt op de positie van het schip.

In de loop van de voormiddag van woensdag 18 augustus kwam de herstelling klaar. Het schip werd van het strand afgesleept en Duinkerke binnengebracht, waar de herstellingsploeg verschepte op de "Zeeleeuw" (sleepboot/betonningsvaartuig van het Zeewezen). De "Princesse Marie-José" werd vervolgens onmiddellijk door de Antwerpse sleepboot "Goliath" naar Antwerpen gesleept.

F. Gevaert

Kent U ze nog ?

Nadat het fotoboek "Kent U ze nog de Oostendenaars?" met veel succes van de pers gekomen is en er reeds voordien een dergelijk boek over de Heistenaars verscheen, is nu ook een deel over de Knokkenaars verschenen.

Sigarenbanden

In de pers hebben we kunnen lezen dat de mooie en sierlijke sigarenband tegen eind dit jaar uit de mode zal zijn. Meer dan ooit zullen de echte verzamelaars er dan jacht moeten op zetten. Weliswaar werden veel sigarenbandjes maar gedurende een korte tijd in omloop gebracht en waren er heel wat verzamelaars die reeksen kochten zonder te weten of er wel sigaren van dat merk bestonden. Soms vroegen we aan verzamelaars "Hoe heet een verzamelaar van sigarenbanden?". Nooit kregen we daar antwoord op. Verzamelaars van postzegels zijn filatelisten, van lucifersdoosjes filuministen, van munten en penningen numismaten. Welnu verzamelaars van sigarenbanden zijn vitolfilisten.

O.V.

JAN DREESEN

De "Vrienden van Jan Declerck" hebben in vervanging van hun Voorzitter Ernest De Taeye, in 1974 overleden, Jan Dreesen als nieuwe Voorzitter verkozen. Gefeliciteerd Jan !

Laatste nummer

We wensen een goed zomerseizoen aan al onze leden. Tot in oktober. (Vergeet niet uw lidgeld reeds in september te regelen !).

TEKSTOVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Van het vroegere VANDERSWEEPPLEIN uit het begin van deze eeuw blijven ons nog uitsluitend twee bebouwde zijden over, namelijk de huizenrij aan de Noordkant, meestal opgetrokken in een Vlaams-Renaissance stijl en een kleinere rij aan de overzijde. Eens was het dit plein het hart, de ziel van het Hazegras, thans is het een overbelaste verkeersschijf die vele uren per dag gans het kwartier ongenietbaar maakt. Eerst ging het politiebureau er aan, een waar juweeltje met zijn slank torentje en het trapezium balkon met de drie zeemeerminnen (bouwjaar 1905).

Toen moest het oude Centraal station eraan geloven. Gebouwd tussen 1880 en 1882 in een Engelse Gotische Tudorstijl, door een Oostends architect Felix Laureys, heette het 75 jaar later uitgediend. Jarenlang fungeerde het nog als een zeer goed gelegen sport- en expohal. Toen brak men het af en offerde men een mooi stuk duinen op om er ter vervanging een Mediacentrum op te bouwen.

Nu is het de beurt aan de Vlaams-Renaissance gevelreeks. Het heet dat de Stedelijke Technische School te klein wordt. De stad koopt stelselmatig de huizen op die de uitbreiding van de School in de weg staan. Eens de hele reeks in haar bezit kunnen de werken beginnen en zal Oostende weer een stuk moeten missen van wat 75 jaar geleden zijn naam en faam maakte. Het is wel geen toparchitectuur, maar het is mooi voor het oog van de Oostendenaar die van zijn stad houdt en reeds zoveel moois heeft zien verdwijnen. Waarom kan men niet zoals te BRUGGE: bouwen maar gevels bewaren.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w.
"DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan, 38
8400 OOSTENDE

5de jaargang, nr. 1, september 1975.

U I T N O D I G I N G

Op dinsdag 30 september te 20u30 in het lokaal van het V.V.F.,
Dr. L. Colenstraat, 6, Oostende komt onze Voorzitter PLETTINCK
van West-Vlaamse Heemkundige kringen een voordracht houden over

HET BELANG VAN DE HEEMKUNDE

Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

HEEMKUNDIG MUSEUM

Breng een bezoek aan het heemkundig museum "De Plate". Tot
29 september open iedere dag van 10 tot 12 u. en van 15 tot 17 u.
(Dinsdag niet). Vanaf oktober enkel de zaterdagen van 10 tot 12 u.
Leden hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart.

EERSTE NUMMER

Dit is het eerste nummer van de 5de jaargang van "De Plate".

De lidgelden 1976 rechtgevend op de jaargang 1975-76 worden vanaf
heden geïnd. Enkel leden in regel met hun lidgeld ontvangen
"De Plate". Wij moeten, wegens de stijgende kosten van papier,
e.d. noodgedwongen tot deze maatregel overgaan.
Het lidgeld 1976 bedraagt 150 Fr als lid. Steunend lid 300 Fr en
beschermend lid 500 Fr.

Lidgelden dienen vóór 1 oktober op volgende bankrekeningen gestort
te worden :

750-9109554-54 (AN-HYP Oostende) of
384-0051822-11 (BANK VAN BRUSSEL Oostende).

Maak aldus dat dit niet uw laatste nummer is dat U ontvangt.

dinsdag 30 september 1975 om 20u30

Het belang van de Heemkunde door de heer Jozef Penninck, voorzitter van het Westvlaams verbond van Kringen voor heemkunde.

dinsdag 28 oktober 1975 om 20u30

Bedevaartplaatsen van de Vlaamse zeelui en vissers. door de heer Walter Debrock Administrateur-Generaal aan het Ministerie van Nationale opvoeding en Nederlandse Cultuur

dinsdag 25 november 1975 om 20u30

De levensloop van doop tot uitvaart in volksgezegden. door mevrouw Magda Cafmeyer befaamde volkskundige van de Polderstreek.

vrijdag 12 december 1975 om 19u00

"Oostendse Liederbundel" gebracht door het gekende Oostendse ensemble "Het portje van Oera", dit voorafgegaan door ons jaarlijks etentje.

dinsdag 27 januari 1976 om 20u30

"Oostende vroeger en nu" door mevrouw Yvonne Vyncke, stadsarchivaris gevolgd door

"De jaarlijkse veiling van de Plate" onder de deskundige leiding van de heer Omer Vilain, stadsbibliothekaris en ondervoorzitter.

dinsdag 24 februari 1976 om 20u30

"De Forten van Oostende" Studie en debatavond gecoördineerd door de heren Richard Verbanck en Jan Dreesen.

dinsdag 30 maart 1976 om 20u00

"De streek van Oostende in de Romeinse tijd" door Dr. Hugo Thoen van het Seminarie voor Archeologie van de Rijksuniversiteit van Gent.

dinsdag 27 april 1976 om 20u30

"De Familiekunde" door de heer Leo Van Acker, Senator en Voorzitter van de Vlaamse vereniging van Familiekunde.

dinsdag 25 mei 1976 om 20u30

"Antieke meubels in het Brugse" door de Heer A. Lowyck, hoofdredacteur van "Ons Heem".

zondag 13 juni 1976 om 08u30

"Studiebezoek naar het Poldermuseum" en kennismaking met de Heemkring Sint Guthago van Oostkerke.

" "

De rijke, verscheiden en volkseigen architectuur van onze steden en dorpen verdwijnt onheilspellend snel. Er wordt veel gesloopt, soms totaal ondoordacht. Wat in de plaats komt is niet steeds een verbetering ... Het is tijd dat weer samen iets aan doen. Leefmilieu, monumentenzorg en de problemen van stadsherstel staan de laatste tijd erg centraal. Het is de bedoeling een intensieve voorlichtings- en sensibiliteitscampagne te voeren onder de leuze "Een toekomst voor ons verleden". De actie voor het behoud en de herwaardering van het bouwkundig erfgoed en van een evenwichtig leefmilieu is niet alleen een culturele maar ook een sociale actie. Monumentenzorg is meer dan het in stand houden van enkele grote architecturale kunstwerken. Monumentenzorg is een voortdurende strijd voor een beter leefmilieu.

Aldus omvat het begrip "monument" niet alleen de grote scheppingen, maar ook de eenvoudige bouwwerken die door de tijd hun culturele betekenis hebben verworven. Wij denken hier o.a. aan een molen, een stapelhuis, een hoeve, een schilderachtig steegje...

□ ● □ / ● ● ●

.../...

steden, om deze globaal als monument te bewaren en een nieuwe waarde te geven. Terwijl de monumentenzorg zich vroeger toesplitste op de individuele architectuur-monumenten (een kerk, een stadhuis, een toren of een merkwaardig woonhuis), worden nu meer en meer inspanningen geleverd voor het behoud en de rehabilitatie van organisch gegroeide gehelen ; de historische steden waarvan het woonhuis, als klein monument, de levenscel is.

Het woonhuis kan op een heel bijzondere manier functioneren bij het vinden of het hervinden van het eigene van de oude binnenstad. Het gaat dus niet langer op hier en daar architecturale pronkstukken op te poetsen. Het Europees Jaar van het Bouwkundig Erfgoed vraagt onze aandacht en onze zorg niet alleen voor de kathedralen en de stadhuizen, maar voor het geheel van grote en kleine monumenten.

Het is onze plicht de culturele entiteiten die door de vorige generaties in de loop van vele eeuwen zijn opgebouwd en ons zijn nagelaten, over te dragen aan de toekomstige generaties.

De voornaamste opdracht van deze tijd is, althans in dit kader, de stedelijke ruimte te heroveren in het voordeel van de mens. Het verleden en zijn artistiek patrimonium dient bewust geïntegreerd te worden in het hedendaagse leven en denken. Deze onschatbare en onvervangbare erfenis van beschaving en schoonheid mag in geen geval als zgn. onvermijdelijke prijs voor de "vooruitgang" verdwijnen.

De monumenten betekenen belangrijke getuigenissen van het verleden en waarborgen het voortleven van de oude in de tegenwoordige tijd.

Ze verschaffen belangrijke gegevens over de cultuur van vroegere generaties en over de stoffelijke aspecten en de bouwtechnische regels van deze cultuur, en verwijzen naar de sociale en culturele structuren waarin de gebouwen hun plaats hadden en hebben. Zij vormen de uitdrukking van ons besef van verbondenheid met de oude generaties en tevens het bewijs dat wij de kans zien aan de waardevolle schellingen een plaats te geven in ons leven van alledag.

De monumenten verschaffen ons inzicht in de esthetische principes en de kunstopvattingen van de vorige generaties. Ze bevredigen onze behoefte aan kennis van de vroegere bouwkunst. Bovendien zijn zij ook het voorwerp van onze vaak sentimenteel geladen behoudsdrang en heimwee. Bepaalde gebouwen bezitten een affectieve en symbolische waarde voor de omwoners of de bezoekers,

.../...

.../...

en betekenen soms een identificatie-gegeven van een bepaalde bevolking met een bepaalde plaats. Sommige gebouwen mogen niet verdwijnen omdat ze kenmerkend zijn voor het uitzicht en de verschijningsvorm van een wijk of stadsdeel en daardoor een bepaalde gevoelswaarde van de bevolking hebben meegekregen.

De attractiviteit van deze bezienswaardigheden en de gehele architecturale rijkdom en stedenbouwkundige gaafheid van een historische stad als Brugge voor de binnen- en buitenlandse toeristen en dagjesmensen betekent voor de eigen bevolking een niet onbelangrijke bron van inkomsten.

Ook voor de eigen bevolking kan een historisch monument een recreatieve betekenis hebben. Vanuit deze overtuiging wordt het oude leenhof de Zeven Torentjes te Assebroek op initiatief van het Brugs stadsbestuur omvormd tot kinderboerderij en recreatiecentrum voor de omliggende woonkernen.

Monumenten ontwikkelen onze kunstzin en ons kunstgevoel.

Ze wekken de belangstelling op voor de geschiedenis, volkskunde, bouwkunst, esthetica en cultuurgeschiedenis. Via het onderwijs, excursies, wedstrijden, films ... moet men de jeugd meer begrip en waardering bijbrengen voor ons monumentenbezit.

Het bouwkundig patrimonium van stad en dorp vormt een rijk geïllustreerd handboek van de plaatselijke geschiedenis. Iedere straat, bijna ieder huis, ieder dorpsgezicht en ieder landschap heeft iets boeiends te vertellen aan de vertrouwde bewoner, de heemkundige, de leergierige student of de geïnteresseerde toerist.

Alhoewel restauratiewerken vaak als "on-economische" activiteiten worden beschouwd is het behoud van onze cultuurgoederen toch belangrijk op economisch gebied. Het gebruik, het onderhoud en de restauratie van bestaande gebouwen en huizen, en hiermee het nuttig gebruik van de totaliteit van de stedelijke en landelijke infrastructuur, vermijdt het onnodig inpalmen van gronden buiten de agglomeratie voor het bouwen van nieuwe woonwijken, het verlies aan groen en landschapsschoon en het aanleggen van een geheel nieuwe infrastructuur.

De uitgaven voor restauraties van zowel kleine als grote monumenten kunnen beschouwd worden als investering. Ze dragen bij tot het behoud en de waardevermeerdering van de cultuurgoederen met gemeenschapskarakter. Bovendien betekent monumentenzorg een flink stuk werkgelegenheid in de bouwsector en aanverwante sectoren.

.../...

Bij de vorige argumenten werden reeds verschillende elementen van het socio-psychologische belang van monumentenzorg vermeld. De gebouwde omgeving heeft niet enkel betekenis als vorm, ze is ook de omhulling van sociale structuren en vervult een rol als "tehuis" van hen die erin leven. Wijzigingen in deze omgeving moeten dan ook telkens uitgaan én van de vorm én van de inhoud. Het is duidelijk dat instandhouding van de vormgeving zinloos is als niet meteen een sluitende oplossing wordt gevonden voor de functies die deze vorm te vervullen heeft. Dit betekent ook dat monumentenzorg moet gezien worden in een stedenbouwkundige en maatschappelijke context, als onderdeel van de totale milieuzorg.

De theorieën over restauratiekunde zijn sterk geëvolueerd tijdens de laatste decennia. Het begrip restaureren is gedurende de laatste honderd jaar (sinds Viollet-le-Duc) geëvolueerd van "drastisch vernieuwen en aanvullen tot voorzichtig conserveren, van groot vertrouwen in het eigen kunnen van de architect als kunstenaar tot objectieve dienstbaarheid aan de eenmaal gegeven vormen". (3)

Volgens het Charter van Venetië is restaureren een ingreep welke een uitzonderingskarakter moet dragen. Het streeft de instandhouding en de uitdrukking na van de esthetische en historische waarden van het monument en gaat uit van de fundamentele eerbied voor de oude substantie en de authentieke documenten. Het restaureren houdt op waar de hypothese begint : inzake reconstructies moet elk aanvullend gedeelte noodzakelijk op grond van esthetische of technische redenen, ondergeschikt zijn aan de architectonische compositie en een eigentijds karakter dragen. Een archeologische studie van het monument zal steeds de restauratie voorafgaan en vergezellen.

Restaureren zou moeten beperkt worden tot het consolideren en het behoeden van het gebouw voor verder verval. Het nog steeds gevolgd perfectionisme om het restauratie-object vooral mooi te maken is stellig verouderd. In plaats van de vaak nagestreefde perfecte reconstructie kan het volstaan het monument in de gegroeide toestand waarin onze generatie het heeft aangetroffen zo goed mogelijk te conserveren.

De volgende principes kunnen vooropgesteld worden (4) :

- Het begin van een restauratie betekent niet slopen maar versterken van de bouwkundige onderdelen.
- We moeten de restauratie-objecten meer bouwkundig, in de zin van herstellen en consolideren, dan esthetisch, in de zin van zgn. architectonische verbeteringen, benaderen.
- We moeten trachten zoveel mogelijk alle vormgegevens te accepteren, ook al zijn ze op dit moment in onze ogen niet "fraai" te noemen .

.../...

- Er is meer behoefte aan nuchterheid dan aan heimwee.
Wat er was komt niet terug, met wat er nog is kan iets gedaan worden.

Uiteraard is het de betrachting van eenieder om het monument in situ in stand te houden en te restaureren. Slooping en reconstitutie op een andere plaats mag slechts als laatste reddingsmaatregel worden toegepast. In die zin is de realisatie van Bokrijk zeer merkwaardig en verdienstelijk, voornamelijk dan op museaal en recreatief gebied. Het mag zeker niet de bedoeling zijn om onze historische stadskernen tot kleine bokrijkjes met kijkhuisjes te maken. De hoeven, waardevolle huizen, molens ... moeten zoveel mogelijk ter plaatse bewaard en gebruikt worden. In sommige gevallen is de Bokrijkwerkwijze de enige oplossing. We denken hier o.a. aan de merkwaardige polderhoeven in het vlakke landschap ten noorden van Brugge, op het grondgebied van Lissewege en Dudzele, die omwille van de uitbreidingswerken van de Brugse zeehaven gedoemd zijn te verdwijnen. De mogelijkheid ze elders op te bouwen wordt momenteel onderzocht.

Een volgend punt is de inventarisatie van het bouwkundig patrimonium. Er is nog ontzettend veel te doen op gebied van de inventarisatie. In vergelijking met bvb. Nederland hebben wij een enorme achterstand goed te maken. Voor de arrondissementen Leuven en Halle-Vilvoorde verschenen reeds uitvoerige inventarissen in de reeks "Bouwen door de eeuwen heen" o.l.v. Prof. R. Lemaire. Voor wat de Provincie Oost-Vlaanderen betreft zijn eveneens enkele belangrijke inventarissen verschenen van de hand van Dr. Dhaenens. Bij ons kennen wij de voortreffelijke wetenschappelijke reeks van het Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen van Dr. L. Devlieghe, waarvan de delen handelend over de huizen te Brugge, de Zwinstreek en Damme enorm belangrijk zijn voor de kennis van het stedelijk en landelijk woonhuis.

De Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapzorg werd in 1972 hoofdzakelijk opgericht voor het inventariseren van het cultureel patrimonium. Door gebrek aan personeel wordt deze dienst hierin zeer gehinderd. Een recente regeling door de Minister voor Nederlandse Cultuur kan hier wellicht verandering in brengen. Hier ligt een bijzondere taak weggelegd voor de heemkundige kringen en plaatselijke verenigingen. Elk gebouw dat op zichzelf enige historische, archeologische of architecturale waarde heeft (hoe verwaarloosd, verbouwd of verknoeid het ook is), elk ensemble van gebouwen dat als groep interessant is en dat omwille van de omgevingskwalitatieve waarde belangrijk is, en elk gebouw dat behoort tot een voor de streek representatief type dient opgetekend, beschreven en op fiche gebracht. Dergelijk werk kan de basis vormen voor het opstellen van de volledige inventaris per arrondissement.

.../...

.../...

Het eenvoudige woonhuis in dorp en stad, en mogelijks meer nog de hoeve verdient speciale aandacht. Alhoewel verscheidene studies gewijd zijn aan de boerderij is ze nog onvoldoende bestudeerd. Inventarisatie, bestudering, bescherming en conservatie van onze Westvlaamse hoeve is dringend. Een uitstekende handleiding voor het inventariseren van hoeve-gebouwen is de brochure "Richtlijnen voor de opmeting en vragenlijst voor de beschrijving van oude boerderijen" uitgegeven door de Stichting Historisch-Boerderij-Onderzoek, Arnhem 1969.

De gemeentebesturen, in samenwerking met de gemeentelijke culturele raden en de geïnteresseerde verenigingen moeten verantwoordelijken aanduiden voor de monumentenzorg. Een werkgroep kan zorgen voor het inventariswerk en kan optreden als initiatiefnemer. De verzamelde gegevens kunnen het gemeentelijk monumentenbeleid bepalen. De inventaris kan als monumentenlijst fungeren en conserverend werken bij het verlenen van bouwvergunningen en het opmaken van stedenbouwkundige plannen. De overheid moet in de reddings- en conserveringsoperatie zich geruggesteund voelen door een actieve en bewuste publieke opinie.

Volgens de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van de monumenten en de landschappen en het decreet van 13 juli 1972 kunnen waardevolle gebouwen en landschappen bij Koninklijk Besluit beschermd worden. In de Brugse binnenstad zijn er slechts ca. 110 gebouwen die deze wettelijke bescherming genieten. In vergelijking met enkele Engelse en Nederlandse historische steden is het aantal gerangschikte monumenten te Brugge uiterst klein. In 1972 telde de Engelse stad Bath (10.000 inwoners) 2.848 en Amsterdam (ca. 820.000 inwoners) 6.704 beschermde gebouwen. Van de ca. 1.400 gebouwen die in Vlaanderen beschermd zijn, zijn er 55 % kerken, 15 % woonhuizen en slechts 3 % boerderijen. Het aantal te beschermen gebouwen in Vlaanderen moet geraamd worden op ca. 25.000. Er is dus nog ontzettend veel te doen. Op basis van de inventariswerken kunnen de monumentenlijsten merkkelijk uitgebreid worden.

Er dient echter vermeld dat wettelijke bescherming in ons land grotere financiële consequenties heeft. Bij herstelling bedraagt de toelage van het rijk 60 %, van de Provincie 20 % en van de Stad eveneens 20 %, wat bvb. in Nederland niet het geval is.

Particuliere eigenaars van monumenten moeten geholpen worden hun monumentaal bezit in stand te houden. Daar langdurige verwaarlozing veelal de belangrijkste oorzaak is van vele restauraties kan enerzijds onderhoudsplicht opgelegd worden, anderzijds kan aan de eigenaar een onderhoudssubsidie worden toegekend. Het zou zo moeten geregeld worden dat de eigenaar met een zodanige subsidie kan restaureren dat de financiële last van deze onderneming voor hem dragelijk wordt.

.../...

Een groter deel van de openbare financiën moet beschikbaar worden gesteld voor monumentenzorg. Restauraties kosten veel geld en alhoewel de rijksbegrotingen telkens hoger zijn boekt men weinig vooruitgang omdat het meerdere de veelvoudig verhoogde kosten niet dekt.

Bijna alle staatstoelagen worden nog aangewend voor de restauraties van de grote individuele architectuur-monumenten zoals de kerken, stadhuizen, torens ... Voor de subsidiëring van de kleine monumenten kan de gemeentelijke overheid een belangrijke rol spelen. Sinds 1877 verleent de stad Brugge toelagen aan particulieren voor kunstige herstellingen. De toelage bedraagt 50 % voor de restauratiekosten van de straatgevel, 30 % voor de kosten van de achtergevel en van de inwendige waardevolle elementen. Het totaal van de bedragen is relatief klein te noemen in verhouding met de totale stadsbegroting.

Deze reglementering kan tot voorbeeld dienen voor andere steden en gemeenten. Overheidshulp is nodig opdat het particulier initiatief zou gestimuleerd worden en opdat het ons zo dierbaar bouwkundig erfgoed een betere zorg en bescherming zou mogen genieten.

Heemschut, de bescherming van het architecturaal en landschap-
pelijk patrimonium moet, hoe dan ook, een zaak zijn van de ganse
gemeenschap.

Torhout, 5 april 1975.

lic. J. P. Esther.

Een passage uit de rede, uitgesproken door Schepen Laridon ter gelegenheid van de prijsuitreiking aan de laureaten van de Schilderijenwedstrijd ingericht onder de leerlingen der Scholen uit Oostende op 17 mei 1975.

Een woordje van dank aan de verantwoordelijken van de Heemkundige Kring "De Plate" die alhoewel dit museum in de winterperiode slechts op zaterdag wordt opengesteld gevolg gaven aan diverse telefonische oproepen van scholen en er klasbezoeken op uur en dag van aanvraag volledig gratis mogelijk maakten.

Ik dank deze mensen zeer hartelijk voor hun bereidwilligheid in een tijd waar nog al eens gezegd wordt dat alles moet betaald worden en dat er niemand nog iets gratis doet.
Meer nog : zij voelden zich gelukkig met de belangstelling van onze jeugd voor hetgeen door hen werd verwezenlijkt.

BOUWKUNDIG ERFGOED

De driedaagse tentoonstelling op 17, 18 en 19 mei 1975 ter gelegenheid van het Jaar van het Bouwkundig Erfgoed, ingericht ten huize Boel, Dorpstraat, bij de Onze Lieve Vrouwekerk van Mariakerke, kende een grote toeloop van bezoekers en de er tentoongestelde werken kenden een overweldigende belangstelling.

Onder die belangstellende bezoekers waren er zelfs die een helpende hand wilden toesteken, en iemand kwam spontaan aandraven met een schilderij van de wederopgebouwde kerk van Mariakerke, door hem persoonlijk geschilderd in 1932, om er te worden tentoongesteld tussen de verzameling "Mariakerke Vroeger".

Ook de pastoor van de kerk wilde niet ten achter blijven en als blijk van medewerking bracht hij ook een schilderij, doch ditmaal van de oude kerk. Deze werd geplaatst nevens het vorig gebracht schilderij van de nieuwe kerk, zodat het ene het andere aanvulde, vooral bijzonder de aandacht trok en zeer veel bekijks kreeg.

Onder meer was er ook iemand tussen de belangstellenden die zich eerst was gaan buigen over het graf van James Ensor vooraleer onze tentoonstelling aan te doen, waar ze, na haar rondgang, ging spreken met een der aangestelden, zich voorstelde als kunstschilder, verder haar indrukken over de tentoongestelde werken weergaf en ten slotte haar teleurstelling uitsprak omdat geen enkel bloempje het graf van James Ensor versierde. Die onverschilligheid trof haar diep, zegde ze, en om enigszins die spijtige leemte aan te vullen vroeg ze de aangestelde of ze mocht wat geld geven om enkele bloemen te kopen en deze 5 anderendaags bij het graf van James Ensor neer te leggen. Waaraan dan ook werd voldaan.

J. VALKENBORG.

Bij mijn weten is er in "De Plate" nog geen artikel verschenen over een fonoplaat die nu reeds zeldzaam aan het worden is. "Tonada en Tonadilla" de twee prachtige Oostendse koren van het Kon. Lyceum hebben enkele Oostendse liederen op fonoplaat gebracht samen met een internationaal repertorium naar ieders gading.

Welke liederen : "De Torre van Oostende" - "De ezel van Louage" - "Mezulletje" - "Mijn moeder kocht m'n haring" enz...

Wie voor die fonoplaat nog geïnteresseerd is kan 170 Fr storten op PCR Nr. 000-0731297-14 van "Jeugd en Muziek Oostende"
Verenigingstraat, 161
Oostende

met vermelding "fonoplaat Tonada".

Wie niet in Oostende woont moet 200.- Fr betalen. Daarin is dan de verzending inbegrepen.

Misschien een geschenk voor iemand !

Niemand kan het zich beklagen !

Simon IPPEL.

HET BEGIN VAN DE ELEKTRICITEIT TE OOSTENDE EN OMLIGGENDE

In het begin der jaren 1900 bestond er te Mariakerke een gebouw waar elektriciteit opgewekt werd. Dit gebouw was gelegen langs de Nieuwpoortse steenweg waar nu de Gemeenteschool is. Waarschijnlijk werden daar de batterijen herladen van het trammetje dat rond de stad reed, 't is te zeggen, Boulevard Alfons Pieters - Vindicativelaan - Vissserskaai - Van Iseghemlaan - Torhoutsteenweg tot Petit Paris en zo altijd maar rond.

In 1908 is dan de centrale "Electricité du Littoral" in dienst gegaan, gelegen te Sas Slyckens, die elektriciteit leverde aan Oostende, alsook Brugge, en de elektrificatie van de Buurtspoorwegen langs de kust.

De verschillende gemeenten die gelegen waren, waar de ondergrondse kabels langs of door trokken, hebben dan ook niet gewacht om aangesloten te worden, zij het op eigen initiatief of door de Maatschappij.

Vroeger was iedere centrale op zichzelf aangewezen. Maar tegenwoordig zijn alle hoogspanningsposten en centrales onderling verbonden, zodat lang zonder elektriciteit uit den boze is.

A. HERRLING.

"Het Oude Oostende en zijn driejarige belegering 1601-1604"
wordt heruitgegeven.

De Vlaamse Vereniging voor Familiekunde Oostende, is niet aan haar eerste geschiedkundige publikatie toe ... naast de twee "Ostendiana's" werden reeds heel wat andere genealogische en geschiedkundige werken, door deze aktieve vereniging gepubliceerd.

"Het Oude Oostende en zijn driejarige belegering" van de gekende geschiedschrijver Dr. Jur. Eduard VLIETINCK, uitgegeven in 1887, is reeds jaren lang onvindbaar en als er per toeval een exemplaar in een of andere veiling verschijnt, wordt het aan een astronomische prijs verkocht, zo ging onlangs nog een dergelijk werk voor 20.000, Fr van de hand.

Als hulde aan deze zeer verdienstelijke geschiedkundige en tevens om de talrijk geïnteresseerden een dienst te bewijzen, heeft de V.V.F.- Oostende besloten in samenwerking met N.V. Standaard Boekhandel, dit werk van Vlietinck, anastatisch te herdrukken.

Niettegenstaande de hoge drukkosten en de beperkte oplage - 1.000 genummerde exemplaren - wordt het boek bij voorintekening verkocht aan de prijs van 700.-Fr, na het verschijnen wordt dit 925,- Fr voor zolang voorradig.

De voorintekening wordt afgesloten op uiterlijk 30 september 1975.

Men kan enkel voorintekenen door overschrijving van 700,- Fr. op postrekening 3008.31 van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Afdeling Oostende, Torhoutse Steenweg 136 te Oostende.

Het boek verschijnt uiterlijk voor het einde van 1975.

Zeevisserij te Heist

Door het Heemkundig Museum SINCFALA voor Polder en Visserij, Knokkestraat, 24 - 8390 Knokke-Heist werd een knappe brochure uitgegeven over "De Zeevisserij te Heist" door Jacques Larbouillat.

Te bestellen op bovenvermeld adres mits storting van 25 Fr + 13 Fr portkosten (= 38Fr) op rek. nr. 000-0856501-88.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, v.z.w.
"DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN
Rogierlaan, 38, bus 11
8400 OOSTENDE

5^e jaargang, nr. 2, oktober 1975

U I T N O D I G I N G

Op dinsdag 28 oktober 1975 om 20u30 zal in het lokaal van het V.U.F. Dr. L. Colensstraat, 6 - Oostende, een boeiende voordracht gehouden worden door

WALTER DEBROCK

die zal handelen over

Bedevaartplaatsen van de Vlaamse zeelui en vissers

Walter Debrock is Administrateur-Generaal bij het Ministerie Van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur. Hij is een geboren en getogen Oostendenaar, van wie we reeds talrijke studies over de Vlaamse Kapers hebben weten verschijnen. We mogen dus gerust verklaren dat niemand beter dan hij op de hoogte is van oude geploegdheden van onze zeelui.

Ingang gratis. Wij rekenen op uw aanwezigheid.

Heemkundig Museum

Nu de herfst aangebroken is blijft er nog mogelijk het Heemkundig Museum te bezoeken. Deze is voor het publiek geopend iedere zaterdagochtend van 10 tot 12 uur.

Leden hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart.

PRENTKAARTEN MUSEUM

Deze zomer heeft "De Plate" met veel succes 3 prentkaarten in kleur over het Heemkundig Museum te koop gesteld.

De drie zichten stellen voor : het visserscafeetje, de grote zaal met de vaandels en de karretjes en tenslotte een zicht op een deel van het maritieme leven te Oostende.

De verkoopprijs : het stel van 3 voor 20 fr. in een omslag "Met de groeten van "De Plate" is ongetwijfeld iets dat geen enkele verzamelaar van prentkaarten mag missen (enkel in het Museum te verkrijgen).

DE BELGISCHE BUURTTRAM IN BEELD

Zoals er reeds heel wat kleine albums "In oude Prentkaarten" uitgegeven werden over Belgische gemeenten is thans ook bij dezelfde Europese Bibliotheek verschenen, de tweetalige uitgave "De Belgische buurttram in beeld" door André ver Elst.

Heel wat kusttrams zijn er nog in afgebeeld. Prijs : 375 fr.

OUDE NUMMERS "DE PLATE"

Van ons tijdschrift "De Plate" resten ons geen volledige jaargangen meer. Enkele losse nummers kunnen nog verkregen worden in het Museum tegen de prijs van 25 fr. per nummer.

DE JAARLIJKSE VEILING

De jaarlijkse veiling van "De Plate", waarbij er allerlei verzamelstukjes over de kuststreek worden aangeboden zal zoals traditiegetrouw in januari plaatsgrijpen.

Kijk nu al eens rond wat U kunt missen : boeken, brochures, tijdschriften, programma's, catalogen, affiches, gravures, prentkaarten, foto's, maatschappijborden, enz...

MERCATOR

Op het museumschip "Mercator" en bij enkele lokale boekhandelaars kan het interessante werkje "Opleidingsschip Mercator" door Alex de Vos geschreven tegen 65 fr aanschaffen.

Niet alleen de historiek van de Mercator, maar ook van de vroegere schoolschepen wordt er in geschetst.

Een lezersbrief

"Alhoewel het niet in mijn bedbeling ligt een polemiek uit te lokken omtrent het artikel "Een brok geschiedenis van de Oostendse maalboten" de Plate 3e jaargang Nr 4 en "De stranding van de Princesse Marie-José" de Plate 4e jaargang Nr. 7 wil ik toch de aandacht vestigen op een klein detail.

In het eerste artikel is er sprake van een aanvaring op 08 augustus omstreeks 24.30 U. terwijl er in het tweede artikel gesproken wordt van een aanvaring in de nacht van 14 op 15 augustus. Dat het hier over één en dezelfde aanvaring leidt geen twijfel, nochtans meen ik te weten dat de datum van 08 augustus de juiste is. Ik ben namelijk in het bezit van de originele krant "Echo-La France" van maandag 09 augustus 1937. Een aanvaring op 14 augustus kon moeilijk verschijnen in een krant van 09 augustus.

Wat mij echter het meest verwondert is dat, indien de datum van het tweede artikel eveneens juist is, het geduurd heeft tot 15 augustus vooraleer er een ploeg van de "Genie Maritiem" ter plaatse was en dat deze ploeg dan nog moest "uitgebokst" worden !".

17 juni 1975

Jean-Pierre FALISE.

OOSTENDE IN OUDE PRENTKAARTEN

Daar er nog steeds een zeer grote vraag is naar het foto-album "Oostende in oude prentkaarten", samengesteld door Yvonne VYNCKE, adjunct-conservator van het Stedelijk Museum, die ook instond voor het onlangs gepubliceerde boekje "Kent U ze nog de Oostendenaars", verscheen thans de VIERDE DRUK.

Om de kostprijs te drukken verscheen deze vierde oplage in een paper-back.

Dit betekent niet dat het resultaat minder goed is. Integendeel, het papier is van een uitstekende kwaliteit en de kaft, in licht-bruine tinten uitgevoerd, met een zicht op de handelsdokken, het zeecommissariaat, het station en het oud politiebureau op het Hazegras, brengt ons onmiddellijk in de sfeer van het verleden.

De presentatie van deze VIERDE DRUK is zelfs beter geslaagd dan de vorige.

Het foto-album kost thans slechts 230 frank.

In de "Vonnissen, verleent binnen de Staat Aelst ... 1748" horen we hoe een "te rappe" Oostendenaar aan de galg van Aalst zijn laatsten adem mocht uitblazen.

Ziehier de tekst van het vonnis dat de Heer J. Devuyst uit Mere ons wist te bezorgen.

Vonnisse van Pieter de Cock ofte soo gy segt Pieter Verlinden bygenaemt Knopmaecker ofte Cokernagre.

Om dieswille dat gy Pieter de Cock ofte soo gy segt Pieter Verlinden bygenaemt Knopmaecker ofte Cokernagre, oudt ontrent de 30 jaeren gebortig van Ostende u soo verre hebt begeven van benevens uwe complicen met braecke te bestelen eenen Winckel op de Prochie van Bottelaere op den 17. November 1746 mitsgaeters met braecke te helpen bestelen het huys van Jan de Smet, gestaen op Roygem Capelle in de maendt October 1747. item het huys van den Heere Pastor van Sonnegem nu ledent de seven maenden, als oock by braecke te helpen bestelen nu ledent de thien maenden op de Prochie van Melle dry Kelders op eenen nacht, als oock tot Eecke by Nazareth eenen Winckel in de maendt van Mey lest leden met braecke ende voorders benevens uwe complicen hebt trachten te stelen in een huys binnen de Stadt van Geeraersberge alwaer gy zyt verjaegt geweest, ende eyndelinge grootelyckx suspect zyt van meer andere Dieften te hebben begaen, soo alles breeder ten Processe en volgens uwe eygene bekentenisse als andersints komt te blycken, alle het welcke niet lydelijck zynde in een Landt van Rechte sonder condigne straffe, andere ter exemple.

Soo is't dat den Raedt van de Provoteyt-Generael van 't Leger alhier binnen Aelst vergaert, gesien de tichten ende informatie van 't Proces crimineel, criminelyck ende extraordinairelyck t'uwen laste beleedt op de Requeste van den Procureur Generael van den Koning heescher en de klaeger en de recht doende, wijsen ende condemnieren u tot reparatie van alle het gone voorschreven, aen eene Galge geëxecuteert te worden met de koorde tot dat'er de doot naer volgt, ende t'eynde dies uw doot lichaem vervoert ende geëxponeert te worden ter plaetse patibulair, verklaerende alle uwe Goederen Meubele, Immeubele de Leenen daer onder begrepen, geconsisqueert ten profyte van die het behoort, de kosten van den Processe ende Missen van Justitie naer taxatie alvoren gededuceert.

Ende voorders condemnieren u tot de Torture ordinair ende extraordinair omme te hebben revelatie van uwe voordere crimen ende complicen.

Aldus gearretteert ter presentie alvoren, &c. binn den Landthuyse van Aelst, den 22 October 1748. onderteeckent P.F. PYCKE.

Geexecuteert den 23.dito, ten 5.uren naer middag.

Nr.: Vonnissen, verleent binnen de Stadt Aelst ... 1748, Ghendt, Wwe Goesin & Zoon.

Een antwoord in verband met "Smakjes" (Zie 4de jaargang nr.7 April 75)

Ik vind het spijtig dat de schrijver dezes "het kleine schotelkje aardnootjes" niet in het groot en in 't Ostends schrijft. Want de "Congonutjes" werden vroeger (ik spreek van vóór de laatste oorlog) verkocht door venters die van café naar café trokken met kleine puntzakjes (soort mini-frites-zakjes) met gebrande (niet altijd gezouten) "Congonutjes".

In sommige herbergen kocht de baas er dan een aantal ; 't was een schone "geste" want de congonutjes waren in die tijd niet al te goedkoop en zijn klanten werden op deze wijze niet lastig gevallen. De personen die rondgingen waren o.a. een neger en een zekere Jan Nutje (?) (x)

De herbergen waar ik dat heb beleefd waren o.a. "Minjolets", "De Pelikaan", "De Americaan of Café du Midi", "De Aviso" (deze was toen op de hoek van de sint-Peterburgstraat en de Boulevard du Midi of in tegenwoordige tijd Alfons Pieterslaan en de Leon Spilliaertstraat, waar nu het Sint-Jozefinstituut staat).

SIMON IPPEL.

(x) Als dit een naam is die voortkwam van het liedje "Jan Nutje, Jan Nutje, je mag het zien voor een kèzenutje" of omgekeerd, ik weet het niet. Wie kan mij daarover inlichten ?

KNUDDELS

Vijftig jaar geleden was het voor de Oostendse jeugd feest als moeder KNUDDELS maakte. Bloem, water of melk en een beetje gist en zout werden met stukjes kalfsnierenvet gekneet tot een gistdeeg. Hieraan werden in rum geweekte krenten toegevoegd. Het gerezen deeg werd in vuistgrote ballen, de KNUDDELS, verdeeld.

De knuddels gingen dan in een pot met ruim kokend water gedurende 2 à 3 uur koken. Op de bodem van de pot werd een bord geplaatst om het aanzetten van de Knuddels te voorkomen.

Als de knuddels gaar waren werden ze uit het water gehaald, men liet ze even uitdampen waarna ze werden opgediend met een saus van warme melk gemengd met boter en bruine suiker.

De knuddels verschilden van de JAN - IN - DE - ZAK, die groter waren en niet alleen krenten, maar ook rozijnen en sukade bevatten. De JAN - IN - DE - ZAK wordt overigens op dezelfde manier als de knuddels gekookt, maar werd voordien in een katoenen zak gebonden. Eens gaar wordt de koek met een touwtje in plakken gesneden en met een gelijkaardige saus als de knuddels genuttigd. De eventuele restanten van een Jan-in-de-zak werden in plakken gesneden, in boter gebakken en bestrooid met suiker opgediend.

Smakelijk.

J.B. Dreesen.

=====

In het bijzonder Tegelnummer van "Ons Heem" (1), het overkoepelend tijdschrift van de Heemkunde in ons land, schreven wij een korte samenvatting van de pottenbakkerijen te Oostende : 1) Pothove te Mariakerke, 2) invoer van Chinees porselein, 3) handel in pottenbakkersaarde.

Te Bredene, vertelt hetzelfde nummer van "Ons Heem", is bekend : de Tegel clamp, de Tegeloven (1499), de Tegelrie 1620, de Oude Tegelrie (1707) en vooral de pottenbakkerij van Willem Bourgoignie-Dubois. Die pottenbakkershandel werd overgebracht naar de hoek van de Groentemarkt en Kaaistraat.

Ook bijzonderheden over tegelbakkers te Gistel, Leffinge, Moere, Oudenburg, Snaaskerke, Vlissegem, Zande en Zandvoorde kan men vinden in bovenvermeld nummer van "Ons Heem". In 1881 verscheen te Brugge "Gedenkboek der Nijverheid-Tentoonstelling" (2). Nummer 64 van de exposanten is Bourgoignie-Dubois uit Molendorp bij Oostende. Ziehier de tekst :

- "64. BOURGOIGNIE-DUBOIS, Pottenbakker, Molendorp, bij Oostende. Bloempotten van alle fatsoen. Bloemkruiken, Bloemkorfjes om te hangen. Zaaiteelen en andere artikelen voor hofbouwkundigen. Eene verzameling van schouwbuizen en afleidingsbuizen. Ellebogen, zuigers en andere stukken voor bouwwerken. Fijne en gemeene keukenpotten. Water-filters, engelsch stelsel. Verschillige ornamenten en menagiestukken".

Op blz. 181 van hetzelfde gedenkboek verscheen de beoordeeling van de jury (3) :

"Terwijl wij toch aan de potbakkers zijn, zeggen wij een woord over M. Bourgoignie-Dubois, van Oostende, wiens pottenbakkerij gelegen is te Molendorp, anders genoemd Sas-Slijkens.

Zijne tentoonstelling bevatte eene volledige verzameling van bloempotten van alle fatsoen in gebakken aarde, bloemkruiken, bloemkorfjes om te hangen, zaaiteelen en andere artikelen voor hofbouwkundigen. Daarbij nog eene verzameling schouwbuizen en afleidingsbuizen, ellebogen, zuigers en andere soortgelijke stukken ; alsmede fijne en gewone keukenpotten, waterfilters (Engelsch stelsel) ; verschillende ornament- en menagie stukken, enz.

Het ware te lang, moesten wij alles opsommen, wat er in dit voorname huis gemaakt wordt".

SINT-ANDRIES

A. Lowyck.

- 1) A. Lowyck, Tegelbakkerijen te Oostende en omgeving in Ons Heem 15 (1961), blz. 211-213

 - 2) Gebedenboek der Nijverheid-Tentoonstelling van West-Vlaanderen, te Brugge ingericht ter gelegenheid van Belgenlands vijftigjarige onafhankelijkheid onder het ere-voorzitterschap van M. Th. Heyvaert Gouverneur der provincie West-Vlaanderen en het voorzitterschap van GRAAF Amédée VISART Burgemeester der stad Brugge, Brugge, Edw. Gailliard, Boekdrukker, Oudenburgstraat, 6, 1881, blz. 58.
 - 3) Idem, blz. 181.
-

WAT MEN IN EEN REISGIDS ZOAL KAN LEREN

In 1973 verscheen de 4de druk van Dr. L. Van Egeraat's "Gids voor België en Luxemburg". Bij het lezen van wat de auteur over Oostende wist te vertellen hadden we de keus tussen weemoedig worden of het eenvoudig uitproesten.

"De Stad telt 58.000 inwoners" (akkoord bij de eerste druk, maar niet bij deze van 1973 toen Oostende er 72.000 telde).

"Het nieuwe Casino dateert van 1950" (in feite had 1953 beter geweest)

"Boven de Watertoren is een restaurant" (nou de mannen van Teveo hebben geluk zeg).

"Op de Wapenplaats (sic) is het restaurant Concordia dat heerlijke garnalencroquetten heeft" (We vragen dat de baas ons aldaar op 1 april zou inviteren).

Maar er steekt ook een stadsplannetje bij (p. 84-85) en daarop treffen we nog aan : Leffinghestraat (zoals men het vóór 14-18 schreef), Albert Wandeling (nooit van Albert I Promenade gehoord ?) Rederijkaai, Congolaan en Veldstraat. Zoek dan eens als brave Hollander uw weg in deze wirwar van verkeerde benamingen.

Maar het toppunt is wel dat het P.T.T.-gebouw ergens in de Adolf Buylstraat gelegen is en dat er te Oostende een Broeder Orbanstraat bestaat.

O.V.

In het maandblad NUZA (Nieuws uit Zuid-Afrika) van maart 1974 lezen we van de hand van Jan Ploeger het volgende artikel, dat ook de postzegelverzamelaars kan interesseren:

Briefkaarten gedrukt te Machadodorp

Het is bekend, dat de Transvaalse regering kort voor de Britse aanslag op Pretoria (begin juni 1900) besloot de hoofdstad van de Zuid-Afrikaansche Republiek te verlaten. Samen met een deel van de gewapende machten begon de terugtocht langs de Delagoabaaispoorlijn in oostelijke richting.

Een gedeelte van de Staatsdrukkerij van de Zuid-Afrikaansche Republiek was in een goederenwagen ondergebracht. Door het personeel van deze "rollende Staatsdrukkerij", beter bekend als de Staatsdrukkerij te velde, werden te Machadodorp een aantal briefkaarten gedrukt.

In het Leydsarchief, Staatsarchief, Pretoria, bevindt zich in band 667 een brief van de drukker van deze briefkaarten, gedateerd Oostende, 28 september 1901, en gericht aan de gezant van de Z.A. Republiek, dr. Willem Johannes Leyds.

Op genoemde datum deelde de drukker van deze kaarten, de heer Alphonse Leys, Amsterdamsestraat 7, Oostende, o.a. de volgende bijzonderheden aan dr. Leyds mee :

De genoemde briefkaart werd door hem, op last van de Transvaalse postmeester-generaal, te Machadodorp gedrukt in de rollende Staatsdrukkerij. De oplaat was 5070 stuks. De kaarten werden op 6 augustus 1900 te Waterval-Onder afgeleverd.

Daar kocht Leys 100 van deze kaarten waarvan hij, volgens zijn eigen woorden, "eenige deed afstempelen te Machadodorp, Nelspruit en Komati-poort. Leys schrijft verder :

"Er werd tot het drukken der nieuwe postkaart overgegaan omdat men er gebrek aan oelde. Een andere moet ik U ook zeggen dat ik in speculatie omtrent alle postkaarten had opgekocht in de postkantoren der Oosterlijn die nog door ons bezet waren.

Het karton der nieuwe postkaart werd in eene grootedrukkerij te Barberton opgecommandeerd en Z. Exc. zal bemerken dat de kaart wel de hoogte eener gewone postkaart bezit maar in de lengte wel 2 cm tekort heeft. Dit komt daardoor dat er geene grootere kaarten voorhanden waren".

Verdere mededelingen

Leys had ook in ander opzichten niet stilgezeten. Hij had in totaal meer dan 2000 gewone Transvaalse penny-briefkaarten met en zonder betaald antwoord opgekocht en voegt het volgende aan deze mededeling toe : "Ik verkreeg van Z. Ed. Gestr. den Staatssecretaris Reitz de toelating om op den achterkant der kaart eene miniatuur te drukken van der eersten staatscourant welke wij op de Rollende Staatsdrukkerij in Transvaal hadden gedrukt. Namelijk de verplaatsing van onzen Regeeringszetel van Pretoria naar Machadodorp."

Voorlopig stempel

Behalve dat Leys een voorbeeld van elkeen van de bovengenoemde briefkaarten aan dr. Leyds stuurde, bood hij de gezant ook aan :

- a. Een briefomslag met een Transvaalse 1 penny-zegel, afgestempeld te Newcastle (Natal) op 2 november 1899 "en dit met een voorlopig stempel daar alsdan de poststempel nog niet afgemaakt was. Deze brief werd afgestempeld te Johannesburg 4 Nov. te Pretoria 5 Nov."
- b. Drie zegels van de Oranje-Vrijstaat en een van Transvaal, afgestempeld in het postkantoor te Warrenton (Griqualand) op 14 maart 1900, Leys voegt hieraan toe :

BANKBILJETTEN

In de Verenigde Staten van Amerika verscheen een werk dat handelt over alle ooit in België verschenen bankbiljetten en waarin ons bestuurslid Walter Major een belangrijke bijdrage leverde over het noodgeld uitgegeven in België, zowel tijdens W.O. I als W.O. II. Verder vindt U de bankuitgiften, biljetten uitgegeven door de Psychiatrische instellingen, spotgeld en alle in onze vroegere kolonies uitgegeven bankpapier. Dit werk, uitgevoerd op uitstekend papier, bevat 272 bladen met numismatische gegevens, historische verduidelijkingen en waardenoteringen. De meeste biljetten staan afgedrukt met voor- en achterzijde. Winkelprijs : 750 frank. Leden die hiervoor belangstelling koesteren kunnen hun bestelling richten aan : Walter Major, Edmond Laponstraat, 10 te Oostende. Zij genieten van een prijsvermindering van 110 Fr. en betalen dus 640 Fr.

O.V.

WILLEBALD-JOSSE VAN ISEGHEM

Toevallig lazen we in een van onze oudste dagbladen de "Gazette van Gend" van 23.4.1795 de volgende annonce :

"W.J. Van Iseghem, Deenschen Consul tot Ostende, zal op zaterdag wezende den 25 april 1795, des naemiddags om twee ueren, publik met den stok, in assignaten, verkoopen 14 tonnen Hamburgsch gezouten vleesch. By denzelven zijn ook uyt' er hand te bekomen de volgende catoene lynwaeden ; 500 pieces Cassas van differente langde en breedde, 100 pieces Panos Compredo van 22 tot 48 ellen, een partije mouselines, een partije Engelsch bier, gezegd Poorter, een partije geluwe Narkins en meer andere goederen. Brieven dien aengaende te schrijven, moeten gefrankeert zijn, anders zullen zy onbeantwoord blyven".

Deze naartstige handelaar van de grote stam van de van Iseghems was geboren in 1726 en stierf in 1802. Als Consul had hij op 6 augustus 1768 de eer Koning Christiern VII van Denemarken bij zich als gast te kunnen laten logeren. Zijn dochter Isabella huwde met Arnold Mussar, de Franse Plaatskommandant (aan wie men later een straatnaam gaf).

O.V.

ALBUM KURSAAL 100

Door de Directie van het Kursaal werd een zeer keurig herinneringsalbum "Kursaal 100, 1875-1975" te koop gesteld.

De archivarische gegevens en illustraties zijn van Yvonne Vyncke, de lay-out van Willy Bosschem ; de eindredactie van Frank Edebau.

Benevens zeldzaam illustratief materiaal dat een rijk overzicht geeft van het Kursaal in de loop van een eeuw is ook een alfabetisch palmares opgemaakt van alle virtuosos, vedetten, orkesten, balletten, e.d. die te Oostende kwamen. Zo lezen we bijvoorbeeld dat Caruso in 1905, 1906, 1909 en 1910 te Oostende kwam zingen, dat Edith Piaff dit in 1938, 1953, 1956, 1958, 1959, 1962 en 1963 deed of dat Helmut Zacharias hier enkel maar in 1958 dirigeerde.

In de boekhandel verkrijgbaar : 450 Fr.

De BIERCOO is niet meer.

Op het ogenblik dat U deze regels leest zal de BIERCOO en de IEPERSTRAAT, of officieel gezegd het Hoofdlokaal II van de samenwerkende Maatschappij-SEO-Société Cooperative, met de grond gelijk zijn gemaakt.

Een ogenblik hadden we in de werkgroep Bouwkundig Erfgoed met de idee geflirt het gebouw geklasseerd te krijgen. Architecturaal was het geen hoogvlieger maar het was een brok Oostendse geschiedenis en in het kader van industriële archeologie maakte het deel uit van het allereerste grootwarenhuis.

De BIERCOO werd tussen oktober 1920 en oktober 1921 gebouwd op een perceel van 367m² op de hoek van de Alfons Pieterslaan en de Ieperstraat. De architect was Louis POUPAERT, die hiervoor samenwerkte met de vertegenwoordiger van SEO de heer Leon VAN COILLIE. De aannemer was de heer LIEBAERT uit Brugge. De elektrische installatie werd uitgevoerd door „baas“ DAELF, Gustaaf Daele, een van de eerste aannemers van electriciteitswerken te Oostende, die hiervoor zijn voltallig personeel inzette, zegge en schrijve twee man de heren Emiel DORCHAIN en als hulp Albert HERRLING.

Het gebouw werd op 2 oktober 1921 ingehuldigd tijdens een plechtige Algemene Vergadering in het bijzijn van de afgevaardigden van 28 beroepsgesamities uit alle streken van het land.

Het gebouw werd op dat ogenblik gerekend tot de schoonste van de stad. Het voorste gedeelte van de gelijkvloers werd ingericht als schenksaal ter vervanging van de lokalen van de Romestraat. De toenmalige Raad van Beheer had door Octaaf VAN CUYCK, een Oostends kunstschilder een reeks wandpanelen laten schilderen die de muren sierden en waarop Oostendse zichten waren voorgesteld. Het waren werken die door hun onderwerp en de kwaliteit van de uitvoering aan waarde wonnen met de jaren.

Toen onze confrater en ondervoorzitter van de kring, Omer VILAIN, zijn stukje over DE BIERCOO (27-1-73) dat na in het Vlaams weekblad te zijn verschenen werd opgenomen in zijn eerste bundel kleine Oostendse histories "LANGS HET HARD ZAND", beëindigde met de woorden, "... maar een ding hopen we toch en dat is dat die mooie wandschilderijen van onze stadsgenoot Octaaf van Cuyck niet zullen verdwijnen, want ze vormen een getuigenis van een onvergetelijke periode van tussen de twee wereldoorlogen die nooit meer terugkomt ... "(1), vermoedde hij waarschijnlijk niet dat noch maar twee jaar later diezelfde schilderijen bijna verloren waren gegaan.

Hier toch even een woordje hoe het allemaal zo vlot in zijn werk is gegaan. Als gevolg van bepaalde geruchten nam een lid van de Werkgroep Bouwkundig Erfgoed contact op met een bestuurslid van de SEO om te informeren naar de uiteindelijke bestemming van dit gebouw. Er was geen vuiltje in de lucht verzekerd, het gebouw werd hoogstens verhuurd. Door de werkgroep werd het gebouw toen op de lijst van de 2/2 gezet, dit is de lijst van de gebouwen en groenplaatsen te Oostende waarvan men hoopt ze geklasseerd te krijgen. Nadat dit gebeurd was kwam er plots een reactie uit een eerder onverwachte hoek. Een gekend aannemer protesteerde bij een lid van het Stadsbestuur met klem tegen een eventuele klassering. Hij had het gekocht om er een flatgebouw op te zetten - Vanaf dat ogenblik ging het vlot, de zwanenzang van de Biercoo en de Ieperstraat was gezongen. En hier dachten we aan de profetische verzuchting van Omer Vilain in 1973.

Gelukkig was het de PVBA Pierre VERSLUYS en Zonen uit Bredene, die de afbraak kreeg toegewezen. Het eerste werk van zoon Roland ; bestuurslid van de Heemkring Ter Ceure van Bredene en lid van De Plate, was na te gaan of de schilderijen op de muur waren geschilderd of op een doek dat achteraf op de muur was geplakt. Toen bleek dat de voornaamste werken op doek waren uitgevoerd riep hij onmiddellijk zijn confraters van Ter Ceure en De Plate op.

Met veel zorg werden de werken van de muren verwijderd. Twee ervan, het grote schilderij dat op allegorische wijze de verheerlijking van de Cooperatieve SEO voorstelt en een zicht op het postgebouw kwamen zo in het bezit van De Plate en zullen binnen onafzienbare tijd "gekuist en gekamd" in het Heemmuseum van De Plate te bezichtigen zijn. Wij maken dan ook van deze gelegenheid gebruik om onze confrater Roland VERSLUYS te danken omdat hij in deze tijd van afbraak hetze boven alle materieel winstbejag uit voor de heemkunde weet te redden wat er nog te redden is.

Hartelijk dank, Roland.

J.B. Dreesen.

.../...

.../...

- (1) Uit LANGS T'HARD ZAND van Omer Vilain, blz. 54. Dit werk is nog te verkrijgen in het Heemmuseum De Plate of bij de auteur. Prijs 195 Bfr.

VERVOLG VAN BLZ. 8

"Ik was toen secretaris van Veldkornet Koos Boshoff, later van Generaal Dutoit. Ik kocht in het postkantoor nog de weirige postzegels op die overbleven. Des anderen daags werd Warrenton door ons verlaten. Het was ook hoog tijd want er waren geene posities en de Engelschen zaten ons op de hielen."

Verzamelaar

Uit het bovenstaande blijkt duidelijk dat Leys het instict van een postzegelverzamelaar bezat. Zijn verzameling, zo schreef hij aan dr. Leyds, bestond uit ongeveer 5000 zegels "waarvan Zuid-Afrika zeer goed vertegenwoordigd is, bijzonderlijk Transvaal".

Zijn slotopmerking luidt zoals volgt :

"Ook heb ik de gansche verzameling van Swazieland en de Nieuwe Republiek (Deze niet in dubbel).

Jan Ploeger.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN

Rogierlaan, 38, bus 11

8400

OOSTENDE

5de jaargang, nr. 3, november 1975

U I T N O D I G I N G

" " " " " " " " " " "

Het bestuur van de Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht die zal doorgaan op :

Dinsdag 25 november 1975

te 20u30 in de lokalen van de V.V.F. Oostende, Kan. Dr.L.Colensstraat,6 te Oostende.

Het onderwerp : DE LEVENSLOOP VAN DOOP TOT UITVAART IN VOLKSGEZEGDEN.

De spreekster : Magda CAFMEYER.

Velen onder ons hadden het genoegen Magda CAFMEYER, eerder in het jaar voor onze kring te horen spreken over HET VOLKSLEVEN IN DE POLDERS. Het was niet alleen een openbaring maar een succes zonder weerga. Met haar uitzonderlijke kennis van het volksleven in de Polders heeft zij ons bijna twee uur weten boeien. Naar het einde toe gaf ze ons een klein staaltje van haar kennis over de volksspreuken en gezegden uit onze contreien. Deze verzameling die enig is, dient als basis voor haar voordracht van deze dag.

De bijdragen van deze eminente volkskundige verschijnen regelmatig in de almanak 't BEERTJE alsook in BIEKORF. Zij publiceerde verschillende boeken in verband met volkskunde en folklore. In 1970 verscheen nog van haar hand VAN ASWOENSDAG TOT LICHTMIS, een reeks gebruiken en gewoonten uit de Polders.

Wij meenden goed te doen de voordrachtenreeks in het JAAR VAN DE VROUW af te sluiten met deze steeds weer boeiende "Dame" uit de wereld van de volkskundigen. Wij hopen dan ook stellig op uw aanwezigheid.

Zoals altijd is de toegang kosteloos en vrij en zijn ook de niet-leden van harte welkom.

J.B.D.

BEZOEK HET HEEMKUNDIG MUSEUM "DE PLATE". OPEN IEDERE ZATERDAG VAN 10 tot 12 UUR. LEDEN HEBBEN GRATIS TOEGANG OP VERTOON VAN HUN LIDKAART.

GELIEVE STEEDS UW ADRESWIJZIGING TE LATEN KENNEN. LEDEN DIE EEN BUSNUMMER HEBBEN WORDEN VRIENDELIJK VERZOCHT ONS DIT TE LATEN KENNEN.

De luxe-uitgave van het werk van Jacques Crokaert over "De Oostendse Compagnie" is bij de Uitgeverij "De Schorpioen" van de pers gekomen.

Het is zoals we destijds schreven jammer dat men dergelijk werk in bibliothele uitgave op de markt brengt. Men betaalde 3.000 Fr. bij intekening en nu bij het verschijnen 3.500 Fr. en men heeft daarvoor een reeks losse folio's (79 p.) in een doos. De 17 illustraties buiten tekst zijn tot op de binnenrand gedrukt, zodat men het werk niet kan laten inbinden. Tot besluit : er is heel wat onbedrukt papier en dat kost ook. Jammer !

O.V.

OVER DE "AVISO" EN DE BOELEVAAR

Simon Ippel heeft in het oktobernummer van "De Plate" medegedeeld dat het café "DE AVISO" voorheen gelegen was op de hoek van de Leon Spilliaertstraat en de Alfons Pieterslaan waar nu de Zustersschool is. Naar mijn weten was op deze plaats het "Hotel du Jardin" dat rond de jaren dertig moet gebouwd geweest zijn. Was het dit hotel dat hiermede bedoeld was ? Of stond er een ander gebouw met café Den Aviso vóór het Hotel du Jardin ?

Naar ik me vaag herinner moet er op die bewuste hoek vóór de nieuwbouw een winkel of herberg geweest zijn "met trapjes op", de deur in het midden.

Op de tegenovergelegen hoek, zelfde zijde van de Boelevaar, lag de winkel van Turloot (boter, eieren, enz..) en wat verder naast de Rijkswachtkazerne was een bakkerij - ik herinner me de naam niet meer. Tegenover hadden we de apotheker "KIES" die tot voor enkele dagen nog altijd op dezelfde gezellige ouderwetse manier ingericht was en nu verhuisd naar de hoek van de Rogierlaan.

Op de hoek rechtover het Hotel du Jardin lag het spekkewinkeltje van Loewiezetje (alle spekkewinkeltjes te Oostende hadden de naam van "Moedertje" of "Loewiezetje"), naast het Hotel du Jardin was dan de kruidenierswinkel van de gezusters Bousse, waar het altijd zo gezellig naar oosterse kruiden rook. Daar tegenover was dan de grote beenhouwerij van de Weduwe Van Maele en daarnaast de meubelwinkel van Van Damme, thans gesplitst in vier winkels ! Er was zelfs een halte van de tram op deze plaats en de mensen die daar wilden afstappen vroegen een "ticket tot aan Van Dammes". Van de vier herbergen die op de hoeken stonden op het kruispunt Ieperstraat en Alfons Pieterslaan, blijft er nu slechts één over "De Bruges", nu de Bierkoo afgebroken is. Tegenover de Bierkoo stond de herberg met café-chantant van Paul Logghe en op de andere hoek, waar nu een groentewinkel is, het Café van Nette Torre. Haar man Gusten, speelde akkordeon en er was een klein winkeltje in de Ieperstraat, naast Nette Torre's, waar droogvis verkocht werd. Wat verder in de Ieperstraat had men dan de Café "De Strop", de oude uitbater van de Noordstar uit de Veldstraat, en dan de grote brouwerij van Van Glabbeke, om van onze oud-burgemeester. Het huis van de familie Van Glabbeke kwam uit op de Alfons Pieterslaan, daarnaast stond dan het huis van Cornelis, de steenen arduinkapper. Verder op de Boelevaar richting St-Jozefskerk waar nu een drankwinkel is, woonde de familie Dierickx die er een spekslagerij uitbaatte, vooral gekend om zijn mosterd. Vader Dierickx ging met een stootkar naar de hotels om er zijn mosterd uit een groot stenen vat aan de man te brengen.

INTERNATIONALE MILITAIRE RAID TE PAARD
BRUSSEL - OOSTENDE (27 Augustus 1902)

=====

Doel :

Deze raid werd georganiseerd, onder de hoge bescherming van de Koning Leopold II, ten einde nuttige inlichtingen te verzamelen voor de legers die gebeurlijk, te velde, verkenningen op grote afstand moeten kunnen uitvoeren, aan tamelijk hoge snelheid.

Vergeten we niet dat mechanische voertuigen in hun kinderschoenen staan en dat het vliegwezen herleid is tot vrije luchtballons.

Comité :

Deze internationale wedstrijd had een comité, samengesteld uit hoge militaire personaliteiten :

Voorzitter : generaal Bricoux, vleugel-Adjutant van de Koning
Leden : graaf Wrangel, gevolmachtigde Minister van Zweden en Noorwegen
Luit. Kol. Gallet (Frankrijk)
Command. Varin, opper-stalmeester van de Krijgsschool (Fr.)
Kol. Kouzmine-Korowairov (Rusl.)
Luit. Kol. Barnardiston (Gr. Brit.)
Maj. baron van Cappelle, eskadronsoverste (Nederl.)
Luit. Kol. baron van Crombrughe de Looringhe (Belg.)
Command. Cumont (Belg.)
Command. Smits (Belg.)

Generaal Bricoux, ziek de dag van de wedstrijd, werd vervangen door Luit. Generaal de Conne.

Wegwijzer :

Brussel - Asse - Aalst - Zingem - Tielt - Torhout - Oostende.
Afstand : 132 Kilometer.

Inschrijvingen :

141 deelnemers werden ingeschreven, waarvan :

46 Belgen	2 Duitsers	2 Engelsen
71 Fransen	9 Nederlanders	1 Noor
7 Russen	2 Zweden	1 Zwitser.

Op het laatste ogenblik trekken zich de Duitsers terug nadat ze een telegram ontvangen hadden van het Keizerlijk hof. Deze telegram meldde dat het niet zou aangenomen worden dat ze niet zouden lukken en dat hun verdere loopbaan ervan zou afhangen.

Na selectie blijven er 61 officieren over die zouden vertrekken en die de dag vóór de raid, defileren in de grote hall van het Half-eeuwfeestpaleis te Brussel.

Koers

Op 27 augustus om 6u.55' vertrekken de eerste 5 ruiters uit Brussel, Saintecletteplein; om de 5 min. vertrekken dan 5 mededingers.

De twee favorieten zijn :

- a. Luit. de Chomereau de Saint-André (Frankr.)
- b. Luit. Joostens (Belg)

Weder

De deelnemers vertrekken in een gietende regen en deze toestand blijft een zekere tijd duren.

.../...

De paarden hebben het dan ook lastig op de zware grond van de gelijkvloerse bermen. Ze komen in Oostende toe bedekt met slijk.

Enkele doortochten :

Te Erembodegem (na 24,5 Km.)

Joostens (Belg)	55'
Van Langendonck (Belg)	56'
Valder (Frankr.)	56'
Smith Kielland -(Noorw.)	58'

Te Zingem (na 59 Km.)

Joostens (Belg)	2u.14'
Smith Kielland (Noorw.)	2u.16'
de Longueville (Frankr.)	2u.27'
Lonne (Frankr.)	2u.34'
Beausil (Frankr.)	2u.36'
Stenbeck Fermer (Rusl.)	2u.40'
Valder (Frankr.)	2u.40'
de Blommaert (Belg)	2u.41'

De 100 km. zijn afgelegd door Beausil (die dan eerste is) in 4u.28'30".

Aankomst te Oostende :

Deze zal plaats vinden op het Wellington-koersplein.

Vanaf 's morgens wordt alles in orde gebracht. Een massa volk is aanwezig op de renbaan en langs de wegen. Alle ogenblikken wordt de stand der deelnemers opgetekend op grote borden. Enorm veel geestdrift.

Om 14u.9'50" presenteert zich de eerste deelnemer op de piste van het hippodroom. Het is Luit. Madamet van de "13me Dragon" uit Sedan (Fr.) Hij heeft de 132 Km. afgelegd in 6u.54'50" en zal de eerste prijs, "Prijs van Z.M. de Koning der Belgen" in ontvangst nemen.

Tweede is Luit. Joostens (Belg, (2de Artillerie Regiment) die een volbloedmerrie aangeboden door de Franse Regering aan de eerste Belg, wint.

In totaal komen 29 deelnemers toe te Oostende (eindmeet), de laatste om 18 u., bijna 4 uur na Luit. Madamet.

Per nationaliteit worden deze 29 deelnemers als volgt ingedeeld :

12 Belgen	10 Fransen	4 Nederlanders
1 Noor	1 Zweed	1 Zwitsers.

De Paarden :

Het oudste deelnemend paard is 14 jaar en is bereden door Luit. de Hollain (Belg.)

De winnaar is "Courageux" een volbloed van 13 jaar.

18 paarden sterven langs de baan ; 14 dienen de Raid te onderbreken.

Verscheidene paarden sterven heel dicht bij het doel, o.a. dit van Luit. Beausil dat dood valt op de piste op enkele meters vóór de eindmeet. 't Is vanaf Koolskamp dat men de meeste verliezen noteert. De paarden van Luit. Valder en van Graaf Crabbé sterven kort na de aankomst (Luit. Valder woog de dag van de Raid 103 Kgr. !!!).

Ravitallering :

3 Ravitalleringpunten zijn voorzien : Aalst, Zingem en Torhout.

De paarden worden er verzorgd door de bevolking.

De winnaar "Courageux" bekwam te Zingem en te Torhout telkens een kilogram haver en 2 liter suikerwater.

.../...

Gemiddelde snelheid en gangen :

De winnaar legde de weg af aan gemiddeld 19,080 Km/u. Sommige ruiters aarzelden niet de eerste uren 25 km/u. af te leggen. De normale gang, op de gelijkvloerse aarden berm, was de jachtgalop ; op de stenen, de pas. Na een lange weg in galop gingen de ruiters te voet naast hun paarden.

Gevolgtrekkingen :

Deze Raid heeft bewezen dat :

- 1) normaal goed getrainde paarden gemakkelijk 100 km. kunnen afleggen tegen 20 Km/u, dit zonder grote nadelen. Eens boven deze afstand moet men de snelheid verminderen tot $\pm$ 16 Km/u.
- 2) volbloedpaarden, zelfs tamelijk oud (de 7 eerst-aangekomen paarden waren allen meer dan 9 jaar oud), kunnen zeer grote inspanningen leveren. (Ten bewijze : de dag na de rit, heeft Luitenant Madamet met zijn paard "Courageux" goed gepresteerd tijdens een wedstrijd te Oostende).

FOTO'S :

- 1 : ravitaillingspunt te Zingem.
- 2 : Luit. Gibson (Gr. Brit.) bij het binnenkomen van Zingem.
- 3 : Luit. Van den Berghe (Belg.) te Zingem.
- 4 : Luit. Madamet (Frankr.) op enkele kilometers van Oostende.

R. RYS

Rijkswacht Kolonel O.R.

GENT.

Foto 3

Foto 4

JAN IN DE ZAK

In verband met het novemberstukje in de Culinaire Folklore over KNUDDELS ofte KNUTTELS ontvingen wij het volgende schrijven van een confrater.

Waarde Redactie,

Ziehier het recept van "Jan in de zak" zoals ik het dikwijls voor de oorlog thuis gegeten heb, klaargemaakt door mijn moeder, Helena Camerlynck, te Oostende in de Ooststraat, nr 63, op 18 augustus 1888, weduwe van Mauritius Camerlinck.

"Jan in de zak"

Ingrediënten : 700 gr. bloem
30 gr. gist
100 gr. niervet (vlies verwijderen en fijn snijden)
100 gr. rozijnen, kaneel, een weinig suiker, een
snuifje zout.

Bereidingswijze :

- 1) de bloem door een zeef passeren om luchtig te maken, het fijn gesneden niervet met de vingertoppen vergruizen en in de bloem deendeeg maken zoals voor brood.
- 2) een linnen zak nat maken, uitwringen en de binnenkant met bloem bestrooien, de deeg in de zak plaatsen (de Jan in de zak doen!) en laten rijzen - de zak dichtknopen maar voldoende ruimte laten in de zak voor het rijzen.
- 3) als de Jan in de zak gerezen is hem onderdompelen in reeds kokend water en 2 uren zachtjes laten koken onder deksel.

Opdienem : De Jan uit de zak halen, op een schotel plaatsen, in sneden van ongeveer 1 cm dikte snijden en begieten met een lichte vanielje saus met rum.

Smakelijk met het recept van Helena Camerlynck, 87 jaar.

(Lijfspreuk : Mager en taai !)
I.G. CAMERLINCK

"SJHONE" OF "SCHONE" IN HET OOSTENDS DIALEKT

In zijn Oostends Woordenboek en andere publikaties in verband met het dialekt van Oostende stelt Roland Desnerck de uitspraak van de "sch" voor als "SJH" in het Oostends.

Naar mijn mening, die gedeeld wordt door andere Oostendenaars, is deze voorstelling niet juist. Inderdaad, de "sch" wordt in het Oostends uitgesproken zoals in het Algemeen Beschaafd Nederlands.

Gaan we voort op de fonetische voorstelling door Roland Desnerck (SJH) dan krijgen we de uitspraak zoals die gehoord wordt in de uiterste Westhoek : De Panne, Adinkerke en die te Oostende ook gebruikt wordt door de vissers uit die streken die zich tussen de twee Wereldoorlogen in onze stad zijn komen vestigen en voornamelijk op de "Opex" woonden. In die middens ZEGT MEN nog "sjhip" en "sjhone". De Oostendenaar zegt eenvoudig "schip" en dat het "schoon weer" is. De "Pannenaars" zeggen "sjhoon were" en hierbij komt de uitspraak van de sjh overeen met de ietwat zachte Franse "ch", zoals in "cher".

JHK.

OPENBARE WATERPLAATSEN TE OOSTENDÉ

=====

In het jaar van het "bouwkundig erfgoed" past het eens stil te staan bij die bouwsels waar de mannen zich openbaar kunnen ontlasten. Er zijn er niet veel meer over gebleven te Oostende en toch waren er nooit genoeg.

Konfrater R. Verbanck stuurde me volgend stukje, dat hij gevonden had in een "Engelse" (hm!) gids voor Oostende van rond de eeuwwisseling :

"URINALS

"Public Conveniences are not very numerous at Ostend, there is one in the, Boulevard Van Iseghem Near the Rue de Flandre only open in The Season 10 c 1 d. Mural accomodations outside Railway Station, Back of Police Station Nr Railway Station, Near the Theatre, Place du Theatre. (huidig Marie Joséplein n.v.d.A.) Quai des Pêcheurs, opposite Rue St. Paul. Park Leopold, Near Gas Works, Top of Rue du Carénage.

"

"Every Estaminet or Public House contains a yard marked : COUR On the door, in any of these places by paying a drink, you can retire to the Cour."

Tot zover de mededeling - zoals die gedrukt werd - met de inventaris van vóór de Eerste Wereldoorlog.

X X X

Wat daarna is gebouwd deel ik mede uit persoonlijke herinneringen.

KONINKLIJKE GAANDERIJEN : in het hoekje tegen de haag naast de "Drie Gapers". Dit stuk is na 1945 verdwenen en vervangen door een betalende gelegenheid, waarbij ook voor de dames gezorgd werd. Naar ik me herinner was dit een "mono", evenwel niet altijd zeer proper, dit kwam door het feit dat het aanbod groter was dan de gelegenheid en dat de gepresseerden niet altijd wachtten tot hun beurt kwam, maar naast de mono tegen muur of haag plaats namen.

KURSAAL : hier faalt mijn geheugen. Naar ik me herinner zou het een "mono" geweest zijn, waarschijnlijk langs de Westhelling, ongeveer op de plaats waar nu de trap naar de Beaulieu leidt, trap die door sommigen nog altijd voor dezelfde doeleinden gebruikt wordt ...

LANGESTRAAT : aan de achterkant van de Schouwburg, in de garre waar de dekors naar binnen werden gebracht.

PERMANENCHE : Tussen Visserdok en Kleine Strand stond het gebouw dat te Oostende gekend was als de "Permanèche". Hier was een ruime gelegenheid, kort voor 1940 nog vernieuwd en uitgebreid.

NIEUWSTRAAT : tussen Schippersstraat en Oude Mijneplein waar nu een modern gebouw met groentewinkel staat. Hier was eveneens een "méérpersoonsgelegenheid" voorzien. Het typische was dat men niet met het gezicht naar de muur stond tijdens het bezoek, maar wel met zijn gezicht naar de straat gekeerd en bijgevolg over de schutting het verkeer kon volgen of zelfs het praatje voortzetten met de vriend die buiten bleef wachten.

ZEESTATION : Aan het einde van de Kreek, bewesten de oude sluis stond een gebouwtje dat diende als magazijn voor de sluisknechten. Het noordwestelijke deel was ingericht als publieke waterplaats. Er waren geen scheidingen en bij drukke bezetting, als de trein binnen was, kon men mits wat ellebogenwerk tamelijk vlug bediend worden. De geelgekalkte muren waren steeds met de meest schummige opschriften

.../...

.../...

en tekeningen beklad. Men bleef er ook niet langer dan noodzakelijk want het rook er bepaald niet fris. Dit gebouwtje is verdwenen met de aanleg van de nieuwe sluizen.

PEPERBUSSE : naast het Vagevier, in een hoekje tussen de steunberen aan de kant van de Grote Kerk. Er was niet veel plaats, dus was het een "éénmanszaak", proper en gemakkelijk te bereiken, maar spijtig genoeg ... verdwenen.

TRAP VAN T-T-brug naar Slachthuiskaai. Onder die trap was een ruime gelegenheid zeer proper, maar naderhand potdicht toegemetst.

HAZEGRASKERK : links van de hoofdingang, tegen de muur van het voormalige zusterklooster. Niet altijd zeer geschikt voor wie gepreseed was: men moest eerst de trappen af vóór de kerkingang om er te geraken.

POLITIEBUREEL "DE ZEEMEERMIN" op het Hazegras. Afgebroken en verdwenen na de oorlog, samen met het mooie gebouw.

PERRONSTRAAT : tegenaan het oud station in een inham achter het hoofdgebouw, klein maar praktisch.
Werd afgebroken met het oude station.

TWEEDE BASSING : in een hoekje van het pleintje vóór het gebouw dat het eerste station geweest is in onze stad. Afgebroken met de rest... om plaats te maken voor een helikopterhaven !

OUDE GAZE : tegenover het gebouw de "Panorama" tegenaan de muur van het oude gasgesticht. Zoals in de Nieuwstraat met zicht op straat. Afgebroken, na de sterkste reuk over de Boulevard du Midi verspreid te hebben.

ACHTERKANT VAN DE GAZE : in de Euphr. Beernaertstraat, tegenover de uitgang van het Park, gekend door de bengels als de "stakjes", in het hoekje gevormd door de muur van de oude gaze en het vooruitstekende gebouw, dat als herberg "Mosselhuis" gekend was. Verdwenen en plaats gemaakt voor Justitiepaleis en uitloper autobaan.

LEOPOLDPARK : tegenover de Poststraat, onder de trap die leidde naar de fontein en de bovenkant van het bloemenuurwerk. Zeer ruim en goed onderhouden, met gleiertegels bekleedt. Maar van buitengewoon slechte faam.
Verdwenen en niet vervangen.

MARIE-JOSEPLEIN : onder de aubette van de tram. Beide geslachten kunnen er zich ontlasten, ieder met afzonderlijke ingang en mits betaling ... als het open is ! Bestaat nog, maar wegens de onwaarschijnlijke mogelijkheden niet zeer in trek bij dringende gevallen !

.../...

.../...

SINT-JOZEFSKERK : kant Antwerpenstraat met zicht op de Kerk. Vier mannen kunnen terzelfdertijd in afzonderlijke hokjes in aktie treden. Vroeger van de straat gescheiden met een ijzeren afsluiting, later vervangen door een stenen muur en onderdak.

Mag, met het 75-jarig jubileum van de parochie, als de oudste en nog bestaande gelegenheid van onze stad gevierd worden.

H. HARTKERK : gebouwd na de Eerste Wereldoorlog. Achteraan de kerk was een ruime gelegenheid die evenwel na de Tweede Wereldoorlog afgebroken is geworden.

PETIT PARIS : naar een verslag van de gemeenteraadszitting van december 1938 zou daar ook een dergelijke gelegenheid hebben bestaan, maar op het ogenblik van de interpellatie in de gemeenteraad (jawel een interpellatie over de waterplaatsen !) was deze reeds verdwenen. Hieromtrent bezit ik noch dokumenten noch ervaring. Wie kan meerdere inlichtingen verstrekken ?

X X X

Bestaan nu nog :

Marie-Joséplein en Sint-Jozefkerk. Zijn na de oorlog bijgekomen :

ZEESTATION : in de muur achter de parkeerhaven van de autobussen, op de plaats waar de tram de helling naar de t.t.brug oprijdt. Vroeger mono, thans voorzien van horizontale pisbak zodat twee personen kunnen bedrijvig zijn.

GARNAALMIJN : achter de nieuwe garnaalmijn tegenover de Zwijne Markt is eveneens een meerpersoonsgelegenheid voorzien maar, luidens een interpellatie in de Gemeenteraad einde juni 1975 en persoonlijk naderhand vastgesteld : zeer vuil.

En dat is alles wat ik weet. Gebeurlijke aanvullingen en rechtzettingen zijn welgekomen.

Tenslotte een vraagje aan de juristen : Is het waar dat men in gelijk welke herberg mag binnengaan en het W.C. gebruiken zonder vooraf of nadien een consumptie te gebruiken ? Men zegt dat er hiervoor een wet bestaat, ik veronderstel dat dit veeleer een "gewoonterecht" is.

Jef Klausing.

Een wenk voor heemkundigen en belangstellenden

Een gids, die navorsers en heemkundigen zeer op prijs zullen stellen, is ongetwijfeld "Het Rijksarchief in de Provinciën."

Overzicht van de Fondsen en Verzamelingen : I. De Vlaamse Provinciën" (Brussel, 1974). Het boek kan besteld worden bij het Algemeen Rijksarchief, Ruisbroekstraat 2-6, 1000 Brussel, of ter inzage aangevraagd worden in de Stadsbibliotheek (Wapenplein).

Uit de gids blijkt dat het Rijksarchief te Brugge (Academiestraat 14-18) documenten bewaart, soms zeer uitvoerig, over het klooster van de Witte Nonnen (1764-1797), de Sint-Petrus en Pauluskerk (1543-1879), de rechtbank van Koophandel (jaar VII-1867), de ontvangantoren van het Bestuur der directe Belastingen en van het Bestuur van Registratie en Domeinen, het archief van het Bijzonder Commissariaat voor de Kust (1945-1961), het Waterschoutsambt (1853-1972), de arrondissementscommissariaten Brugge-Oostende (1811-1942) en parochieregisters (± 1759-1796). Het Rijksarchief te Gent (Geraard de Duivelsteen) bewaart enkele kaarten en plans van Oostende.

E. SMISSAERT.

OOSTENDSE REVUE

Herman Moerman heeft het weer voor elkaar gekregen om met medewerking van de Entente der Gewestelijke Oostendse folklore voor de achtste opéénvolgende keer een Oostendse Revue in elkaar te timmeren.

De steeds even plezierige titel luidt deze maal : "Moa kiekt e kè doa !".

De vastgestelde data van dit echt brokje luchtige Oostendse folklore, welke in het Kursaal doorgaat, zijn 8, 9, 10, 14 en 15 november a.s., telkens te 20 uur.

Het succes is verzekerd, want op 15 oktober, dit was de eerste ochtend van de locatie, stonden reeds om 9 uur een grote groep personen op hun plaatsbespreking te wachten. We hebben het zelf vastgesteld.

Nu dat in deze harde tijden de leute zeldzaam wordt mag je dit inderdaad niet missen.

O.V.

25 jaar Balletschool

Een leurig herinneringsalbum over "25 Jaar Balletschool Rose d'Ivry" geschreven door Werner Rabau werd verleden maand gepubliceerd. Al wie enig contact heeft gehad met deze Balletschool zal met genoegen de historiek van het vroegere Dansstudio dat tot volwaardige Balletschool evolueerde lezen. Talrijke illustraties van de ontelbare opvoeringen maken van het geheel een gezellig brokje Oostendse geschiedenis.

Prijs : 250 Fr. Te bestellen bij Werner Rabau, Kaaistraat, 13 - P.C. Nr. 000-0527793-16.

O.V.

ADA DEPREZ

Met veel genoegen vernemen we dat onze stadsgenote Mevr. Prof. Dr. Ada Deprez te Gent op 22 oktober j.l. geïnstalleerd werd als lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Tot op heden konden nog maar weinig Oostendenaars lid van de Academie worden. Enkel Prof. Dr. J. Mac Leod, Prof. Dr. J. Vercoullie en Karel Jonckheere viel deze grote eer te beurt. Daarom een welgemeende proficiat aan ons jongste Academielid vanwege "De Plate", die echt verheugd is dat Oostende in de eer kan delen.

O.V.

Uitnodiging tot onze DECEMBERACTIVITEIT.

Oostendse Sinterklaasviering voor onze kring op vrijdag 5 december
1975.

In tegenstelling met de datum voorzien op ons jaarprogramma gaat onze decemberactiviteit door op vrijdag 5 december 1975 om 20 uur stipt.

Op ons programma staat het optreden van de zeer gekende Oostendse folklorgroep "HET PORTJE VAN OERA", die ons zal vergasten op een waaier van Oostendse liedjes uit het klassieke en moderne folklóre repertoire.

Wij combineren dit enig optreden, dat U niet moogt missen, met ons jaarlijks etentje dat dit jaar in het teken van de MOSSELEN staat.

Deze unieke Oostendse avond gaat door in het pittoreske kader van Stene-Dorp, te weten het typisch en zeer rustieke VOSSENHOL. (recht over het 17de eeuwse kerkje van Stene).

Deelname in de onkosten 150 Bfr. Voor deze prijs krijgt u een mosselsouper zonder weerga.

De inschrijvingen, op bijgevoegd formulier, moeten uiterlijk tegen 27 november 1975 toekomen bij de secretaris : J.B. Dreesen, Rode Kruisstraat, 4 - 8400 Oostende. De prijs voor het mosselsouper en het optreden, zijnde 150 Bfr. is te storten op postrekening nr. 5077.53. van Jan Dreesen-Oostende.

Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid en beloven u nu reeds een enige avond. Ook niet leden zijn van harte welkom.

J.B.D.

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring, V.Z.W. "DE PLATE"

Verantwoordelijke uitgever : O. VILAIN

Rogierlaan, 38, bus 11

8400 OOSTENDE

5de jaargang, nr. 4, december 1975.

SINTERKLAASVIERING

Vrijdag 5 december te 20 u. heeft de Sinterklaasviering plaats van "De Plate" in het "Vossenhol" (rechtover het oude kerkje van Stene-Dorp). Onze trouwe leden hebben ongetwijfeld al hun deelname aan het mossel-souper door overschrijving van 150 Fr. vereffend. De avond wordt opgeluisterd door de folkloregroep "Het Portje van Oera" dat oude en moderne folklore-liederen uit een rijkgevuld repertoire zal zingen.

JAARLIJKSE VEILING

Leden die op de algemene vergadering van 27 januari a.s. stukken willen laten veilen worden verzocht dit kenbaar te maken tegen 5 januari 1976, teneinde deze in ons januari-nummer te kunnen opnemen.

Gelieve dus eens na te kijken of U geen boeken, brochures, programma's, catalogussen, platen, plannen, gravures, affiches, maatschappijborden, enz... in het dubbel bezit.

Mogen we er echter op wijzen dat er enkel voorwerpen met heemkundige interesse voor Oostende en de kuststreek, desnoods ook West-Vlaanderen, kunnen geveild worden.

Een klein briefje gericht aan O. Vilain, Rogierlaan, 38, bus 11, 8400 Oostende volstaat.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum is open iedere zaterdagvoormiddag van 10 tot 12 uur. Leden hebben steeds gratis toegang op vertoon van hun lidkaart 1975/76.

TIJDSCHRIFT "DE PLATE"

Sommige leden hebben zich niet in regel gesteld om hun lidgeld 1975/76 te betalen. Hierdoor ontvangen zij ons tijdschrift niet meer. Indien U hoort dat er zijn die zich daarover beklagen dan kunt U als goed lid onze rekeningnummers overmaken :

750-9109554-54 (An-Hyp, Oostende)

384-0051822-11 (Bank van Brussel, Oostende)

Het lidgeld bedraagt :

100 Fr. gewoon lid

300 Fr. steunend lid

500 Fr. beschermend lid.

MARINE-ACADEMIE

Door de Marine-Academie werd een heel belangrijk boek uitgegeven over "De Zeeassurantie te Antwerpen en te Brugge in de zestiende eeuw". Dit boek (178 blz.), geschreven door Henry L.V. De Groote kan besteld worden bij de Marine-Academie, Steenplein 1, 2000 Antwerpen door overschrijving van 350 Fr. op rekening nr. 000-0416757-45.

O.V.

JAARBOEK VAN DE BOND VAN DE WESTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

Het eerste gedrukt Jaarboek 1975 (200 blz., geïll.) van de Bond van de Westvlaamse Volkskundigen is van de pers gekomen. Het bundelt de bijdragen en kronieken welke tot nu toe de inhoud van 't BEERTJE vormden, en de referaten van de studiedag in 1974 door de Bond ingericht.

De referaten zijn : Bakelandt in de geschiedenis en de volkskunde (S.Top). Het moordlied in de Westhoek der Nederlanden in Frankrijk tot 1860 (A. Lowyck), Iconografie van de straat- en marktzanger in Vlaanderen (W.P. De Zutter).

De bijdragen : Ik kom van Kanegem (M. Cafmeyer), De maatschappij Gaaibolders (H. Demarest), Publieke veiling van de stoeldraaierij Herman Hunsken (J. Geldhof), Liefde en huwelijk in twee Westvlaamse gelegenheidsliederen (H. Stalpaert).

Tenslotte een 5-tal kronieken.

Bestelling door storting van 350 Fr. op rek.- nr 000-0451263-19 op naam van de Bond.

Andere uitgaven zijn nog te bekomen :

M. Cafmeyer : Van doop tot uitvaart (250 Fr.)

F. Debrabandere : Van voornaam tot achternaam (205 Fr.)

Schrift 2 : H. Bloedt (175 Fr.)

Schrift 3 : Ambacht en bedrijf (150 Fr.)

Schrift 4 : De jaarkrans (175 Fr.)

Wonderlijk leven van de Heylige Godelieve (fac-simile uitgave van de 18e eeuwse editie) (120 Fr.)

Chr. Devyt : Westvlaamse windmolens (400 Fr. geb.).

W. Verlonje.

VEILINGPRIJZEN

Bij Boekhandel Moorthamers te Brussel werden in november volgende werken i.v.m. Oostende geveild :

- The commentaries of Sr Francis Vere (over de slag van Nieuwpoort en het Beleg van Oostende) uitg. 1657 16.000 Fr
- Belagerung von Ostende. Journal oder eigentlich Taglischs Register vor all gedenckwürdigste Sachen (1604) 26.000 Fr
- Philippe Fleming : Oostende. Vermaerde/gheweldighe/lanckduyrighe/ende Bloedighe Belegheringhe/Bestorminghe ende stoute Aenvallen(1621) 16.000 Fr.
- Mémoire sur Ostende avec les moyens dont on pourrait se servir pour s'en rendre maître ; manuscript : 14 fols + plan 18.000 Fr

Bij deze prijzen dient men nog 21 % kosten te rekenen.

O.V.

Toevallig heb ik de hand gelegd op een afschrift van een oorkonde, die in het stedelijk archief bewaard werd en van juli 1794 dagteken- de.(1) Door de gezworen landmeters en prijzers van het land van den Vrijen, J. Van Sieleghem en J.F. Ramoudt wordt er in de schade be- raamd welke de Weduwe van Pieter Rotsaert in juli 1794 had geleden door het onder water zetten van de Sint-Catherina-Polder.

Deze vrouw was toen pachteres van een hofstede, genaamd " 't Blauw Kasteel", hofstede die later tot herberg gediend heeft en sedert ja- ren reeds, met de uitbreiding van de stad, verdwenen is, om alleen nog te blijven bestaan in de herinnering van oude Oostendenaars en vooral in de naam van een stadswijk die iedereen genoegzaam kent. In zijn "Toponymisch Woordenboek" citeert Karel de Flou voor "'tBlauw Kasteel" als oudste tekst een advertentie in augustus 1829 gedrukt en waarin er spraak is van "Hofstede het Blauw Kasteelken" in de ge- meente Stene. Het grondgebied van Stene heeft zich namelijk tot om- streeks 1870 uitgestrekt tot aan het huidig Burgerlijk Hospitaal en zelfs door een soort inham tot aan de plaats waarop in 1900 de Sint- Jozefskerk gebouwd werd of althans de grondvesten er voor gezet. De akte van 1794 is buitengewoon belangrijk, niet zozeer omdat zij van deze hofstede gewaagd, dan omdat zij herinnert aan een zeer be- langrijke gebeurtenis, namelijk de inname van Oostende door de Fransen op 1 juli 1794.

De Engelse troepen die onze stad tegen de Republikeinen moesten ver- dedigen en waarvan de later zo beroemd geworden hertog van Welling- ton, toen nog maar Sir Arthur Wellesley, een regiment aanvoerde, na- melijk het 33ste (met als graad van luitenant-kolonel) hadden in de maand juni heel het omliggende onder water gezet met het onvermijde- lijk gevolg dat een groot gedeelte van de oogst verloren ging en heel weinig gered kon worden.

Ziehier trouwens hoe deze akte opgesteld werd.

"Extrait uit het Cohier van Prijzie der beschadigde en vernietigde vruchten in den polder van Sinte Catherine nevens de stad Oostende ter cause van d'inomdatie der zeewateren gevloeid zoo door de

----- .../...

(1) deze oorkonde is in vlammen opgegaan bij de brand van de Stads- bibliotheek op 27 mei 1940.

.../...

Catherinesluis binnen de zelfde stad als door de coupuren en der zeedijken, bij orders van den Generaal Majoor Stewart in den dienst van zijne Britanique Majesteit en ten dien tijde commandant van het voorzeide Oostende, begonnen op de 16° der maand juni 1794 en geëindigd of afgetrokken den 2^e juli daarna, datum van het overgaan der zelfde stad aan de Franschen".

De Generaal-Majoor had dus de polder doen blank zetten vanaf 16 juni. Hij had niet alleen de sluis van de polder doen openen, doch ook nog de zeedijk op verschillende plaatsen doen doorbreken en de pachteres van het Blauw Kasteel leed hierdoor veel schade.

De akte bevat een opsomming van al het groente dat door het water bedorven werden : bonen, erwten en vitsen, waarvoor de schade zeer groot was en die als totaal verloren moest beschouwd worden, dan het gras, waar het grootste gedeelte, het sukrioen, de tarwe en het klaver waarvan de helft bedorven was, terwijl de haver voor drie zevenden slechts als verloren beschouwd werd.

Al de schade werd in rekening gebracht en werd geschat op 647 pond, 11 schellingen en 1 stuiver. Er werd weliswaar ook nog 72 pond gerekend voor de schade geleden door het gebruik van de weiden als park der militaire voituren en exercitie van de artillerie.

Ziehier thans enkele bijzonderheden nopens de inname van de stad. Den 1 juli 1794 's avonds te vijf uur kwamen een vijftal franse huzaren met een officier aan de ponton ten Oosten van de haven.

Zij deden zich met hun paarden overzetten, doortrokken de stad en reden langs de Westpoort weer uit, het gros van hun leger tegemoet. Enige uren later was dit leger voor de stad en het Schepencollege ging voor de Westpoort staan om aan de franse Generaal Moreau de sleutel van de stad aan te bieden. De overhandiging van de stads-sleutels en de aankomst van de huzaren aan het ponton zijn door de Oostendse kunstschilder Richard Hansoul op doek gebracht, evenals zovele andere kunstvolle schilderijen die de geschiedenis van Oostende weergeven. Deze merkwaardige schilderijen werden destijds in het museum van het Fort Napoleon op de Vuurtorenwijk tentoongesteld en bevinden zich thans ergens op het Stadhuis en het Vredegerecht.

Ed. Vanalderweireldt.

Duinendoornbessensap

Kent U de DUINDOORN (*Hippophæ rhamnoidi*), een tot drie meter hoog groeiende heester met grijsberijpte doornige bladeren, die nog op vele plaatsen van onze kust voorkomt.

Vanaf september staan er op deze typische duineheester oranjebessen die buitengewoon rijk zijn aan vitamine C en ondermeer zeer gewaardeerd worden door diverse vogelsoorten.

De meeste mensen bekijken deze bessen met een niet gerechtvaardigd wantrouwen. Dat deden de Duitsers echter niet tijdens de bezettingsjaren van W.O. I en II, toen ze sommige kustbewoners ertoe verplichten deze bessen voor hen te plukken. Zij verwerkten ze dan tot een vruchtensap of een jam die boordevol vitamine C zat.

Duindoornbessen worden best getrokken in oktober, juist voor het inzetten van de vorst. Volgens kenners zijn ze echter het best wanneer men ze trekt onmiddellijk na de eerste vriesnacht. De geplukte bessen worden van de steeltjes ontdaan, gewassen en door de fruitpers gestoken. Voor 2 liter sap voegt men er 1 kg. honig bij en 400 gr. rietsuiker, waarna het geheel goed gemengd wordt zonder koken. Het sap wordt geserveerd aangengelgd met water.

Om er jam van te maken gebruikt men de bessen zonder ze door de fruitpers te doen. Samen met de hierboven opgegeven hoeveelheden honig en rietsuiker laat men het geheel zacht opkoken, gelijk men met andere jam doet.

Geproefd en opgetekend in de slachtmaand van het jaar 1975. Heerlijk zeg.

J.B. Dreesen.

OESTERPUTTEN TE OOSTENDE IN 1902

Op een stadsplan van Oostende, in 1902 gedrukt by "Editeur Georges DAVELUY, imprimeur-lithographe de la Cour, 105, rue de Chapelle Ostende" zijn volgende oesterputten vermeld :

1. LA MAREE - VAN GRAEFSCHPE,
Van Iseghemlaan, rechtover Laboratoriumstraat.
2. LOUIS JANSSENS
Hoek Langestraat en Schippersstraat.
3. VAN GRAEFSCHPE, Nieuwstraat (kant Zeedijk, nabij de Visserskaai).
4. JANSSENS EN MESTDAGH
Mariakerke (Raversydestraat, achter de Hydro)
5. Roger LÖHR
6. STICKERS, STRACKE & C°.
7. H. DESMET
Deze laatste drie oesterputten (nrs. 5, 6 en 7) waren alle gevestigd aan de oostelijke oever van de haven, ter hoogte van de huidige zeemachtbasis.
8. PAVOT (sans prise d'eau - zoals vermeld op de kaart)
Kappellestraat, tussen de Oost- en Sint-Paulusstraat, ongeveer op de plaats waar nu de Priba is.

J. H. K.

"SJHONE" of "SCHONE" : Spelling is conventie

Er is de laatste tijd wat kritiek geweest op de spelling door mij gekozen voor het weergeven van onze zoetgevooidse Oostendse klanken. In het laatste nummer van "De Plate", uitgave van de gelijknamige lokale heemkundige kring, schrijft J. Klausning dat de weergave "sjh" eerder bij het Panse dialect hoort, en dat ik de "sch" had moeten behouden in woorden als "sjhoanste", "sjhonder", enz... Ooit heeft wijlen Bertino alias Berten Lingier, de schrijver van het lied "Oostende oender woater" een stukje geplaatst in één van onze lokale weekbladen, waarin hij mijn keuze van de "oa" in "woater" betwistte en verzekerde dat ik "ao" had horen te schrijven omdat je de "a" zogezegd het eerst hoort ? Er kan natuurlijk nog heel wat kritiek uitgebracht worden op de spellingregels in mijn Oostends Woordenboek, maar spelling is en moet wel conventie blijven, m.a.w. als mijn vrouw en ik zouden overeenkomen in onze brieven naar elkaar het woord "liefste" te schrijven als "llieffste", dan hebben wij dat recht, het is een conventie geldend voor ons beiden. Wat dan met het Franse "beaux" en het Engelse "a wild knight" (of "boo" en "e wajlt najt") ?

Men kan natuurlijk kritiek uitbrengen en bijvoorbeeld naar voor schuiven dan men het liever anders had gezien, maar foutief kan het niet genoemd worden. En wat nu de klanken "sjh" betreft : daar is een wezenlijk verschil tussen A.B.N.- sch (s+ch), Oostends sjh (sj + ch) en Pans sj (enkel sj)! De Oostendse leerkrachten Nederlands weten maar al te goed hoeveel er gedokterd moet worden aan de uitspraak van de "sch"! Maar er zijn ook heel wat mensen die niet weten dat er een verschil in uitspraak bestaat tussen A.B.N.- "schoon" en Oostends "sjhoon"...

De meeste kritiek werd nochtans, door diverse mensen uitgebracht op mijn optie "ai" voor de klinkers in "ochaire menhaire" ... Die "ai" is nochtans goed te duiden door dezelfde weergave in vele Franse woorden ("pair", "aile"), Engelse ("stair", "chair") ; nochtans werd mijn keuze bepaald door de schrijfwijze van deze klank in de vroegst geschreven Germaanse taal, het verdwenen Gotisch "stains" (=steen), "ains" (=een), enz. Ik heb dus duidelijk willen weergeven dat wij in Oostende met onze "ai"-klank dezelfde klank hebben als de Goten meer dan duizend jaar geleden. Maar ik had inderdaad evengoed andere tekens kunnen kiezen : het Zweeds voor "leraar" is "lärare" wat klinkt als "lairare", het Oudengels voor "zee" was "sae" en het werd uitgesproken als het Oostends "sai" ...

Spelling is conventie !

Roland Desnerck.

Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde

REGLEMENT

Artikel 1.

De Raad van Beheer van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde heeft in de vergadering van 17 oktober 1975 beslist een prijs uit te loven voor de beste heemkundige bijdragen die in 1974 of 1975 in West-Vlaanderen verschenen zijn. De eerste prijs bedraagt 5.000 frank, de tweede prijs 3.000 frank, de derde en de vierde prijs elk 2.000 frs ; er worden drie aanmoedigingsprijzen van 1.000 frank toegekend.

Artikel 2.

De auteurs moeten in West-Vlaanderen geboren zijn of er sedert 1970 wonen ; ze mogen de leeftijd van 60 jaar niet hebben bereikt op 31 december 1975.

Artikel 3.

Bijdragen die in aanmerking komen :

- a. Studies van heemkundige (in de ruime zin van het woord) aard : zoals historische, taalkundige, heemkundige, familiekundige, over een Westvlaams onderwerp.
- b. De studie moet verschenen zijn in een tijdschrift of jaarboek van een vereniging die bij het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde aangesloten is.
- c. De publikatie moet origineel zijn en mag in geen enkele andere publikatie verschenen zijn.
- d. De bijdrage moet ten minste 2000 woorden tellen, de voetnoten niet meegerekend.
- e. De auteurs mogen met niet meer dan één bijdrage aan de prijsvraag deelnemen.

Artikel 4

De auteurs sturen 5 overdrukken of fotokopieën van hun artikel (of vijf exemplaren van het tijdschriftnummer waarin het verscheen) vóór 31 januari 1976 aan de administratief sekretaris van het Verbond : R. Six, Generaal Lemanlaan 83, 8320 Assebroek - Brugge 4. In de begeleidende brief worden ze verzocht hun adres en geboortedatum mee te delen.

Artikel 5

De jury bestaat uit vijf leden, aangesteld door de Beheerraad van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde, Slechts drie juryleden zijn tevens lid van deze beheerraad. De leden van de beheerraad kunnen niet aan de wedstrijd deelnemen.

Artikel 6

De uitslag zal bekendgemaakt en de prijzen zullen uitgereikt worden op de jaarlijkse goudag van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde.

1975 JAAR VAN HET BOUWKUNDIG ERFGOED

De Noorse Stallingen.

Nog niet zolang geleden ademen
de Noorse Stallingen en hun omgeving
nog kalmte en rust

Maar ruimten moeten in onze moderne
wereld opgevuld worden en dan liefst
met wagens ...

Voor 1898 bevonden zich de Koninklijke Stallingen op de terreinen die tegenwoordig worden ingenomen door het Europacentrum, dwz tussen de Vlaanderenstraat en de Christinastraat. In 1896 verkreeg Leopold II van de Staat dat zij dit terrein van 22a50ca aan de Stad Oostende afstond voor één storting van 180.000 Bfr. en 10 annuïteiten zonder interest aan de Civiele Lijst, op uitdrukkelijke voorwaarde dat de Stad Oostende er een Theater op zou bouwen. Deze Stallingen werden dan ook afgebroken omstreeks 1898. Zij werden vervangen door de Noorse Stallingen, die volgens een aanduiding op de twee ingangspoorten, in 1904 gebouwd werden op een terrein aan de Koninginnelaan dat voor dit doel door Koning Leopold II aangekocht werd. Eigenaardig is wel het feit dat deze stallingen nooit als zodanig gebruikt werden, zodat zelfs geen enkel paard er zijn intrede deed. In 1928 werden de lokalen ter beschikking gesteld van de Stedelijke Technische School, die ze gebruikten tot 1959, jaar dat ze naar de nieuwe gebouwen aan het Zeestation verhuisden. Sedertdien werden de Noorse Stallingen na de nodige aanpassingen gebruikt als Sportcentrum. Waarschijnlijk was de architect de heer Alexander MARCEL (Paris 1860-1928), lid van het Instituut en hoofdarchitect van de Burgergebouwen en Historische Monumenten. Koning Leopold II leerde hem kennen op de tentoonstelling van 1901 en gaf hem opdracht voor de Japanse Toren en het Chinees Restaurant te Brussel, alsook voor het Noors Chalet te Raversijde. Ondanks de constructie in hout heeft dit enige houten bouwwerk in onze stad goed de tand des tijds doorstaan. In de laatste jaren wordt het echter minder goed onderhouden, daarvan getuigt de afgebroken torenspits op het hoofdgebouw, die er dan ook nog zielig blijft bijhangen. Ook stellen we ons, telkens als we de onlangs gedeeltelijk ingestorte schuur te Stene passeren, de vraag hoe men daar aan die ruime ingangsdeur met spiraalmotief afkomstig van de Noorse Stallingen is geraakt.

Ook werd door het afbreken van de STENEN BANK (een van de weinige Jugendstillmonumenten in onze stad) en het doen verdwijnen van de parkjes die voor de Stallingen lagen ten bate van enkele parkeerplaatsen, heel de omgeving geweld aangedaan.

Laat ons hopen dat van de klassering van dit enig houten kunstwerk in de naaste toekomst werk wordt gemaakt en dat het op deze manier voor verdere aftakeling behoed wordt.

J.B.Dreesen.

De Oostendse handel op China nader belicht

=====

Van de hand van K. Degryse, navorsingsstagiair van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, verscheen een korte studie, getiteld "De Oostendse Chinahandel (1718-1735)" in het "Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis", deel 52, 1974, nr. 2, blz. 306-347.

Dit artikel beperkt zich tot de eigenlijke handel. Gegevens over de materiële organisatie van die handel (zoals de schepen, de bemanning, de reisroute en de uittreding) vindt men in zijn onuitgegeven licentiaatsverhandeling, die dezelfde titel draagt.

Een uittreksel uit het scherpzinnige "besluit" :

"In essentie ging het om het uitwisselen van het "Europese" zilver tegen de Chinese thee. De zijde, het tweede belangrijkste Chinaproduct, nam in die handel reeds een veel geringere plaats in, terwijl het porcelein eerder bij toeval en tegen de zin in van de directeurs, in relatief belangrijke hoeveelheden Oostende bereikte.

Verder vereiste deze handel een zeer grote ervaring zodat goede supercargo's uiterst zeldzaam waren. De onervarenheid van sommige Oostendse supercargo's werd dan ook handig door de Chinese overheid uitgebuit om een belangrijke belastingverhoging op die handel af te dwingen."

Knap en lezenswaardig werk !

E. SMISSAERT.

JAN-IN-DE-ZAK

Op de jongste bestuursvergadering van De Plate :
Punt Tijdschrift : "Geen opmerkingen ?" vraagt de secretaris.

"Ja," ik heb klachten over de culinaire folklore" zegt Jef Klausling.

Jan Dreesen kijkt even sip, maar Jef vervolgt : "M'n vrouw heeft volgens het laatste recept een Jan-in-de-zak gemaakt. Niemand heeft er van gegeten".

Jan Dreesen kijkt nog sipper.

"En toen is m'n vrouw met die Jan-in-de-zak naar den Hof geweest en heeft die aan de zwanen gegeven, die er wèl van gegeten hebben".

Jan Dreesen kijkt al opgelucht, maar Jef eindigt laconisch met "Maar na een poosje zijn de zwanen gezonken !".

HET MANNEKE-IN-DE-MANE

De Volksalmanak voor dewelke we ieder jaar publiciteit maken, blijft het maar vertikken om de Vlaamse kust bij West-Vlaanderen te rekenen. Oostende's donderdagmarkt staat bij de Westvlaamse marktdagen nog altijd niet vermeld. En zeggen dat die donderdagmarkt de belangrijkste is. Veel roemrijke zonen blijken er te Oostende niet te zijn. Alleen Jan Olsen geniet de eer van het Ridderschap te hebben gekregen.

O.V.

ANTIkwARIAATSPRIJZEN

"La Compagnie d'Ostende et son activité coloniale au Bengali" (1944) dat verleden jaar nog tegen 900 Fr. te kopen was werd nu aangeboden tegen 1.500 Fr. "James Ensor" door André De Ridder gepubliceerd in de reeks "Maîtres de l'art moderne" (1930) was te koop tegen 800 Fr.

KAREL JONCKHEERE

Na "De vogels hebben het gezien" en "Waar plant ik mijn ezel?" heeft Karel Jonckheere nu het derde deel van zijn memoires laten verschijnen. De titel luidt "Mijn dochter wordt Sirene" (uitg. Manteau, 225 Fr.)

Waarschijnlijk is het omdat we zeer streekgeboden zijn dat we met heel veel genoeg de persoonlijke herinneringen van Karel Jonckheere uit zijn Oostende van 1937 tot 1939 hebben gelezen. Wij vinden daar echt de grote verteller in terug die met tientallen anekdotes de vooroorlogse periode in onze stad weer tot leven brengt.

Persoonlijk hadden we het genoeg Jonckheere op de Boekenbeurs te Antwerpen een voordracht te horen geven over wat zijn memoires, wie schrijft er en voor wie zijn ze bestemd.

We wachten met ongeduld op deel 4.

O.V.

ZONDER PRINSEN OF PRINSESSEN

Herman Moerman die iedere week in het lokaal publiciteitsblad TIPS een cursiefje schrijft onder de schuilnaam Topsy zal talrijke van deze stukjes in een bundel onder de titel "Zonder Prinsen of Prinsessen" laten verschijnen. Intekeningsprijs 145 Fr., na verschijnen (13 december) kost het 175 Fr.

In 1961 publiceerde Henri ANRYS een zeer interessant werk "Congé pour mourir".

Thans is er een tweede druk van de pers gekomen, verbeterd en aangevuld.

We denken dat heel veel Oostendenaars voor dit rijk gedocumenteerd werk zullen geïnteresseerd zijn. Het geeft immers de geschiedenis van de Belgische Zeemacht gedurende de oorlog op zeer bevattelijke manier weer. De ondertitel luidt immers "Les belges dans la guerre navale 1939-1945".

We lezen er in hoe Victor BILLET al het mogelijke gedaan heeft om een Belgische Zeemacht in Engeland gecreëerd te krijgen. Hoe hij daar in lukte, maar geen kans kreeg om er korvetkapitein te worden. De Belgische Regering verkoos Timmermans.

Daarom ging Billet zich terug aanwerven bij de Royal Navy en nam in 1942 deel aan de raid op Dieppe, alwaar hij sneuvelde. Vandaar de titel "Congé pour mourir". Na deze eerste 100 bladzijden volgen er nog meer dan 300 over de verdere geschiedenis van de Belgische Zeemacht. (Uitgave Pierre De Meyere, Brussel. Prijs : 480 Fr.)

O.V.

INDUSTRIËLE ARCHEOLOGIE

Op 15.2.1975 werd het "Centrum voor Industriële archeologie, v.z.w." opgericht, De zetel is gevestigd in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel.

Het ligt in de bedoeling van de vereniging enkele materiële getuigenissen bewaard te krijgen, door een inventaris samen te stellen van oude industriële gebouwen en werktuigen, door te proberen een inzicht te krijgen in de technologische evolutie.

Aldus organiseren de NMKN en het Gemeentekrediet van België van 29 november 1975 tot 4 januari 1976 te Brussel (Pachecolaan 44) reeds een tentoonstelling "De industriële archeologie".

In de prospectus lezen we : "De ontwikkeling die we thans kennen, dreigt nochtans de materiële sporen van deze 19e eeuwse toestand onherroepelijk uit te wissen. De industriële uitrusting wordt vernieuwd, de huisvesting gemoderniseerd, oude wijken worden gesloopt, de economische infrastructuur krijgt een nieuw gezicht".

De laatste stille getuigen van de 19e eeuwse voorspoed, de steenkolenmijnen, metaal- of scheikundige fabrieken, opslagplaatsen, haveninstallaties, kanalen en spoorwegen verdwijnen automatisch, evenals de arbeiderstehuizen die er de minder mooie kanten van uitmaakten".

en verder : "Industriële archeologie heeft geen zin, indien men er niet in slaagt een minimum aan relikten te bewaren, bij voorkeur in hun natuurlijk kader. De publieke opinie, lokale verenigingen en privé-initiatieven moeten hun bijdragen leveren : inventariseren, meewerken aan een systematische studie, bewaren wat kan bewaard worden".

Zoals men ziet een gans programma. Inderdaad het laat ons even realistisch worden als men weet dat België in het begin van de 19e eeuw het eerste land was om Engeland te volgen in de industriële revolutie. Men kan hier vragen laten rijzen zoals : Hoe werkte een mijn in 1820, een mechanisch weefgetouw in 1830, een stoommachine in 1850? Moet hier of daar géén heel bijzondere werkplaats bewaard blijven? Moeten alle terrils als typisch, landschapskenmerk uit de Boringe of de Kempen verdwijnen?

Onder het motto "Maak uw industrieel patrimonium bekend" is de campagne die gevoerd wordt in het kader van het Europees Jaar van het Bouwkundig erfgoed. Leden van "De Plate" wilt U ook om U heen kijken en melden van welke oude industrie-gebouwen er foto's bestaan of zouden dienen gemaakt te worden.

O.V.

CATALOGUSSEN

1. Naar aanleiding van de rondreizende tentoonstelling "25 jaar monumentenzorg in West-Vlaanderen" heeft het Provinciaal Bestuur een rijk geïllustreerde Catalogus opgesteld door Luc Devlieghe gepubliceerd.
Te bestellen door storting van 400 fr. op rek. nr. 000-0019013-00 van de Provincie West-Vlaanderen, Culturele Aangelegenheden, Brugge.
2. Het Musée international du carnaval et du masque te Binche heeft een geïllustreerde catalogus "Le masque dans la tradition européenne, rédigé sous la direction de Samuel Glotz uitgegeven, dit naar aanleiding van de tentoonstelling die te Binche plaats had van 13/6 tot 6/10. Deze catalogus (474 blz., geïll.) is bij M. Boussard, Hôtel de Ville de Binche. Kostprijs 200 fr.

O.V.

EDWARD VLIETINCK

Eens te meer heeft V.V.F. Voorzitter Eddy Van Haverbeke zijn woord gehouden tegenover de talrijke intekenaars op de herdruk van Vlietinck's: "Het oude Oostende en zijn Driejarige Belegering". Beloofd tegen eind november werd de anastatische herdruk aan de pers en genodigden op 22 november gepresenteerd. Op initiatief van de v.z.w. "De Kinkhoorn" werd tevens overgegaan tot de oprichting van een "Edward Vlietinck-Stichting".
Het boek is in de boekhandel te koop aan 925 fr.

80 JAAR GELEDEN

Na de vergadering met Jef nog even binnengewipt bij de Witten van de Kaai. Deze vraagt ons of we het ook op de radio gehoord hebben dat een Oostendse politiecommissaris met gans zijn familie naar het hospitaal werd overgebracht, wegens een vergiftiging na het eten van appelmoes uit een koperen ketel.

-welke commissaris ?

-weet ik niet meer, je weet wel hoe het in een café gaat, je hoort met moeite de naam, enz.

Wij maar raden. We konden toch bijna al de politie-officieren van Oostende met naam aanduiden.

Een drinkebroer onderbrak ons echter "Maar er zijn er véél meer. Minstens 10 of 15 commissarissen en elk heeft twee adjuncten en als je me niet gelooft moet je maar eens de deuren op 't stadhuis met al hun namen er op gaan tellen".

Hoe langer het duurde, hoe meer deuren en hoe meer commissarissen er in Oostende bleken te zijn. Het politiekorps zag zijn aantal bij iedere pint stijgen met 50 man. Toen het bijna 500 was is hij het afgestapt. Intussen waren wij niet wijzer geworden. 's Anderendaags vernamen we echter dat op de radio geregeld stukjes uit oude kranten voorgelezen worden. Het betrof hier politiecommissaris Carette die 80 jaar geleden door voedselvergiftiging overleed, wat Jef deed zeggen "Voor het laatste nieuws van 80 jaar geleden moet ge naar de Witten van de Kaai gaan !".

O.V.

PRENTKAARTEN VAN HET MUSEUM VAN "DE PLATE".

Bezit U reeds de reeks van drie mooie prentkaarten van ons Museum ? Sommige leden gebruiken deze tevens als originele Kerst- of Nieuwjaarkaarten. (De reeks van 3 kost 20 fr.)

BROEK VAN BERTHA

In onze nummers 3 en 4 van onze eerste jaargang waren wij op zoek naar de herkomst en betekenis van het woord: BERTHA'S BROEK, naam die gegeven werd aan de zeildoeken trechter die gebruikt wordt om wind in het ruim te jagen. Nu heb ik bij het kruiswoordraadselen (weekendpuzzel nr. 293 in Het Volk van 15/16 november 1975) te doen gehad met dit tuig. De vraag luidde "verplaatsbare luchtkoker van zeildoek met twee windvangers". De oplossing : "broek van Bertha".

Ik heb dan verder een beetje gezocht in woordenboeken en woordenlijsten. Noch broek, noch Bertha is te vinden bij Bly. Maar in het groot woordenboek van R.K. Kuipers (1901) vond ik onder broek onder meer de scheepsterm: "rondte van sommige zeilen aan voorlijk of hijsch en aan onder of voetlijk", verder : "bekleding van zeildoek".

Noch in 't Engels, Duits of Frans vond ik termen in verband met windvang die iets met broek te maken hebben. Nu is de vraag: is die "broek van Bertha" een Nederlandse term (bekend begin 1900 in Nederland, zie Kuipers op cit.) en heeft die benaming waarlijk iets te maken met een vrouwenbrek ?

JHK.

WAARSCHUWING AAN VERZAMELAARS

Nu naar alle waarschijnlijkheid de sigarenbandjes tot het verleden zullen behoren, want de fabrikanten zouden gezamenlijk besloten hebben er geen meer te vervaardigen, willen we het even hebben over een mededeling over de fiscale bandjes.

Enkele tijd terug lazen we in een krant het volgende : Inzameling van fiscale sigarenbandjes is verboden.

Volgens een mededeling van het Ministerie van Financiën verzamelen in verscheidene streken van het land welmenende personen fiscale bandjes en fiscale sluitzegels afgenomen van sigaren of van de verpakking van tabakswaaren. Het doel is ze aan te bieden aan liefdadige instellingen voor blinden en andere gebrekkigen.

Men zou hen namelijk hebben voorgespiegeld, dat die instellingen in ruil daarvoor een geleidehond, een rolstoel of een invalidenwagentje schenken. Dit is, aldus de mededeling, een louter verzinsel.

De liefdadige instellingen worden dan ook overstelpt met fiscale kentekens die zij niet kunnen gebruiken. Wat erger is, wie gebruikte fiscale bandjes verzamelt, overtreedt de accijnsreglementering en stelt zich bloot aan vervolgingen.

O.V.

OUDE NUMMERS "DE PLATE"

Er zijn nog enkele oude nummers van ons tijdschrift "De Plate" in het Museum te bekomen. Zijn nog ter beschikking aan 25 Fr. per nummer :

- 1ste jg. (1971-72 : nrs 2, 4, 5, 6 ;
- 2de jg. (1972-73 : nrs 1, 3, 6 ;
- 3de jg. (1973-74) : nrs 1, 3, 4, 5, 6, 6bis ;
- 4de jg. (1974-75) : nrs 1, 2, 4, 5, 6, 7.

TOT 1976

Ons volgend nummer (nr. 5 van de 5de jaargang) zal U in de eerste helft van januari 1976 toegezonden worden.

We hopen dat al onze leden ons na een prettig kerstverlof ons terug zullen mogen lezen. Inmiddels een gelukkig en vrolijk Nieuwjaar !